

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

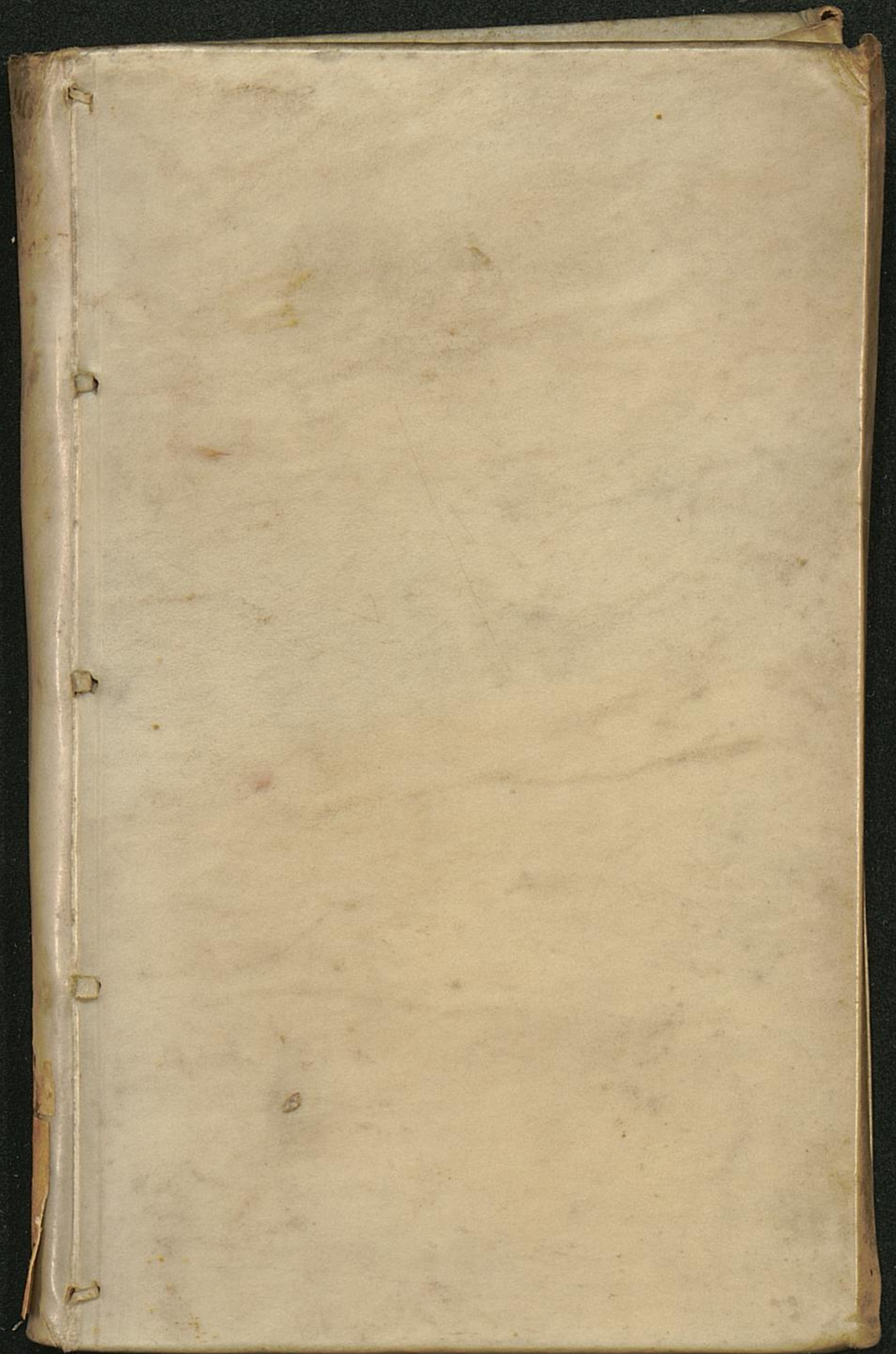
Universitätsbibliothek Paderborn

**De Collegiis Canonicoꝝ Per Germaniam, Belgivm,
Galliam, Hispaniam, Italiam, Aliasqve Orbis Christiani
Prouincias, Liber Singvlaris**

Le Mire, Aubert

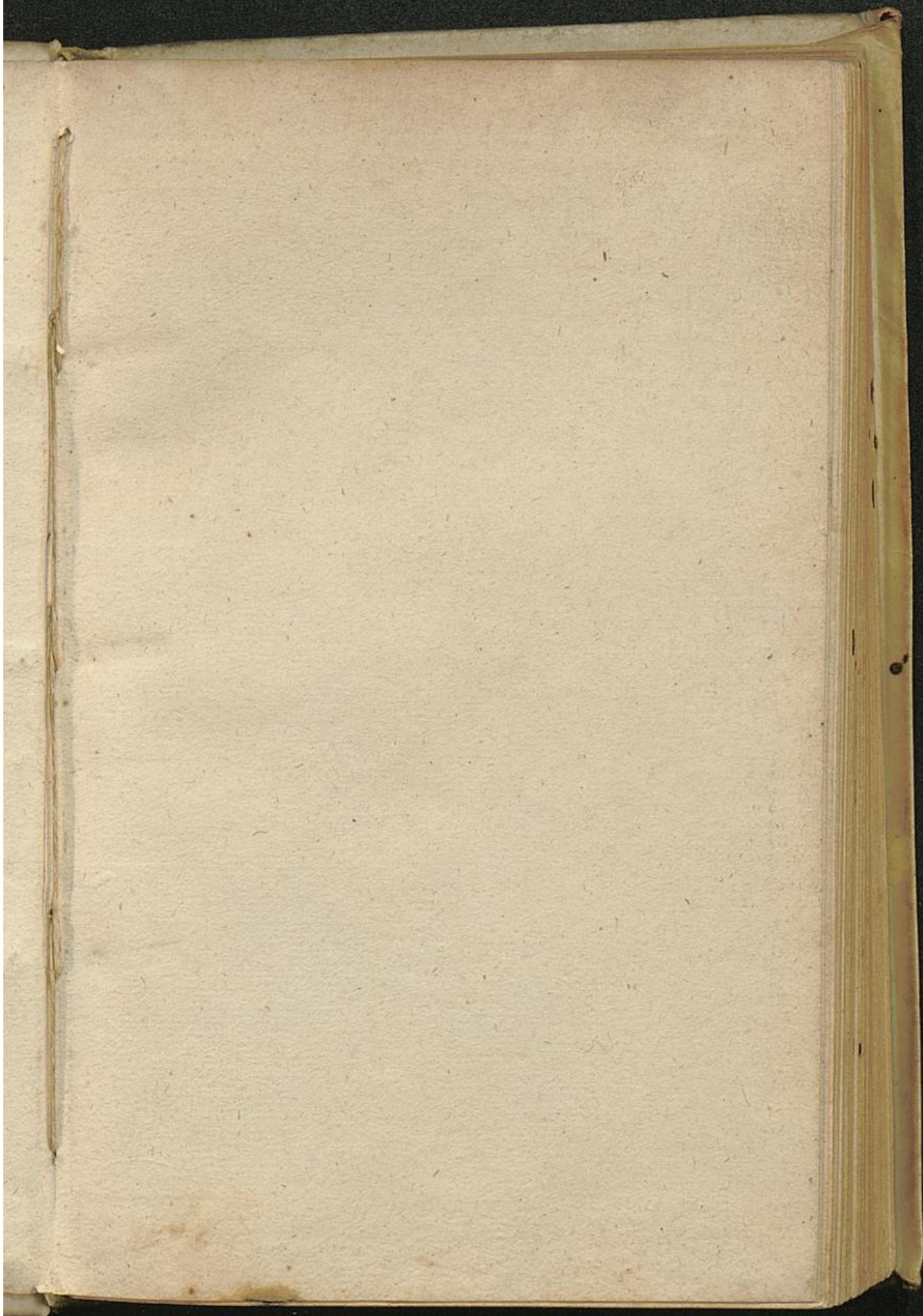
Coloniae Agrippinae, 1615

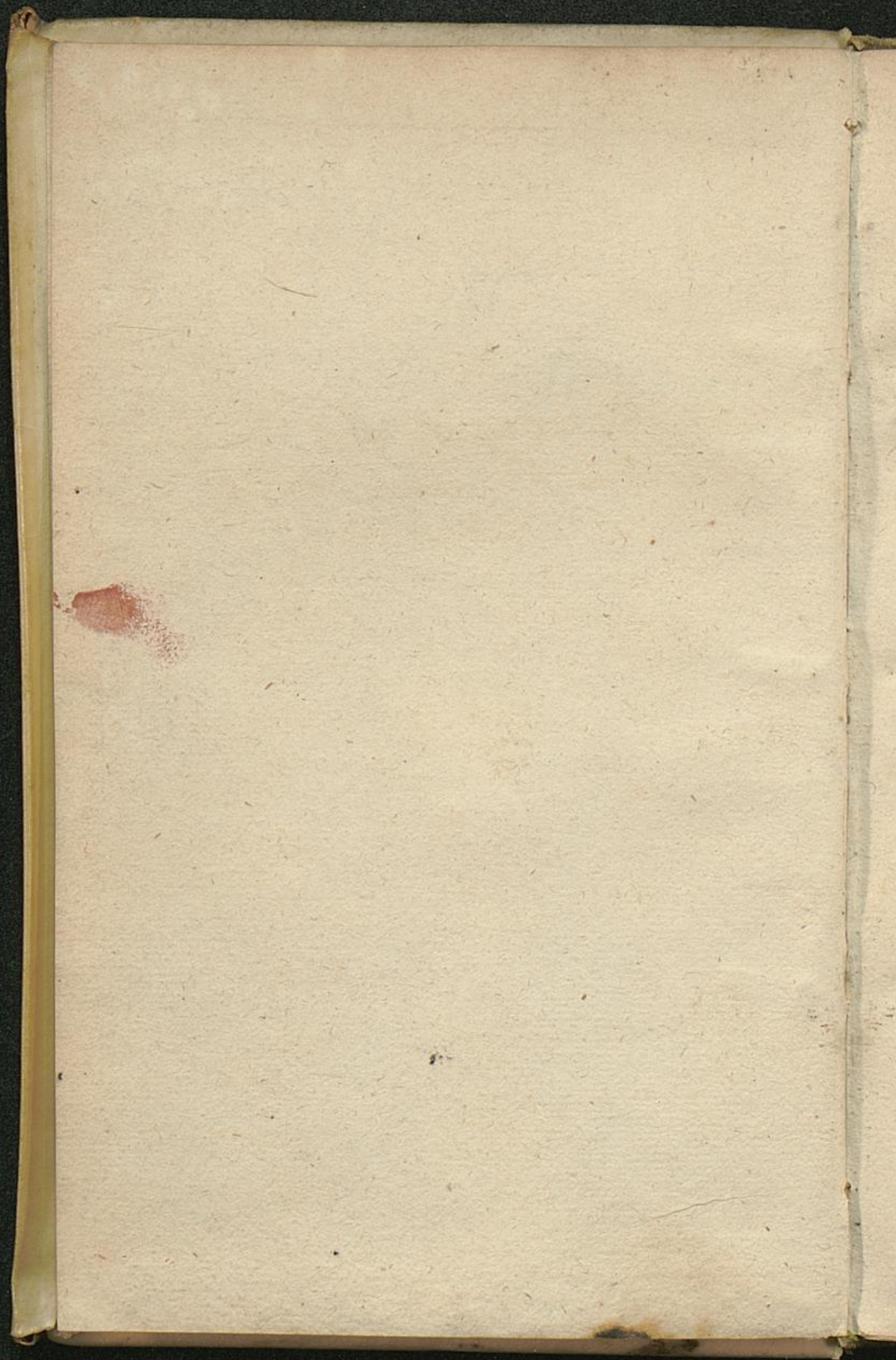
urn:nbn:de:hbz:466:1-11227

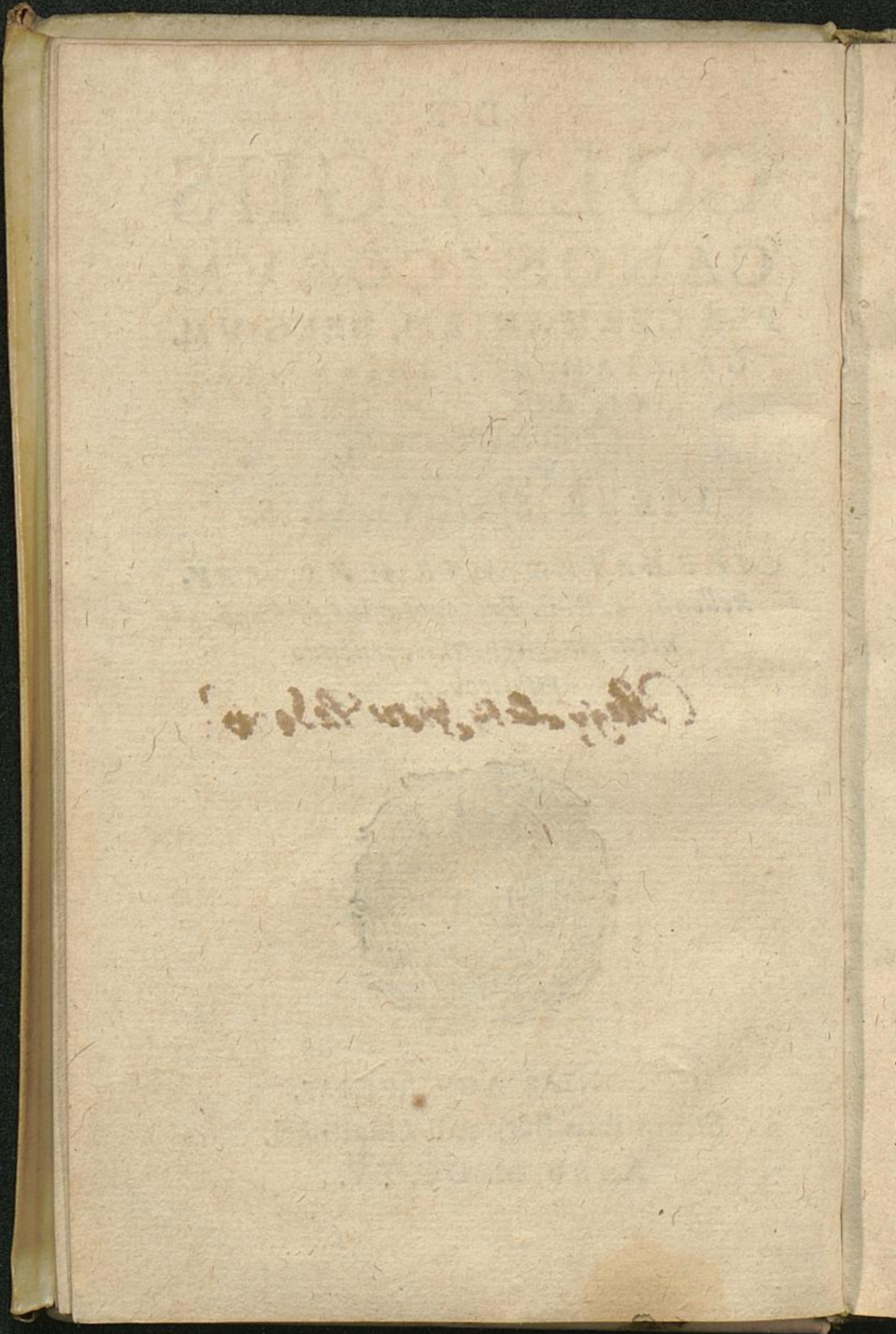
N^o I
4t.

Th. 4975.

Ex legato Celm' Principis Ferdinand'
Episcopi Paderb. et Monaster.
Anno 1683.

REVERENDISSIMO
ANTISTITI,
D. CAROLO
PHILIPPO RODOANO,
BERLEGEMIO,
EPISCOPO BRUGENSI,
FLANDRIÆ
CANCELLARIO
PERPETVO.

DE Abbatiarum,
aliorumq; per Eu-
ropã monasterio-
rum, inferioris or-
dinis, originibus ac progressi-
bus multi multa scripserunt:
de Collegijs Canoniorum,
illustri hodie portione gregis
★ 2 Chri-

EPISTOLA

Christi, qui ex professo scripserit, haec tenens vidi neminem. Itaque mei muneris esse putavi, qui inter Canonicos re & titulo censeor, quamquam indignus, Spartam istam ab alijs derelictam amplecti, amplexam pro virili illustrare. Et verò coepisse, in tanta rerum silva, satis mihi fuerit: alios provocasse, viamque nulli haec tenens calcata patefecisse, fructus erit, ut spero, in Ecclesia aliquando longè maximus.

Scimus nulli non rei suum esse principium, atque ut Apuleius loquitur, *haud quidquam omnium esse, quod possit in primordio*

DEDICATORIA.

mordio sui perfici; sed in omnibus ferè antè esse spei rudimentum, quàm rei experimentum.

Spero tamen, ANTISTES REVERENDISSIME, gratum Tibi fore hoc nostrũ specimen, in quo illustriora nostratia Belgica, Gallica item ac Germanica (vt magis dissita taceam) CANONICORVM Collegia breuiter describuntur: in quo & CANONISSARVM, vt vocant, siue Canoniarum Virginum nobilium apud Belgas ac Germanos sodalitia explicantur; institutum, vitæque genus, quod Itali, Hispani, Galli, alijq; exteri quàm

EPISTOLA
maximè admirari solent.

Inuenies hic nominatim
MONTENSE illud tuū in Han-
nonia illustrium Heroïdum
collegium, à S. *Waldetrude*,
S. *Vincentij* Hannoniæ Co-
mitis coniuge, ante annos fe-
rè mille fundatum, ac prædijs
auctum : cuius multis annis
Præpositus summa cum lau-
de exstitisti. Reperies non
pauca ad Flandriam Prouin-
ciam, curæ fideique tuæ, ma-
gna pro parte, cõmissam spe-
ctãtia. Leges item quàm plu-
rima Imperatorum, Regum,
& vtriusque cum sacri, tum
politici ordinis Principum,
muni-

DEDICATORIA.

munificentia, in excitandis
dotandisq; Clericorum sode-
litijs, monumenta.

Quæ quidem omnia vnum
in corpus à me collecta, Tuo-
que nobilissimo nomini di-
cata, PRÆSVL AMPLISSIME,
pro illa familiaritate, quæ Ti-
bi cum R.^{mo} D. IOANNE MI-
RÆO, Episcopo Antverpiensi,
Patruo meo piæ mem. quon-
dam fuit, proq; singulari tua
erga me humanitate, quæso,
vultu benigno accipe, velut
æternam cultus atq; affectus
in Te mei tesseram. Quod si
feceris, dabo operã, vt & RE-
GVLA CANONISSARVM, siue Ca-
* 4 noni-

EPISTOLA

ANNO
817. *nonicarum Virginum, Anno*
redempti orbis octingentesi-
mo decimosextimo, in Con-
cilio Aquisgranensi, Ludoui-
co Pio Imp. monente, à Patri-
bus Concilij digesta, typis ha-
ctenùs nō edita, adeoq; à mul-
tis desiderata, (quā ex vetusto
codice manuscripto Cl. V.
Nicolai Fabri, qui Ludouico
XIII. Regi Christianissimo à
studijs fuit, cūm an. 1610. Lu-
tetiaē versarer, describendam
curavi) sub eiusdem nominis
Tui auspicijs in lucem breui
proferatur. Vale interea, Ec-
clesiæ ac Reip. diu sospes, & in
Einhamo tuo, Canonorum
B. Ma-

DEDICATORIA.

B. Mariæ collegio, & duobus
monasterijs (quorū auctores
Godefridū Lotharingiæ Du- Lib. 2.
cem eiusq; filium Heriman- cap. 45.
nū *Balduinus* Nouiomēsis ac
Tornacensis Episc. in Chro-
nico suo Cameracensi laudat)
olim celebri, feliciter instau-
rando perge. Quod Te factu-
rum & generis nobilitas, &
vitæ integritas, & munificen-
tiæ splendor certò spondent.
Datum Antverpiæ CIO. IOG.
xv. mense Augusto, pridie
Assumptionis Deiparæ.

Rev. me Do. nis V. e

studiosissimus cliens

AVBERTVS MIRAEVS.

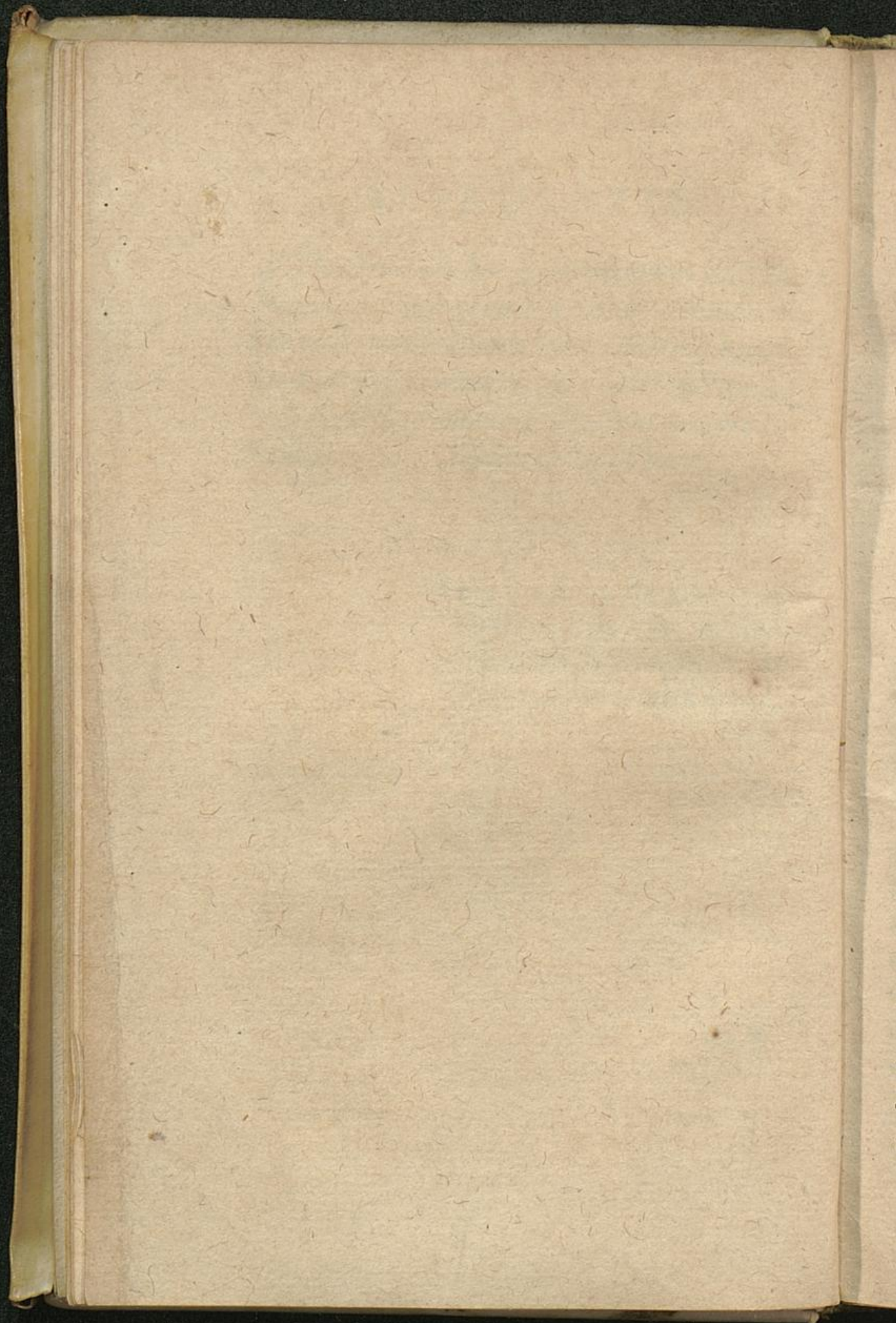
APPRO-

APPROBATIO.

Chronicon hoc Canonicorum magno
Authoris labore è varijs Scriptori-
bus collectum, cum nec fidei Catholica, nec
bonis moribus aduersetur, licite ad maio-
rem Ecclesia Catholica illustrationem ex-
cudi poterit. Datum Colonia 1015.

HENRICVS FRANCKEN
Sierstorpffius, SS. Theo-
log. Doct. Gymn. Laurent:
Regens, Librorum Censor:

D E

DE COLLEGIIS
CANONICORVM
LIBER SINGVLARIS.

CAPVT I.

COLONIENSIS VRBIS COLLEGIA
Canoniorum in Germania.

IN Vrbe Coloniensi ad Rhenum Fl. sita sunt octo Canoniorum collegia, videlicet *S. Petri Metropolitanum, S. Gereonis, S. Seuerini, S. Cuniberti, S. Andreae, SS. Apostolorum, S. Mariae in gradibus, & S. Georgij.* sunt insuper duo Canonissarum & Canoniorum collegia, videlicet *S. Vrsulae cum Sodalibus, & S. Mariae in Capitolio,* praeter *S. Caeciliae* collegium, quod est Canonissarum reformatarum ac Canoniorum.

Metropolitanum collegium initia sua refert ad *S. Maternum* B. Petri Apostoli discipulum, Coloniensem, Treuerensium & Tungrorum Apostolum, & primum Coloniensi-

A

um E-

um Episcopum. Templum Metropolitanum, quod hodie augustissimum visitur, anno 1237. *Conradus ab Hoeffsteden* Coloniensis Archiepiscopus extruendum curavit.

Sunt in hoc illustri collegio Canonici omnes ex nobilibus Ducum, Comitum, aut Baronum familijs; exceptis septem aut octo Doctoribus Canonicis Presbyteris. Capitulares numero sunt sedecim, babentque ius eligendi Archiepiscopum omnes capitulares, tam nobiles quàm Doctores.

In eodem templo Metropolitanano sacra trium Magorum siue Regum corpora adseruantur honorificentissimè, anno 1168. Mediolano Coloniã translata.

S. GEREONIS COLLEGIUM IN
Vrbe Coloniensi.

S Gereoncum Socijs trecentis & octodecim Thebeę legionis militibus, Diocletiano & Maximiano imperantibus, circa an. Christi 297. pro Christo occisi sunt eo loco, quo nunc S. Gereonis Basilica, rotundæ formæ visitur, à S. Helena Constantini Magni matre, anno ferè 301. fundata. Odeium siue chorum postea S. Anno Coloniensis Archiepiscopus adiecit.

In hoc collegio Canonici illustres siue nobiles sunt sedecim, inter quos Præpositus & Decanus, Ducum vel comitum familia debet esse

esse prognati. non nobiles autem sunt decem
Canonici Presbyteri.

S. SEVERINI COLLEGIVM
Coloniense.

FVndatum est hoc collegium ac templū
anno 376. à *S. Seuerino* Coloniensi Epif-
copo, in honorem SS. Cornelij & Cypriani,
quod à fundatore S. Seuerini hodie dicitur.
chorum templi, qui nunc conspicitur, *VVich-*
fridus XXIV. Coloniensis Archiepisc. extruē-
dum curauit, multisq; prædijs collegiū Cano-
nicorum auxit. Sunt autem Canonici nume-
ro sedecim. S. Seuerini corpus sacrum hic ad-
seruatur arcæ argenteæ pretiosis margaritis
ornatæ, inclusum: quam *Hermannus XXXVI.*
Coloniensium Archiep. anno 1102. fabrican-
dam curauit.

S. CUNIBERTI COLLEGIVM.

Temporibus Heraclij & Cōstantini Im-
pp. in honorem S. Clementis collegium
ac templum istud à *S. Cuniberto* septimo Co-
loniensi Episcopo est excitatum, qui & ibi-
dem sepeliri voluit. Vnde & S. Cuniberti
nomen postea accepit. Sunt in hoc collegio
Canonici duo & viginti. In hoc templo, præ-
ter S. Cuniberti reliquias, asseruantur quoque
corpora duorum Martyrum Ewaldorum,
natione Anglorum. de quibus consule Bedam
in historia gentis Anglorum.

S. ANDREAE COLLEGIVM.

Templum istud in honorem S. Matthæi Apostoli *S. Bruno* X XV. Coloniensis Episcopus excitavit, atq; in eo monialium cœtum collocavit. Quibus paulò post amotis, collegium in eo Canonorum constituit, S. Matthæi patrocínio in S. Andreæ commutato.

SS. APOSTOLORVM COLLEGIVM.

Collegij istius fundatores habentur & *Heribertus* Archiepiscopus & Elector primus Coloniensis, eiusq; successor *Piligrinus*, quorum posterior in ista SS. Apostolorum basilica sepeliri voluit. S. Heribertus in monasterio Tuitiensi, quod auxilio Othonis III. Imp. extruxit, sepulturam elegit. Cuius hodie sacrum corpus, pretiosæ thecæ inclusum, monachi Benedictini Tuitienses adferuant. Sunt in hoc collegio Canonici numero triginta.

COLLEGIVM S. MARIAE VIRGINIS in Gradibus.

Huius fundator extitit *S. Anno XXXIII.* Archiep. Coloniensis, qui anno 1075. moriens in Sigebergensi Benedictinorū Abbatia à se fundata est cōditus. Sunt in hoc collegio hodie Canonici viginti. Cum hoc collegio

legio ab eodem Annone vnitum est collegiū
 Canoniorum *S. Pantaleonis* Tremonienſe, à
 Carolo Magno fundatum, quod Tremonium
 continuis Hunnorum excuſſionibus eſſet ex-
 poſitum. In hoc templo adſeruantur reliquiæ
S. Agilolphi Epilcopi Coloniensis & Martyris,
 qui vnà cum *S. Bonifacio* per Germaniam A-
 poſtolatum exercuit.

S. GEORGII COLLEGIVM.

Eſt id fundatum à dicto Sancto Annone
 XXXIII. Archiepiſcopo in viſum viginti
 Canoniorum.

*S. VRSVLAE ET SODALIVM VIR-
 ginum ac Martyrum Collegium.*

Templum hoc primitus exſtructum eſt
 à pijs ciuibus Coloniensibus in honorē
S. Vrsulæ & Sodalium, quod poſtea *Clettalius*
 vir religioſus ex Oriēte veniens auxit, & tan-
 dem anno Chriſti 902. *Hermannus* XXIII. Co-
 lonieſis Epilcop. compleuit, monaſterio *Geritz-
 heim* (quod virginum erat) huc translato. I-
 dem pro ſex nobilibus virginibus Canonilſis,
 (quæ ad minimum Comitilſæ eſſe debent) &
 pro Canoniciſ quinque dotem conſtituit.

*COLLEGIVM B. MARIAE VIRGI-
 nis in Capitolio.*

VT vrbs Roma, ſic & Colonia Agrippi-
 na ſuum olim habuit Capitolium: in

6 DE CANONICORVM

quo *Plectrudis* Pipini coniunx, nobilium virginum collegium fundauit, quas interpiè uiuens ac moriens ibidem ipsa sepeliri voluit. In hoc templo præter Canonissas sunt Canonici duodecim.

S. CAECILIAE COLLEGIUM.

Templum istud antiquissimū, olim fuit Cathedrale seu Sedes Episcopi, nunc verò collegium est Canonorum & Virginum nobilium sub regula S. Augustini, post reformationem sub clausura admodum stricta uiuentium. Totius collegij caput est Abbatissa illustri Comitum genere plerumque nata. Fuerunt eo loco olim Canonissæ à *Vvilberto XXII*. Episcopo Colonensi eo loci collocatæ.

De his Coloniae Agrippinae Collegijs fusius agit *Erardus Vitthemius* in suo Sacratio Agrippinae.

CAPVT II.

MOGUNTINAE VRBIS COLLEGIA
Canonorum in Germania.

IN Vrbe Moguntina sunt decem Canonorum collegia; ex quibus præter Metropolitanū Sancti Martini collegium, quinque

que maiora & quatuor minora vocantur.

I. Metropolitana basilica in *S. Stephani* Protomartyris memoriam olim fuit excitata ac dicata. sed cum nouum, quod *S. Stephani* vocatur, templum *Villegisus* Archiepiscopus extruxisset, fuit hæc basilica in *S. Martini* honorem commutata. Sunt in hoc nobili Canonorum collegio è magnis ducum, Comitum & nobilium stemmatibus Canonici hoc tempore duo & quadraginta: ex quibus cum Præposito, sacrationem senatum seu Capitulum, vt appellant, ordinariè constituunt quatuor & viginti. Et ex his per suffragia Moguntinus Archiepiscopus deligi solet. Ex iisdem tres præcipui sunt, qui Mitra in Sacris vtuntur, nimirum *Præpositus*, *Decanus*, & *Cantor*, idque ex priuilegio Innocentij Pontificis Maximi, anno millesimo ducentesimo quadragesimo dato.

Est in hoc Metropolitanano templo altare primum eiusmodi, vt ei adstans Sacerdos faciem ad clerum, ceterumque populum obuersum semper habeat, neque cum dicit: *Dominus vobiscum* necesse habeat sese conuertere. Cancellis cingitur ferreis, in quorum superiore limbo, auratis vncialibus litteris inscriptum legitur.

Aurea Moguntia, Sanctæ Romane specialis

A 4

vera

§ DE CANONICORVM

*vera filia, Assis nobis in agone, venerande Patrone,
Tua benedictione Martine, Vt tua simus memoria
confortes & gloria.*

Ceterum primus Episcopus Moguntinus
fuit *S. Crescens* Pauli Apostoli discipulus, vt
multis adstruit Nicolaus Serarius lib. 2. Re-
rum Moguntinarum cap. 2.

S. ALBANI COLLEGIVM
Moguntinum.

II. **S**ALBANI collegium fuit olim in-
clytum doctrina & pietate Cenobiū,
è quo in *Sponheim* manachorum Benedictino-
rum Colonia transijt, vt in *Sponheimensi*
chronico Trithemius explicat. Fuit autem
monasterium vsque ad annum millesimum
quadragesimum decimum nonum: quo
Martini V. Papæ concessu in Canonorum
collegium demigravit. Superfunt templi hu-
ius tantummodo parietinæ: Canonici tamen
suis fruuntur redditibus, & diuinum cultum
psalmodijs, sacrisque Missarum liturgijs obe-
unt in Prædicatorū templo, quod ab ipsis ac-
comodato habēt. Fuit in hoc loco olim sepul-
ta *Fastiada* Regina, Caroli Magni vxor; cuius
cineres post templi huius incendium in Me-
tropolitanum sunt translati.

S. PETRI COLLEGIVM MOGVN-
tinum:

III. **S** Petri collegium habet templum ex-
tra vr-

tra vrbis mœnia procurrens, quod collegium vnà cum templo construxit ac dedicauit *Fridericus XII.* Archiepiscopus Moguntinus circa annum Christi 948. Quo anno Synodus est habita non procul Moguntia in *Ingelheimo*, villa ad Rhenum sita, iam inde à *Caroli Magni* temporibus celeberrima; vbi hodie cum Palatij, Cœnobijque ruinis, pagus tantum visitur, communi hæreseos labe turpatus. Huic Synodo, cum alijs XXXIII. Episc. interfuit idem *Fridericus*.

IV. *S. Stephani* collegium & templum *Vviligifus* Archiepiscopus erexit, cuius in eo seruatur casula, campanæ instar è materia serica, illi similis, quæ *Ratisponæ* asseruatur, à *S. V. Volfango* relicta.

V. *S. Victoris* collegium, *Canonicorum* suas partes obit in templo *S. Ioannis*, eò quòd templi *S. Victoris* nihil restet præter nuda quædam mœnia, & pauculas particulas.

VI. *B. Mariæ in campis* olim vocatum, nunc *S. Crucis*, collegium & templum, quia insigni *S. Crucis* miraculo est nobilitatum.

VII. *S. Mariæ ad gradus* templum, in quo parochia quondam, nunc verò *Canonicorum* est collegium.

VIII. *S. Mauritij* collegium & templum, quod in huius Martyris & Sociorum honorem exstruxit *Lutibertus* Archiepiscopus:

IO DE CANONICORVM

in cuius tumulo hi versus leguntur.

Sexcenti deni, bis ter sex millia, seni,

Libati Christo, templo venerantur in isto.

IX. S. Ioannis collegium & templum, quod vetustate deformatum, nostra ætate renouauit eius Decanus *Stephanus VVeberus* suffraganeus Moguntinus. Huc Sacrorum causa suo e templo euerso confugerunt Sancti Victoris Canonici.

X. *Sancti Gangolphi* Collegium & templum, quod *Ruperti XVI.* Archiepiscopi temporibus excitatum est, nostra verò ætate à *Daniele* Archiepiscopo insigniter constructum, nouo cœpit nomine appellari *Templum arcis.*

De his Moguntinis collegijs plura qui uolet, Nicolaum Serarium Societatis Iesu Theologum consulat in libris rerum Moguntinarum.

CAPVT. III.

TREVERENSIS VRBIS COLLEGIA
Canonicorum in Germania.

TReuerorum vrbs antiquissima, pro veteri quidem magnitudine, nunc ambitu mœnium mediocri, quinque tamen parochiales basilicas, nempe Sanctorum *Laurentij, Gangulphi, Pauli, Antonij, & Gerasi* complectitur: præterea templum Metropolitanū

S. Pe-

S. Petro dicatum, item *Diua Virginis* ædem e-
ximiam, & *S. Simeonis* peruetustam Basilicam,
quæ totidem collegia sunt Canonorum.
Sunt insuper in vrbe, præter *D. Martini* Ab-
batiam *Benedictinorum*, quatuor *Ordinum*
Mendicantium, *Augustinensium*, *Carmelita-*
rum, *Prædicatorum*, & *Franciscanorū* con-
uentus: Adhæc *Teutonicorum* & *Ioanni-*
tarum Aedes amplissimæ cū Basilicis, itemq;
collegium *Societatis Iesu*. Muliebris verò se-
xus, intra & extra urbem, monasteria sunt
varia, in quibus eminent, quod *Horreum* vul-
gò nuncupatur. In suburbano sunt tres Abba-
tiæ præclaræ, videlicet *Sancti Maximini*, *Sancti*
Matthiæ, & *S. Mariæ ad Martyres*, vbi olim Ca-
pitolium fuit: item Claustrum amplissimum
Carthusianorum, & insignis Ecclesia collegi-
ata *S. Paulini*.

CAPVT IV.

B. MARIAE TVNGRENSE COLLE-
gium in diœcesi Leodiensi.

TVngri veteres sunt Galliæ Belgicæ po-
puli, Tacito, alijsq; scriptoribus anti-
quis noti, quorum hodieq; opidum vulgò
Tongerem nuncupatum, exstat tertio à Leodio
milliari. In hoc opido sedes fuit olim Episco-
palis, quæ postea *Traiecti ad Mosã*, ac demum
Leodij fuit collocata, vbi hodieq; perstat.

Tungren-

Tungrense porrò collegium auspicia sua refert ad *S. Maternum*, B. Petri Apostoli discipulum, Colonensium, Treuerensium, & Tungrensiū Apostolum, primumque Episcopum.

CAPVT V.

S. MARIAE COLLEGIUM CATHEDRALE in vrbe Parisiensi.

Religionis Christianæ primordia accepta ferunt Parisienses *S. Dionysio*, primo illius vrbis Episcopo, quem etsi plerique cōtendant fuisse Dionysium Areopagitam, ego tamen malim subscribere sententiæ Gregorij Turonensis, qui dicit Dionysium primum Episcopum Parisiensem venisse in Galliam Decio & Grato consulibus; hoc est, anno salutis ducētesimo quinquagesimo primo, iuxta calculum vulgarem.

Quis prima iecerit fundamenta Templi & Collegij Parisiensis, in tanta rerum vetustate difficilè fuerit affirmare. Ex monumentis illius Ecclesiæ constat per *Hercaudum XLII*. Episcopū Parisiensem temporibus Caroli Magni amplissimam Deiparæ Basilicam, (quæ cum admiratione à ciuibus & exteris hodiè spectatur) primū ædificari cœptam, deindè à *Mauritio LXX*. Episcopo Parisiensi temporibus Philippi Augusti, Galliæ Regis auctam, ac demum ab *Odone* Mauritij successore anno 1222. absolutam fuisse.

S. GER-

S. GERMANI ANTISSIODOREN-
*sis collegium Canoniorum in vrbe
 Parisiensi.*

Collegium ac templum istud olim extra,
 nunc intra muros vrbs Parisiensis sitū,
 initia sua debet *Childeberto II.* Franciæ Regi
 Christianissimo, eiusque coniugi *Vultrogota*,
 qui in honorem S. Vincentij Martyris illud à
 fundamentis excitarunt. Hodie dicitur S.
 Germani Antissiodorensis, estque non pro-
 cul situm à Lupara arce ac sede Regia.

COLLEGIUM CANONICORVM
Sacræ Capellæ in palatio Parisiensi.

Anno 1154. *Ludouicus Crassus* Galliæ Rex
 fundauit sacellum B. Mariæ de Stella,
 eo loco, quo nunc visitur, illa admirandi o-
 peris sacra Capella, vt vulgò nuncupant, quã
 anno 1245. S. *Ludouicus* Galliæ Rex ædifican-
 dam curauit. Idem Rex in dicta Capella spi-
 neam Domini coronam, cum alijs sacris reli-
 quijs à *Balduino* Imperatore dono acceptam
 anno 1247. honorificè collocauit.

Inter Canonicos primarius est *Thesaurari-*
us qui ex singulari priuilegio intra ambitum
 palatij in Sacris Pado & Mitra vtitur.

S. STEPHANI COLLEGIUM
Parisiense.

Inter templa vrbs Parisiensis omnium an-
 tiqui-

tiquissimum habetur templū *S. Stephani Græcorū*, in quo hodie est collegiū Canonicoꝝ & parochia, olim intra, nunc extra vrbis muros. Tradunt id dedicatum fuisse à *S. Dionysio* Ep. Parisiensi, quem volūt Arcopagitā fuisse, atque è Græcia cum suis in Galliam venisse. de qua re vide Iacobum Breulium lib. 1. Antiquitatum Parisiensium.

S. TRINITATIS COLLEGIVM Canonicoꝝ in saltu Vicennarum.

ALtero ferè lapide à Lutetia Parisiorum est nemus siue saltus Vicennarum muris vnde qua que cinctus in vsum Regiæ venationis. In dicto saltu visitur arx Regia, cuius facellum Carolus V. Gallix Rex condidit in honorè Sanctissimæ Trinitatis, & Beatæ Mariæ Virginis, addito Canonicoꝝ collegio: Diploma foundationis anno 1379. datum, existat apud Chopinum lib. 1. de sacra Politia tit. 8. Dotem auxit postea eius filius Carolus VI. anno 1408.

CAPVT VI.

S. MARIAE TORNACENSE COLLEGIUM cathedrale in Belgio.

HVius vetustissimæ Ecclesiæ velut auctor & parens habetur *S. Piatas*, Nerviorum Apostolus, qui Diocletiano & Maximiliano

Maximiliano Imperatoribus apud Tornacum martyrio coronatus est. In eius namque vita legitur, ipsum *docendo sic rem promouisse, ut adiculam B. Virgini, adicula verò aliquot Lectores, Diaconos & Sacerdotes, qui Sacramenta fideli populo administrarent, consecrârit.*

Auxit haud dubiè ac stabiliiuit rem inchoatam postea Superior Neruiorû Episc. ac demû S. Elutherius, alijq; Tornacenses Episcopi.

De S. Piatî & Sociorum eius per Belgium Apostolatu, libet porrò quædam subnectere.

Circa annû Christi 296. Sancti & Apostolici viri *Quintinus, Crispinus, Crispinianus, Victoricus, Fuscianus, Piatius, & Chrysolius*, Roma in Galliam venerunt, & Christi Religionem longè lateq;ue propagarunt.

S. *Quintinus* ciuis Romanus martyrium passus est Augustæ Veromanduorum, quæ ab Hunnis vastata, & post instaurata, ab hoc Martyre *Quintinopolis* hodie dicitur apud Picardos.

SS. *Crispinus & Crispinianus*, apud Suehtiones in Gallia, gladio cæsi sunt.

SS *Victoricus & Fuscianus*, Morinorum Apostoli, apud Ambianos, vnà cum S. *Gentiano*, hospite suo, capite plexi sunt.

S. *Piatius* siue *Piaton*, Presbyter Beneuenti Pelignorum natus, apud Carnutes & Neruios, Christum prædicauit, & apud Tornacum martyrio coronatus est, Diocl. & Maximiano Impp.

Impp.

Imp. in Christianos per prouincias sæuientibus. Sacrum eius corpus B. Eligius Noniomenfis ac Tornacensis Episcopus diligenter quæsitum repperit, loculoque inclusum Seclinij collocauit; instituto ibidem Clericorum siue Canonicorum collegio.

S. Chrysolius, Tornaci, alijsque Flandriæ locis Christi doctrinam disseminauit, & ab impijs cæsus; Cominij ad Lifam Fl. est conditus, à B. Eligio pariter eleuatus. Historia martyrij eius ibidem exstat, in collegiata Canonicorum basilica. Itaque iure optimo SS. Piat & Chrysolius Tornacensium & vicinorū Flandriæ populorum Apostoli sunt nuncupandi. De hoc Tornacensi collegio consule Molauium in natalibus sanctorum Belgij.

CAPVT VII.

SANCTENSE COLLEGIVM IN
Ducatu Iuliacensi.

Sanctense opidum, ad Rhenum Fl. à S. Victore eiusque socijs CCCXXX. Thebæ legionis militibus, eò ferè loci, Diocletiano & Maximiano Imp. pro Christo occisis, sic dictum, ex Colonia Traianæ rudibus natum creditur.

In horum Martyrum honorem insigne Sacerdotum collegium *S. Helena* Constantini Magni Imperatoris mater instituit; quod & Constantinus priuilegijs exornauit; vt fusè narrat

narrat Stephanus Pighius, Canonicus Sanctensis, in Hercule suo Prodicio, à Plantino Antuerpiæ excuso.

SECCINGENSE COLLEGIVM, CANONICORUM & NOBILIVM VIRGINVM CANONISSARVM IN GERMANIA.

SEcanis vel Secanica insula in Rheno sita, à secato Rheno dicta putatur. Seccingen-
se cœnobium, à *S. Fridelino* Scotorum & Hi-
bernix Regis filio, Philosophix studijs præ-
clarè imbuto, & Ecclesiasticæ vitæ imprimis
studioso, petegrinatè plantandæ religionis &
propagandi Christianismi ergò inchoatum
est, anno Domini 495. confirmatumq; à Re-
ge Galliarum Clodoueo. Docuit Fridelinus
iste circumquaque in Gallijs, tandem Picta-
uiam venit ad *S. Hilarium*, vbi postea in eiuf-
dem cœnobio pater monachorum exstitit, &
S. Hilarium è terra leuauit, ac magnificum
ibi cœnobium Clodouei subsidijs erexit. Dis-
cedens postea inde in Belgicum, primùm ad
Mosellam venit, à quo anno non procul rur-
sus in honorem *S. Hilarij* aliud monasterium
inchoauit, quod hodie Hilariacam vocatur,
idque *S. Naboris* cœnobium esse existima-
tur. Relinquens verò & hunc locum, paulò
post in Vosagi altis cacuminibus templum e-
tiam *S. Hilarij* erexit. Venit autem & Argen-
tinam, ibique simile templum condi curauit.

B

Inde

Inde per Burgundionum prouincias ambulans, ad curiam Rhetorum venit; vbi rursus S. Hilarij nomine Ecclesiam construxit. Postremò autem in Augiam Seccingensem venit, vt in ea etià insula ædiculam cõderet, sed ab habitatoribus deprehensus, virgis cæsus, & ex insula eiectus est. Venit igitur ad Regē Clodoueam, cui concionans aliquoties, mox ab eo totius insulæ donationem liberriam impetrauit. itaq; postea in ea habitauit, orans ibi, & collectis aliquot discipulis sacras litteras explicans. Rége sublato, cœperunt iterum accolæ eiusdem insulæ tumultuari aduersus virum Dei: tum vt se se muniret contra tumultuantium vim & illatas toties iniurias, Rhenū ex dextero & veteri alueo precibus ad Deum fuis in sinistrum cõiecisse legibus, ac ita tutum sibi fecisse receptaculum. Hoc ipso miraculo omnium incolarum animos in sui admirationem atque amorem pellexit. Postea piarum & in Christo erudiendarum Virginum domicilium condere cœpit. Fuerunt autem ea ipsa tempestate duo Germani fratres nobilitate & diuitijs pollentes, in Clarona, vulgò *Claris*, Heluetiorū vrbe habitantes, *Vrso* ac *Landolphus*: ex quibus Vrso S. Fridelini piam vitam, & honestam cum discipulis suis cõuersationem videns, suarum possessionum integram partem à fratris patrimonio seiunctam S. Fridelino eiusque cœnobio

dica-

dicauit; scriptisque diplomatibus, perpetuò
 possidendam tradidit & confirmauit. Mor-
 tuo Vrfone cum Landolphus auaritiæ studio
 bona Vrfonis monasterio legata ad se rapere
 conaretur: S. Fridelinus cum eo coram Bal-
 deberto Comite de recuperanda possessione
 egit: Vbi cum videret nihil se effecturum,
 nisi coram iudicibus fisteret Vrfonem dona-
 torem, abiisse vir Dei Claronam dicitur, &
 magna virtute omnipotētis Verbi Vrfonem
 à mortuis resuscitasse, secumque ex Clarona
 ad pagū Rheticum *Rancquill* per sex milliaria
 ipsum adduxisse, vt corā Baldeberto cū fratre
 Landolpho exostularet de iniuria. Landol-
 phus talibus miraculis exterritus, non solū cœ-
 nobio reddidit quod Vrfonis prius fuerat, sed
 suū etiā adiecit. Vrfo cubat Seccingi in dextrā
 chori ad parietē. Fridelinus sepultus fuit pri-
 mō ad sinistrū chori parietē è regione Vrfonis
 postea in summa ara collocatus est; in qua v-
 trimq; Sacra haberi solent. De huius cœnobiij
 fundatione & origine existant tales versiculi:
Prædia pro domino dant fratres hic Fridelino
Tempora post multa, negat alter, fratre sepulto:
Suscitat hunc testem Dominus, ducitq; benignus.
Turba timore tremat: sanctus sua iura redemit.
 Ceterum in Seccingenſi collegio solent esse
 octo Canonice, quibus in Sacris octo Canoni-
 ci subseruiunt. Sic ferè Bruschijs in Chrono-
 logia monasteriorū Germaniæ.

B 2

CAPVT

S. MARIAE COLLEGIVM CAMERACENSE Metropolitanum in Belgio.

CAmeracum vulgò *Cambrai*, veteribus Samarobrina, vt quidam volunt, vrbs antiqua, ad Scaldim Fluum sita, tria habet Canoniorum collegia, nimirum *S. Mariae Metropolitanum*, itemque *S. Gangerici*, & *S. Crucis* collegia. Metropolitanum collegium, proculdubio, initia debet sua, primis illius loci Episcopis, quos inter recensentur *Diogenes*, & *S. Vedastus*, Clodouei primi Regis Galliae Christiani catechista.

S. GANGERICI COLLEGIVM CAMERACENSE.

SGangericus ortus est parentibus ingenuis & Catholicis in Euosio Galliarum castro. Vbi dū primis litteris imbuebatur, tirocinij sui tempus in emeritam ætatem transfuisse videbatur. Quare S. Magnericus Episcopus Treuironum, præclarę indolis puerum totondit, & totum Psalterium ediscere fecit, & postea ad Leuiticum sublimauit ministerium. Cumque obuium haberet paganum hominem leprosum, ad Baptismi gratiam eum perduxit, & Vndis salutaribus ab vtraque lepra animæ & cutis emundauit. Increfcente autē beati viri fama, mortuo Vedulpho Camera-

meracensi Episcopo, clerus & populus pari voluntate, leuitam Gangericum postularunt Ordinatus igitur Episcopus, per annos plus minus triginta nouem, prædicatione pluebat, miraculis coruscabat, bonis operibus perpetuò intendebat. Complures quoque noxios de manibus iudicum diuinitus liberabat per preces. Quibus peractis, plenus dierum in pace sanctæ Ecclesiæ quieuit, anno 594. tertio Idus Aug. Quo die natalis eius ab Vsuardo & alijs notatur, & historia à Surio ponitur. Sepultus est apud Cameracum in Basilica, quæ ab ipso in montis vertice ad honorem S. Medardi erat exstructa; vbi postea Carolus V. Imp. exstruxit castrum siue citadellam, vt loquuntur. Vnde Canonici S. Gangerici cùm cogèrentur templum suum deserere, receperunt se in Parochialem Ecclesiam S. Vedasti; vbi in magnifico choro, quem exstruxerant, corpus S. Gangerici reposuerunt. Atque ita Ecclesia S. Vedasti dicitur nunc Ecclesia S. Gangerici. Est præterea vetustissimum templum in Palatina vrbe Bruxella ad eius honorem consecratum. Ceterum Euosium Galliarum castrum, nunc Iuodium dicitur, Lutzenburgensis ducatus opidum: in quo est etiam Collegium Canoniorum. Sic ferè Molanus in Natalibus SS. Belgij.

S. CRVCIS COLLEGIVM
Cameracense.

Ioannes Episcopus Cameracensis, ex Cantore aulæ regiæ, Theodorico Episcopo defuncto in sede Cameracensi successit anno 866. & licet natalem non habeat, Sanctus tamen dicitur. Nam ad sepulchrum frigoretici & dinerfis ægritudinibus occupati sospitatem eius meritis sunt consecuti. Sepultus est Cemeraci ad Sanctam Crucem, ibidemque à Gerardo XIII. suo successore condigno honore est eleuatus. Scripsit porro Hincmarus Archiepiscopus Remorum ad hunc virum Sanctum plures litteras.

Huius porro collegij S. Crucis auctor seu fundator fuit *Elbaudus* cognomento *Rubeus*, vir nobilis ac potens; quem falsò Archidiaconum vocat Christianus Massæus. li. 13. Chronicorum. Constat enim vxorem habuisse, vtpote cuius hodieque in precibus suis memores sunt eius loci Canonici. Idem Elbaudus exædificauit Parochialem S. Vedasti Ecclesiam, quam nunc collegiū Canoniorum S. Gangerici incolit. Obijt autem Elbaudus anno 1071. conditus in Odeio Aedis S. Crucis à se exstructæ.

CAPVT

CAPVT IX.

S. PAULI COLLEGIVM LVGDV-
nense in Gallia.

Sacerdos Episcopus Lugdunensis sedit ab anno circiter 546. vsque ad annum 553. vt tradit Iacobus Seuertius in Chronologia historica Archiepiscoporum Lugdunensium. Idem Collegiatam Ecclesiam *S. Pauli* construxit.

Quod ad Sedem Episcopalem Lugdunensem attinet, fuit ea olim in Basilica Sanctorū Apostolorum Petri & Pauli, quæ hodie *S. Nicetij* dicitur, vt Pacadiuus tradit aut verius in Ecclesia *S. Iusti*. Ea sedes postea translata est ad Basilicam *S. Stephani*, quam *S. Albinus* Episcopus Lugdunensis (ad XVII. Kal. Octobris martyrologio Romano adscriptus) construxit, indeque ad amplissimum *S. Ioannis* templum. Quod verò admirandum est cātant hodie Canonici in tribus Basilicis Lugdunensibus, nimirum *S. Ioannis*, *S. Stephani*, & *S. Crucis* sub eodem Campanæ signo. Canonici porrò Metropolitanī Lugdunenses gaudēt hodieque singuli titulo Comitī. Qua de re vide Seuertium ad annum Christi 1173.

Sic & Canonici *S. Iuliani de Brioude* in Aruernia, omnes genere nobiles, dicuntur quoq; Comites, & subsunt immediatè Romano Pontifici.

CAP. X.

S. MARIAE COLLEGIVM CATHE-
drale Atrebatense in Arthesia Belgij
prouincia.

Ecclēsiā Cathedralē Deiparæ Virgi-
nis in vrbe Atrebatensi *Sanctus Vedastus*
Episcopus, auxiliante Clodoueo primo Frā-
corum rege Christiano, construxit, & vnā cū
B. Remigio Remensi Archiepiscopo, Cleri-
cos quos posteritas Canonicos vocauit, in ea
constituit. De quibus in testamento suo Re-
migius: *Ecclesiæ Atrebatensi, cui, Deo auctore, Ve-*
dastum, fratrem meum carissimum Episcopum con-
secraui, ex dono iam dicti Principis, (id est Clo-
douei,) quem de Sacro Fonte suscepi, villas duas
in stipendijs Clericorum delegaui, Ortos videlicet
& Sabucetum. Ipse etiam S. Vedastus, nomine
Sancti Remigij, cum Mamerto & alijs Epif-
copis, apud Viennam Galliæ conuenit; vbi
solennes Litanix triduanæ ante Ascensionem
Domini sunt institutæ.

Consummatis autem laboribus, feliciter
ad Dominum migravit anno, iuxta Sigeberti
calculum, 570. Cuius corpus post aliquot
annos Sanctus Aubertus Episcopus, indignum
iudicans tam celebrem virum in terra recon-
di, Kalendis Octobris eleuauit: & cum B. An-
domaro transtulit ad monasterium, quod B.
Vedasto

Vedaſto Atrebatum nouum conſtruxit, quod-
que poſtmodum *Theodoricus* Galliaꝝ Rex mul-
tum dotauit; qui inibi cum *Doda* coniuge ſua
cubat.

Eſt autem Atrebatum iam inde à tempo-
ribus Sancti Ludouici Galliaꝝ Regis, Artesiaꝝ
metropolis, duplex vrbs: Vna enim eſt Epiſ-
copalis, vulgò *Citè* dicta, quæ caput habet
S. Vedaſti, lanam quoque quæ de cœlo pluit
& cereum memorabilem: altera verò vulgò
Arras dicitur, veteribus Nobiliacum nomi-
nabatur, in qua eſt S. Vedaſti monaſterium
cum ſacro eius corpore. Cui loco ex Ganda-
uenſi monaſterio Venerabilis Atta primus
præfuit. Porrò Atrebatum in Epiſcopatu poſt
Beatum Vedaſtum ſucceſſit *Dominicus*, poſt
quem *Vedulphus*, qui Cameracum ſedem tranſ-
tulit. Exinde nomen Diceceſis Atrebatenſis
perijt vſque ad tempora Urbani II. qui anno
1090. Atrebatum peculiarem erexit Epiſcopa-
tum, Cameraceniſibus inſenſus, quod Henri-
co IV. Imperatori, Eccleſiæ Romanæ hoſti
faueret. Sic ferè Molanus in Natalibus San-
ctorum Belgij.

CAPVT XI.

COLLEGIA CANONICORVM VR-
bis Argentinensis in Germania.

Cathedralis ædis Argentinensis, Deipa-
ræ matri ſacræ auctore commemorant

B 5

Clodoucum

Obijt
Clodo-
ueus an-
no Chri-
sti 511.

Clodouem primum Frácorum Regem Christianum magis longa, credo, traditione, quàm aliquo certo scriptore, aut idoneo teste. nisi fortè ex eo quis argumentum sumat, quod nõ modò is Frácorum gentem ad Christi fidem & religionem suo exemplo adduxit, sed etiam Alemannorum, qui eo tempore, vti nunc, tractum occupabant Argentinensem, primusque fuit qui per Franciam & alia loca sui Imperij, ædes sacras Christo liberatori nostro collocavit, & dedicavit, eò feruentius & frequentius, quantò easdem priùs auidius & latius incenderat & profanarat. Quidquid eius rei sit, illam, quam Argentinæ constituisse volunt Clodouem ædem, fuisse paruam, & cemento vili ac ligno compactam omnes consentiunt. Aedis hodiernæ, & eius amplitudinis atque magnificentiæ posuit prima fundamenta *Vernherus* Habsburgius, Episc. Argentinensis anno Christi 1015. teste Chronographo quodam Anonymo, qui ita ad illũ annũ: *Monasterium S. Mariæ Virginis in Argentina surgit primò à fundatione sua.* Perfectionem demũ accepit anno 1275. Turris verò ea quæ sectili marmore, atque annularijs scalis vndequeque visum peruijs ad Pyramidis figuram in conũ gracilescens, cunctorum prætereuntium oculos in se conuertit, biennio post incepta, anno 1277. Architecto *Erbumo à Stainbach*, qui perduxit ad quartam vsque testudinem anno 1305.

1305. Cetera ad coronam perfecerūt Pragen-
 geses anno 1439. Finis impositus anno 1444.
 Gradus eius sunt DC. XXXV. Adscensus
 primò per cochleas quatuor, hinc per octo,
 crassitudine paulatim se contrahente. Altitu-
 do turris vniuersa pedum geometricorum D,
 LXXIV. Varia huius Sacræ ædis fuere diuer-
 sis quoque temporibus incendia; vnde & in-
 ter ædificandum prolongata mora, sed sem-
 per resurrexit, veluti è cinere phœnix, pul-
 chrior atque viuacior, eamq; de se apud ple-
 rosq; omnes opinionē generauit, vt inter or-
 bis miracula cēsendā non immerito iudicent.

COLLEGIUM CANONICORVM S.

Petri Senioris.

Ceterum primū & antiquissimū Argentinae
 templū *S. Petri* est, quod *Senioris* vocant, ad
 alterius differentiā, conditi multis post annis.
 Senioris enim origo & consecratio *D. Materni*
 est. Is multis in vrbe & in propinquo cōuersis
 istud Christianis nouis, in quo sua colerēt Sa-
 cra, templū eorū opibus & auxilio constituit,
 & *D. Petri* Apostolorū Principis; cuius aucto-
 ritate & mādato ad ea loca primū appulerat,
 titulo & nomine insigniuit, atq; dedicauit. Ab
 eo quoq; sua initia repetūt *Ebersheim* monaste-
 rium, & *D. Petro* pariter cōsecrata ædes apud
Mellesheimū, quæ vulgò *Dompietro* dicitur, siue
Domus Petri. Atque hæc tria vetustissima sunt
 Christiano ritu, & cultu in *Alsatia* exstructa,
 & frequentata templa.

COL-

DE CANONICORVM
COLLEGIVM CANONICORVM
S. Thomæ.

S Thomæ collegij (fuit prius monasterium
Scotorum, ex primis etiam vrbis sacris
ædibus) auctor incertus est, nisi quod D. Flo-
rentio tertio Episcopo tribuitur, qui in eo
quoque primò sepultus. Restituerunt collap-
sum *Adelocus*, incendio consumptū *Guilhelmus*
successores Episcopi. Certè D. *Thomam* è pri-
mis XII. Germaniæ fuisse apostolum & Hie-
ronymus testis atque *Sophonius*, & ante v-
trumque vetustissimus Christi Martyr *Dosi-
theus*. Vnde & in antiquissima illa Græco-
latina Litania Germanis inferioribus maximè
ad ostia Rheni etiam nunc vsitata, proximum
statim à D. Petro & Paulo, locum D. Tho-
mas obtinet, vt non immeritò post illos pri-
mas ipse veteres Christiani consecrauerint æ-
des Argentorati. Ultraiecti & alibi.

COLLEGIVM CANONICORVM S. PETRI
Iunioris.

Collegiū Canonici D. Petri iunioris an.
1031. fuit idē *Guilhelmus* Episc. Hethelo
adauxit, cum prius ibidem esset facellum D.
Columbæ.

COLLEGIVM OMNIUM SANCTORVM.

Omniū Sanctorum collegium auctorē
habet *Henricum à Mulnheim* Equitem :
qui posteri multa addiderunt. Præter

Præter has quatuor collegiatas Ecclesias, erant in vrbe Argentinensi totidem Parochiæ *S. Aureliæ, S. Andreae, S. Martini, & S. Nicolai.* Ita Franciscus Guillimannus lib. de Episcopis Argentinensibus, cap. 9.

CAPVT XII.

3. *SERVATII COLLEGIVM TRAIECTENSE ad Mosam in d. Leodiensi.*

Seruatius Tungrorum Episcopus, eo tempore quo Hunni Germaniam vastabant, ne ciuitatis atque Ecclesiæ suæ videret excidium, Domini reuelatione commotus, transijt ad vicum Traiectensium, ibiq; defunctus & sepultus est. Ob cuius meritum omnibus demonstrandum, cum tempore hiemis omnia in circuitu nix repleret, nunquam sepulchrum eius operuit, donec industria ciuium Basilica supra ipsum ædificata est à successore eius *S. Monulpho*, qui octauus ab eo inter Episcopos Traiectenses recensetur.

Fuit autem, vt Gregorius Turonensis Episcopus scribit, vir eximiæ Sanctitatis, qui vigilijs ac ieiunijs vacans, crebro lacrymarum imbre perfusus, misericordiam Domini precabatur, ne vnquam Hunnorum gentem incredulam in Gallias venire permetteret. Sed sentiens per spiritum, pro delictis populi hoc sibi non fuisse concessum, Romam iuit ad B.
Petri

Petri tumulum, vt adiunctis sibi Apostolicæ virtutis patrocinijs, quæ flagitabat, mereretur faciliùs obtinere. Ibi verò multis diebus sese oratione & maxima inedia affligens, responsum accepit, à Domino sancitum esse, ab Hūnis Gallias depopulandas, ipsius autem oculos ea mala non visuros. Quo responso suscepto, celeriter redijt ad urbem Tungrorum; valeque dicens clericis ac reliquis ciuibus vr- bis, denunciatur illis cū fletu, quia nō visuri essent vltra faciem suam. Itaq; ad Traiectensem urbem accedens, modicā pulsatus febre, recessit à corpore; ablutusque à fidelibus, iuxta pontem aggeris publici est sepultus.

Collegium porrò ac templum S. Seruatij Traiectense foundationem ac Dotem suam debent *Sancto Monulpho* Traiectensi Episcopo, qui, vt Gregorius Episcopus Turonensis attestatur, *Magnum templum Traiecti in honorem Sancti Seruatij construxit, composuit, & ornavit: in quod multo studio, & veneratione translātū corpus magnis virtutibus pollet.* Clericos Deum timentes ibidem instituit, quos monuit semper secundum canonicā instituta in omnibus viuere. Prædiorum suorum, inter quæ est castrum *Dionantum* Beatū Seruatium scripsit hæredem, in cuius Ecclesiæ medio omnibus dignè peractis, sepultus est, postquam 39. plus minùs annis fuisset Episcopus.

In Collegio Seruatiano Canonicatum ob-
tinet

tinet Dux Brabantiae, vt Rex Galliae in collegijs Turonensi, Andegauensi, & Cabilonenfi.

S. MARIAE COLLEGIUM TRAIECTENSE
ad Mosam.

HVius Collegij originem nonnulli rerum Leodiensium scriptores S. Monulpho Episcopo Traiectensi adscribunt. Memini me legere in Rubrae Vallis monasterio apud Bruxellam. Hæc ferè verba in manuscripto chronico Episcoporum Leodiensium: S. Monulphus Traiecti Ecclesiam B. Mariae fundauit, eoque sedem transtulit Episcopalem, in qua praesederunt decem Episcopi Traiectenses, quorum ipse fuit primus, & S. Hubertus vltimus. Alij tamen id negant; & scribunt S. Monulphum circa annum Christi 581. templum honorificum Traiecti in honorem S. Seruatij ædificasse, atque in illud corpus S. Seruatij ac sedem Episcopalem transtulisse. Vide Gregorium Turonensem libro de gloria Confessorum capite septuagesimo secundo.

Obijt autem S. Monulphus anno 609. in templo Sancti Seruatij sepultus, vt diximus.

In hoc templo adseruatur magna pars Crucis Dominicae, cum veteri inscriptione Græca: de qua vide Gretserum lib. de Cruc.

S. HERMETIS ROTNACENSE
*Collegium in Comitatu Flandriae & diœcesi
 Mechliniensi.*

Rotnacense Canoniorum monasteriũ in honorem SS. Petri & Pauli Apostolorum fundauit S. *Amandus* Traiectensis Episcopus; testibus Chronographo Cameracensi, & Iacobo Guisio Hannoniæ Chronographo. scribunt ijdẽ hoc in loco pretiosum Dei Martyrẽ Hermetẽ quiescere, & monasteriũ istud à Ludouico Pio Imp. Caroli Magni filio, Indensi Benedictinorum monasterio (quod hodie S. Cornelij dicitur, apud Aquas Granisum) cum vniuersis possessionibus esse donatum.

Balduinus tamen Chronographus teste Iacobo Guisio iam citato, Rotnacensis monasterij fundationem Gerardo Rousillonio attribuit, aitque eum floruisse tempore Caroli Martelli, & cùm liberis careret, fundasse insuper Basilicam Antonensem, Basilicam Lutosanam, Basilicam Realcourtanã, seu Raucurtenantem & Basilicam Condatensem.

Cæterum Guisius, ad diuersas istas opiniones conciliandas, ait fieri potuisse, quoniam duæ Rotnaci sunt Basilicæ veteres, vt earum vna à S. *Amando*, altera à Gerardo Rousillonio

nio fit fundata; successu autem temporis Reges ac Principes de ijs pro suo libitu statuisse. Gerardus porrò cognomento Ronsillonius, Comes Burgundiæ, Neruiæ, & Brachatenfis tractus, vxorem habuit filiã Imperatoris Constantinopolitani, sororem vxoris Caroli Martelli, & contra eundem Carolum Martellum, rupto amicitiaë vinculo, diu bellum gessit. Factumque vt multa castra à Gerardo ædificata sint bellicis furoribus deleta, vt *Gerardi mons*, *Manstey Gerardimez*, & castrũ *Viermense*, inter Angianum & Gerardi Montem situm. Inita demum pace, cùm Gerardus nullos haberet liberos, fundauit monasterium *Lutosanum*, cui *Badilonem* præfecit Abbatem; Basilicam *Antoniensem*, in qua *Corpus S. Maximi* Episcopi Regiensis & Doctoris Ecclesiæ collocauit, monasterium *Condatense* in honorem B. Virginis, in quo moniales collocauit, Basilicam *Rotnacensem* in honorem S. Petri, item Basilicam *Roicurtensem* siue *Royaulcourtensem*, in qua corpus S. Hadriani Martyris collocauit, quod inde Balduinus Flandriæ & Hannoniæ comes ad Gerardimontense monasteriũ transtulit; Item Basilicam de *Hontaing*, in qua corpus S. Quirini Martyris, & alias Basilicas varias, quas reliquijs Sanctorum varijs decorauit.

Idem Gerardus per *Badilonem* Abbatem curauit corpus S. Mariæ Magdalenaë Aquis Aquitanicis

quitaniæ

quitaniæ opido Vizeliacum in Burgundiam transferri, indeque partem eius Lutofam deuehi.

Ita Guifianus in manuscrip. Hannoniæ Chronicis libro II. vide & Molanum in natalibus Sãctorum Belgij & Meyerum, in Annalibus.

CAPVT XIV.

NIVELLEENSE COLLEGIVM
Canonicorum & Canonissarum in Brabantia.

S Gertrudis Virgo, Filia Pipini Primi Brabantiaë ducis, clarissimis & per totam Europam peruulgatis, orta natalibus, ab ipsis pueritæ annis viam mandatorum Dei ingressa, omnem lubricæ ætatis leuitatem fugiebat, & assiduè matri *Itte* adherens, ab ore eius trahebant verba vitæ & disciplinæ. ancillis suis se ancillam præstabat, nec vsquam natalium suorum sublimitatem attendebat. Dum autem altiori proposito virginæ pudicitiaë sigillum consecrare vult auctori castitatis Domino IESV, superuenit ad ædes paternas Rex *Dagobertus*, in cuius comitatu erat Ducis cuiusdam *Austrasiorum* filius, qui eam in matrimonium postulauit. Sed Virgo Regi, parentibus & reliquis Principibus respondit: *Ego mihi Sponsum delegi, cuius æterna pulchritudine omnis*

omnis

minis creaturarum pulchritudo resplendet : in cuius diuitijs cœlum, & terra, & omnis ornatus numeratur; cuius nobilitatem Angelica sublimitas cum tremore veneratur. Confusus procus destitit; qui tamen postea contra eam bellum resumpsit, apud Pipinum eam de puerili proposito arguens. Quare piæ matris auxilio in orientalem Franciam fugit, ad locum qui de nomine Caroli, *Karleburg* nuncupatur. Vbi ob votum tutandæ castitatis insignem Basilicam ædificauit; atque fugæ eius comites *Atalongus* Præbyter (cui postea Sancti Kiliani & Sociorum corpora sunt reuelata) & *Bernardus* Diaconus diuina mysteria celebrarunt. Remeauit autem ad propria, postquam indignus ille petitor thalami, iudicio Dei percussus, interiit. Nec multò post obiit pater *Pipinus*, foris reuerenda canicie candidus, intus bonorum operum splendore perornatus. Tum verò matri sedula & officiosa adhærebat, cum ea terebat limina Ecclesiæ; vacabat ieiunijs, orationibus, Sanctorumque necessitatibus. Ijs diebus superuenit *S. Amandus* Traiectensis Episc. à quo *Itta* matrona castæ professionis velamen accepit, & domum in Sanctimonialiū monasteriū, eiusdem Antistitis consecratione commutauit. Ob quod factū multas calūnias & iniurias cū *Gertrude* filia sustinuit. Quæ aliquantò post inter virgines, suscepto velamine, cōsecrata, vnanimi consensu ad cœnobij regimen

gimen est expetita, iuuenula quidem sed in doctrina discreta; in patientia longaminis; in abstinentia fortis; mundissima charitate; mansuetissima pietate; infirmitati proxima per compassionem; virtutibus congaudens per charitatem; in eleemosynis & hospitalitate maternæ traditioni fuit cooperatrix, omnia prædia amplissimi patrimonij Ecclesiæ conferens, in vsum sanctimonialium, pauperum, ac peregrinorum. Itaque *Foillanum*, *Vltanum*, aliosque transmarinos viros, lucra animarum quærentes, lætissimè suscepit; quosdam apud se retinuit; sed & pretiosos codices, & ex Vrbe Roma pignora Sanctorum acquisiuit. Inter hæc Dominicæ seruitutis augmenta Beatus ita ad Dominum migravit. Porrò *S. Gertrudis* onus, quod ei iam soli incumbebat, in plures diuisit, exemplo Moysis, qui Decanos & Centuriones assumpsit: foris enim agenda fratribus in timore Dei perfectis commisit, intus matres sibi adiunxit spirituales. Cùm autem in meditatione Scripturarum & assensu virtutum proficeret, diuina pietas ancillam suam iucundæ lucis visione est consolata. Eodem etiam tempore legatos suos in mari periclitantes, licet absens corpore, præsentissima ereptione liberauit. Nec multò post *B. Foillani* Martyris corpus, indicio supernæ reuelationis, inuenit. Ceterùm extenuata abstinentia, vigilijs, alijsque cœlesti-

cœlestibus disciplinis, omne onus suum cognatæ *V Volfetrudi*, etsi nolenti, imposuit: & ipsa reliquum trium mensium tempus in omni sanctitatis augmento expendit, tantò instantiùs, quantò se breuiùs hic futuram diuina reuelatione didicerat. Post obitum, pompam sibi adhiberi noluit, sed corpus tegi cilicio, quo vti consueuerat, & caput velo penè nullius pretij, quod peregrina Sanctimonialis illi pro benedictione miserat. His ordinatis, vt certum diem suæ vocationis agnosceret, misit ad *Beatum Vltanum*, quem cœlestis conuersatio iam dudum Angelicis alloquijs dignum fecerat. Qui respondit: *Crastina die intra Missarum solennia corpore abscedet: sed non trepidet, in exitu suo Sanctum Patricium cum angelis obuium habebit.* Illo itaque die, anno ætatis 33. sumpto sacratissimo corporis & sanguinis Christi Viatico, animam suam creatori reddidit, & mox suauissimus odor repleuit totam cellulam, vbi sacrum corpus iacebat. Cuius testes sunt *Richinus* & confrater eius, qui primus, suppresso nomine, vitam virginis, quam oculis suis viderat, simplici & rustico stylo, sed veraci sermone conscripsit. Sepulta est autem in Basilica principis Apostolorum; & post mortem apparuit *Modesta*, Treuirensis monasterii Abbatissæ. Multa etiam miracula ad reliquias eius & ad lectulum contigerunt. Quibus commota germana soror *Begga*, post

obitum viri sui simile monasterium Anden-
næ construxit, ad quod ex Niuella sorores e-
uocauit, Inde etiam inter reliquias partem le-
cti accepit, ad quam multa miseris beneficia
obtulerunt. Haecenus ex historia qua Niuel-
lensis Ecclesia vtitur, quæ etiam ferè omnia
habet Surius ad diem decimum septimum
Martij. Nomen autem huius virginis non in-
ter Brabantos tantum, sed etiam apud exteros
est celebre. Nata est *Landa*, vbi celebre quon-
dam erat Pipini, Primi ducis Brabantia, pala-
tium, sed nunc exiguum est oppidulum. Do-
mina fuisse asseritur Bergis ad Zomam, Ber-
gis S. Gertrudis, Niuellæ, & Vorsti, siue Fo-
restti, in Kempinia. Obijt autem 664. in die
B. Patricij Hibernorum Apostoli, qui, vt di-
ctum est, in morte ei obuiam venit. Quo de-
clarauit quantum sibi placuerit, quod *Foilla-
num Vltanum*, aliosque Apostolicos ex Hiber-
nia prædicatores receperit, & fouerit. Multas
passim habet Ecclesias in sui honorem conse-
cratas. Louanium, prima Ducatus Braban-
tiæ ciuitas, eam vt primam Brabantia plantã
festo die honorat, ex constitutione Honorij
III. Ipsam etiam Vsuardus Martyrologio in-
seruit, ætate Caroli Magni. Scribit enim die
decimo septimo Martij: *Monasterio Niuigella,
Sanctæ Gertrudis virginis*. Sed id modò est Ca-
pitulum vtriusque sexus, in quo Canonicae, e-
æque nobiles & sæculares, digniorem obti-
nent

nent locum. Quæ etiam patronæ suæ memoriam annuè aliquoties repetunt.

Quod si quæras quo loco habendæ sint Canonicæ, quas Teutonia frequentes habet, & vulgari voce Canonissas nominat, tractat de ijs Claudius Espencæus lib. 2. de continentia cap. 12.

Ceterùm Sigebertus Gemblacensis, testatur suo tempore conflagraisse Ecclesiam Sancti Gertrudis Niuellensem, post negligentiam & incuriam effusi sanguinis, quæ reedificata, benedicta est à VVazone, Episcopo Leodiensi præsentè Henrico Imperatore.

Anno itaq; sexcentesimo quinquagesimo à fundamentis excitatum est Monasterium Niuellense, quod veteres Niugellense & Niualense appellant, cuius initia his verbis Sigebertus in Chronico describit: *Anno DCCL. Itta relicta Pippini, instinctu Sancti Amandi, se & sua Deo vouens, Monasterium Niualense fundauit, eiq; filiam suam Gertrudem, Deo dignam virginem præfecit.* Ceterū Itta siue Iduberga vxor fuit P pini I. Landensis, quem primum Brabantia ducem nominant: quo an. 647. defuncto, hortatu *Sancti Amandi* Traiectensis Episcopi propriæ domus fastigia in Ecclesiam comutauit, eamque Petro dicatam prædijs atque ornamentis plurimis dotauit. Deinde inter Missarum solennia

de manu dicti Præfulis Amandi sacrum velamen accepit, seque redigens in numerum sanctimonialium, quas ibidem ad seruiendum Deo ordinauerat, nobilissimæ ceruici nobilius iugum imposuit dominicæ seruitutis. Quam semitam annis XII. post obitum pij conjugis indefesso gradu cucurrit; quibus transactis ad æternæ felicitatis brauium, anno ætatis suæ 60. peruenit. Sigebertus in Chronico notat eam obiisse anno 658.

Est verò Niuella veteribus Niuigella, non contemnendum Brabantię opidum, cuius dominium est penes illustre nobilissimarum virginum Canonicarum collegium. Sunt autem eæ numero duæ & quadraginta, quibus quæ præest, hodieque Abbatissa nuncupatur. Præter Canonicas est in eadem Basilica & Canoniorum triginta collegium, qui sollemnioribus anni diebus festis in eodem cum virginibus Odeio seu choro Sacra celebrant; reliquo autem anni tempore separatim in sacello vicino munia sua obeunt.

CAPVT XV.

S. FURSEI COLLEGIUM PERONENSE
*in Picardia, regni Gallie Prouincia, &
 Latiniacense, in diœcesi Parisiensi.*

S Furseus cùm annis aliquot apud Hibernos, Scotos, Britones, & Anglos verbum

bum Dei disseminasset, in Galliam transiit; & Atrebatum primū prædicauit, postea Latiniaci & alibi. Excaualdus, Maior domus regni S. Furseo locū dedit Latiniaci, vbi monasteriū construxit. Aedificauit idem Princeps ei Peronæ alterum monasterium cum Ecclesia. S. Furseus autem suo exemplo multos insignes & sanctos prædicatores in Belgium euocauit, inter quos fuerunt germani eius fratres, *Foillanus & Vltanus*. Quare mirum non est Apostolicos Belgij nostri Episcopos, *Eligium & Aubertum*, quarto post obitum anno, corpus eius, quod omninò incorruptum Peronæ deprehendebant, è terra subuexisse.

Est autem Perona, vrbs Picardiæ situ & aquis munitissima, in finibus regni Franciæ, versus Belgas.

Latiniacum, Gallicè *Laigny*, opidum est diocesis Parisiensis, ad Sequanum fluuium.

Vtriusque opidi collegium, auspicia sua debet S. Furseo.

CAPVT XVI.

B. MARIAE ET S. VVAGNVLPHI
collegium Condatense vulgò Condè, in
Hannonia.

S VVagnulphus Quilhort in Condato
= Hannoniæ opido, & videtur annumerā-
dum titularibus Episcopis qui ad Paganorum

conuersionem circa annum Christi 651 tēporibus S. Vincentij Hannoniæ Comitis venerunt. Testatur enim Vincentij historia, Beatum VVasnulphum sæpius ex Condato ad eum in Altum montem venisse.

Quædam Martyrologia nostratum Ecclesiarum sic habent: *Qui de Scotia insula marina veniens in saltum Therasciæ, in loco qui nunc vocatur Cella, multis diebus laudabilem vitam duxit. Postea verò ductu angelico ad Monasterium Dei genitricis Mariæ, Condatum nomine, perueniens, ibi vsque ad obitum Domino seruiuit.* Huc pertinent etiam Chronici Cameracensis verba ad Gerardum II. Episcopum: *Apud villam, inquit, Condatum quondam regalis fuit & diues Abbatia puellarum in honorem S. Mariæ virginis deinde præ inopia paucorum monasterium exstitit Canonicoꝝ. Vbi Sanctus VVasnulphus, transcurso feliciter huius vitæ studio, in pace quieuit, multis annis clarus miraculis. Scotus hic erat natione.* Est autem Condatum Hannoniæ opidum, in quo monialium loco, insigne Canonicoꝝ collegiū à multis iam sæculis resedit. Huius collegij Decanus, patrum memoria, fuit *Iosquimus Pratanus*, Musicus excellentissimus, qui primus ferè artem Musicam in ordinem redegit, multisque eam partibus auxit. Obijt anno Christi 1501. Condati Odeio ante aram summam conditus.

*Iosquin de
prè.*

Præbendas, vt vocant, Tredecim in Condatenſi B. Mariæ Virginis Ecclesia primus instituit.

stituit, Arnoldus Hannoniæ Comes qui & Hi-
bertū Cameracensem Episc. sedi suæ restituit.

Alias deinde Præbendas Arnoldi successores,
alijq; viri nobiles instituerunt. Ita manu
scripta Hannoniæ Chronica: sed Guisius pau-
lò aliter. Vide supra cap. 13.

CAPVT XVII.

S. FREDEGANDI COLLEGIVM

*Monasteriense Canonorum & Canonissa-
rum in Comitatu & d. Namurcensi.*

S Fredegādus Præsbyter ex Hiberina in
Galliam venit cum Foillano & alijs A-
postolicis viris. Locus verò in quo quiescit,
est Monasterium ad Sabim Fl. hodie Sambrā,
à B. Amando Episcopo traiectensi in honorē
S. Petri constructum, duobus milliaribus à
Namurco; vbi antiquitus fuisse congregationē
monasticè viuentē ipsum nomen indicat. Sed
nunc est collegiū Canonissarū, Est etiam cele-
bris S. Viri memoria in Turnino vulgò *Dorne*
apud Antuerpiam; ibi enim quieuit, ferturq;
is locus muris cinctus fuisse, cū ijs adhuc
Antuerpia careret. Qua autem de causa
inde translatum fuerit Sanctum corpus,
pulchrè explicatur in Beati Gummari trans-
latione, hisce verbis: *Normanni per Fluuium,
qui dicitur Scinda, ad Villam Turninum deuene-
runt; vbi erit Monasterium S. Fredegandi Confes-
soris. Sed Deus propter iniquitatē habitantiū exosus*

Locum

locum reliquias ipsius iussit altè transportari, vt nullum esset obstaculum cōtra desolationem. Quibus sublatis, velut muro & turribus ciuitatis destructis, irruit gens inimica, & incendio perdidit omnia edificia : ipsumq; monasterium consumpsit ; homines partim trucidauit, partim captiuos abduxit. Ista etiam leguntur in Collegiata Ecclesia monasteriensi. Sic ferè Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.

CAPVT XVIII.

AVDOMAROPOLITANVM BEATÆ
*Mariæ collegium, hodie Cathedrali dignitate
 illustre in Arthesia.*

BAfilicam B. Mariæ in Sithium, quæ nunc est Cathedralis Canoniorum S. Audomari Ecclesia. fundauit S. Bertinus Abbas. Qua de re sic Ioannes Iperius in Chronico suo Bertinensi :

B. Bertinus Ecclesiam suam (quam hodieq; monachi Benedictini Bertinenses obtinent) de veteri monasterio transtulerat in locum commodiorem, sed quia ille tunc sic paludosus erat, vt in eo cœmiterium habere non posset, à B. Audomaro Episcopo consilium querit & opem. Qui cœmiterium in collis vertice, & Basilicam consecrauit in honorem B. Dei genitricis Mariæ, & Domino Bertino dedit in sepulturam fratrum Sithiensium, rogans eum & obtestans, vt vbi naturæ fors humanis eum rebus eximeret, corpus suum ad hanc Basilicam deferretur, & ibidem cum
 monachis

monachis conderetur. Tunc B. Bertinus ordinavit de suis monachis, qui Deo seruirent ibidem, & vt de monasterio suo principali ad capellam, & è contra vicissim per menses & hebdomadas sibi succedant. Vnde Sanctus Præsul Audomarus priuilegium dedit, quod sic incipit: Dominis sanctis ac venerabilibus mihi adherentibus fratribus, &c. Actum in Basilica ipsa, die XVIII. Maij, anno VI. Domini nostri Lotharij Regis. In Christi nomine, quamuis peccator ego Audomarus nomine, absque merito Episcopus, hanc Epistolam voluntarius dictavi, & recèseri audiui, & qui subterius scribere deberent, rogavi. Hæc absque ocellis feci, & alius manû meam tenens scripsit & subscripsit. Et quia huius priuilegij data est anno Lotharij VI. & aliqua Chronica dicunt hunc Lotharium regnasse solum annis IV. hoc intelligo de quattuor annis in se completis, vt iunctis parte anni præcedentis & parte anni sequentis, veniatur ad annum eius sextum, in quo datum est hoc priuilegium. Sigillum enim regium nec fallit nec fallitur. Hactenus Chronographus Bertinensis.

Est autem Audomaropolis, Gallicè
sainct Omer, Vrbs Artesiæ, quæ
 anno 1559. dignitatem E-
 piscopalem ac-
 cepit.

CAPVT

CAPVT XIX.

S. BEGGAE ANDENNENSE COLLE-
gium Canoniorum & Canonissarum in Co-
mitatu & d. Namurcensi.

Circa annum Christi 673. vel proximè
sequentes S. Begga, soror S. Gertrudis
Niuellensis, post cædem mariti sui *Ausegisi*
Monasteriũ seu Collegium Andennense haud
procul à Mosa Fluuio fundauit, & ab Agulte
Abbatissa Niuellensi Virgines ac Sanctorum
reliquias petijt vt cœptum posset opus absol-
uere. Id disertè legitur, in vita Sanctæ Ger-
trudis & S. Beggæ. Sigebertus autem Gem-
blacensis ista ad annum 686. refert. Vide Supra
cap. 14.

Est autem Andana, seu Andenna, vt Si-
gebertus in Chronico nuncupat, pagus insignis
in Comitatu & diœcesi Namurcensi ad
Mosam Fluuium situs, in quo septem Basilicæ
seu Sacella, per S. Beggam excitata hodieq;
visuntur. In primaria autem Basilica residet
insigne nobilium Virginum Canonicarum,
(quæ triginta sunt numero) collegium, qui-
bus Canonici decem in Diuinis officijs sub-
feruiunt.

Obijt autem Begga anno 698. Martyrolo-
gij Romani tabulis ad diem 17. Decembris
adscripta.

Multi

Multi Begginas virgines, quarum apud Beggas plurimi ac copiosi sunt conuentus, à Sancta Begga nomen, & institutum accepisse existimant. Et verò multa hodieq; Begginis cum virginibus istis, quas Canonicas nuncupamus, sunt communia, utpotè quod utrisq; licitum sit ad nuptias transire, & separatim habitare. Perpetuo enim Castitatis voto sese obstringere nec he nec istæ solent. Quanquã non sum nescius, multos contendere, olim Canonicarũ istarũ, ut ceterarum virginũ collegia, si non omnia, saltem pleraq; voto sese castitatis perpetuæ solita obstringere; etsi id ipsæ Canonicæ ægrè forsitan admittant. Qua de re vide Molanum libro de Canonicis.

Begginarum Virginum origo.

CAPVT XX.

S. MARTINI COLLEGIVM METROPOLITANVM *Vltraiectense, & alia eiusdem Urbis.*

IN Dicecesi *Vltraiectina* opida muris cincta sunt ista: *Vltraiectum, Amersfordia, Narda, Muda, VVesopia, VVærdena, Leida, Haga comitis, Delfi, Brila, Gerflitum; Schidamum, Vlardinga, Roterodamum, Dordracum, Gorcomium, Hukela, Aspera, Tiletum siue Tiltum, Bura, Culenburgum, Viana, Aquæ veteres, Sconhouia, Gauda, Montfortum, Iselstenium, Rhena, VVageringa, Arnhemium, Embrica, & Huissenium. Ex quibus*

quibus duo posteriora opida publicum hodieque habent exercitium Religionis Catholicae.

In vrbe porrò Ultraiectina quinque sunt Canoniorum collegia, videlicet *S. Martini, S. Saluatoris, S. Petri, S. Ioannis Baptista, & S. Mariae.*

Est autem Ultraiectum, medij æui scriptoribus Traiectum, Vetus Vrbs Batauorum ad Veterem Rheni alueum sita: in qua sedem Episcopalem cõstituit S. VVillibrordus, primus Frisiorum (quo nomine & Bataui, Brabantii, alijq; populi vicini tunc cõprehendebantur) Archiepiscopus à Sergio Papa ordinatus: vt in historia gentis Anglorum tradit Beda.

De illius Ecclesiæ origine ac progressu fusè tractant Ioãnes Becanus & Guilielmus Heda in suis libris de Episcopis Ultraiectensibus.

PIPINI REGIS FRANCIAE DIPLO-
ma Ecclesiæ Ultraiectensi concessum.

Pipinus Rex Francorum, Vir illustris. Si petitionibus Sacerdotum in omnibus non negamus, dominum exinde retributorem habere confidimus. Ideoq; venerabilis vir Bonifacius Archiepiscopus expetijt, vt confirmationem de rebus Ecclesiæ S. Martini, quæ est constructa in vico, qui dicitur Traiecto super fluum Rheni, - eaq; quæ Pipinus de Harstel donauit

donauit Sancto Martino, seu Carolus vel Carolomannus renouare vellemus. Ideoq; & quod Pippinus Rex Francorum ad casam Dei concessit, vel ad ipsum Episcopatum, vt omnem decimam de terris seu mactipijs, aut de telonijs vel negotijs, aut vndecumque Sunt nonnulla hic a partibus fisci census spectare videbatur, sicut diximus omnem decimam partem ad ipsam casam Dei obscuriora, nihil tamen temere ausi Martini, in qua Dominus Bonifacius Archiepiscopus custos praest, concessimus, vel confirmauimus, in luminaribus, seu in stipendijs monachorum, vel Canonicorum, qui ibidem Gentiles ad Christianitatem conuertunt, & dum misericordia ipsos, quos habent conuersos, doceant, iuxta quod alij Christiani ipsorum Christianitatem conseruant, & in eorum praecipua immutare. onerata continentur, quod antecessores nostri supradicti Carolus & Carolomannus ad ipsam casam Dei per eorum instrumenta condonauerunt, & iuste ac rationaliter nos per nostram confirmationem & gratanti animo concessimus vel confirmamus, cognoscite. Et vt haec auctoritas confirmationis nostrae firmiter habeatur, & per tempora melius conseruetur, manus nostrae & signaculis subter eam decreuimus roborare. Signum Pippini gloriosi Regis Francorum, Vuiemarus recognoui & subscripsi, Datum quod fecit mense Maio die XXXIII. Anno II. ipsius gloriosi Regis. Actum Virmeia palatio publico in Dei nomine feliciter.

ALTERVM REGALE DIPLOMA PIP-
pini de rebus Ecclesie S. Martini.

Pippinus Rex Francorum. Notum sit omnibus
agentibus nostris tã presentibus, quã futuris.
Principalis quidam clementia cunctorum decet au-
rem accommodare benignã, præcipuè quæ per cõpen-
diũ animarũ à præcedentibus principibus parëtib. no-
stris ad loca Ecclesiarũ probamus esse indulta, deu-
ota debemus mente perpendere, & congrua beneficia,
vt mereamur ad mercedem participes, nõ negare, sed
robustissimo iure nostris oraculis confirmare. Igitur
Apostolicus vir, & in Christo Pater Bonifacius vrbis
Traiectensis Episcopus clementia regni nostri sugges-
sit, eo quod antecessores nostri, vel parentes Clotha-
rius quondam Rex, & Dagobertus, Cheodebertus
quõdam per eorum auctoritates, eorũ manu subscri-
ptas, de villis S. Ecclesie, S. Martini, quas ad præsens
possidebat, vel quod à Deum timentibus hominibus i-
bidem in antea delegabant, integra immanitate con-
cessissent, vt nullus iudex publicus ad causas audien-
dũ, vel freda exigendum, nec mansiones vel paratas
faciendum, nec fideiussores tollendum, nec homines il-
lius Ecclesie de qualibet causa distringendũ, nec vlla
redibitione requirendum, ingredi non debeat, vnde
& ipsa præceptionẽ iam dicti Principis, seu & confir-
mationem illorum Regum, vel eorum manibus, ante-
dictus Pontifex Bonifacius nobis ostendit relegendas,
& ipsum beneficium circa eandem Ecclesiam Sancti
Martini sicut à supradictis Principib. fuit indultũ,
moder-

Sunt &
hic quedã
obscurio-
re.

moderno tempore asserit esse conseruatam. Sed pro
 affirmantis studio petijt celsitudinem nostram, sed
 hoc de auro super eandem supra memoratam Ecclesiam
 Sancti Martini nostra debuerit auctoritas generali-
 ter confirmare. Cuius petitionem pro reuerentia ip-
 sius, vt mereamur ad mercedem sociari plenissimam,
 voluntati visi fuimus prestuisse, vel in omnibus con-
 firmare; cognoscite. Præcipientes ergo iubemus, vt
 sicut constat ab antedictis Principibus de villis præfa-
 ta Ecclesie D. Martini integra immunitate absque
 introitu iudicum fuit concessum, ita & in antea au-
 xiliante Domino inspecta priorum Principum au-
 ctoritates omnimodis conseruentur, & neque nos,
 neque iuniores, successoresq; nostri, nec vllus quisli-
 bet de iudiciaria potestate in villas antedictæ Ecclesie
 qua moderno tempore vbicumque in regno nostro no-
 scuntur, vel in antea à Deū timētibus hominibus ibi-
 dem fuere collata aut collatura, tã de ingenuis, quam
 de seruiētib. vel de qualibet natione hominū in præ-
 dictis ipsius Ecclesie villis commanentib. quod legiti-
 mē ad ipsum Episcopatum, vel ad ipsam Ecclesiam S.
 Martini legitimē redibunt, imo nec ad causas audiē-
 dū nec fideiūssores tollēdū, nec mansiones aut paratas
 faciēdū, nec homines ipsius de qualibet causa distrin-
 gēdū, nec vlla redibitione requirēdū ibidē ingredi
 non presumaris. Sed sicut ipsa beneficia ab iam dictis
 Principib. ad supra nominatā Ecclesiā fuit indultū,
 & vsq; nunc conseruatū, ita & deinceps cōseruetur,
 qualiscunq; superfluous super hanc nostrā auctoritatē
 generaliter confirmatam in Dei nomine perennem

Sunt &
 hic multæ
 obscuræ.

muniat inconuulsam, & quidquid exinde fiscus noster poterat sperare luminaribus Ecclesie in perpetuum proficiat in augmentis. Et ut hæc auctoritas tam presentibus, quam & futuris temporibus, Deo adiutore, possit perstare, subter eam manu propria decreuimus roborare. Signum gloriosi Regis Francorum Pippini, Vniueramius recognoui.

Atque hæc quidem diplomata, ex Ioanne Gerbrando Leidenfi, & Guilielmo Heda desumpsimus; quæ etsi multis locis obscuriora, nec satis accuratè ab ipsis transcripta sint, ob antiquitatem tamen veneranda, & nostris in scriptis conseruanda esse existimauimus.

S. PETRI, ITEMQUE S. IOANNIS
Baptista collegia, in vrbe Ultraie-
ctina.

DVo ista collegia Canoniorum fundauit Bernulphus Episcopus Ultraiectinus, qui obiit anno centesimo quinquagesimo quarto, anno Episcopatus sui quinto & vicesimo.

SANCTAE MARIAE COLLEGIVM
Ultraiectinum.

EXcitatum est collegium istud vnà cum templo, anno millesimo octogesimo primo à *Conrado* Episcopo Ultraiectino, qui idem templum anno 1092. solenniter consecrauit.

ARNHE-

ARNHEMIENSE COLLEGIUM IN
Geldria & d. Ultraiectina.

Collegium Canonorum Tielense (est
autem Tiela opidum Geldriae ad Va-
halim Fluium situm) *Adelboldus Episcopus* ex-
citauit, quod inde postea Arnhemiu Geldriae
Metropolim est translatum.

CAPVT XXI.

S. LAMBERTI COLLEGIUM CA-
thredrale Leodiense.

Ilustre istud collegium originem suam
debet *S. Huberto*, pro vrbs Leodiensis E-
piscopo, vtpotè qui corpus *S. Lamberti* præ-
decessoris sui anno 709. Traiecto Leodium,
vnà cum sede Episcopali, transtulit: vt in vi-
ta eiusdem *S. Huberti* legitur. *Sigebertus Gē-*
blacensis & alij id referunt ad annum proxi-
mè sequentem. Vt vt sit, *S. Hubertus* non mo-
dò collegij istius, sed vrbs Leodiensis condi-
tor fuit. Collegium & Urbem mirificè po-
stea auxit *Notgerus Episcopus*, vt alter quasi
parens vtriusque meritò habeatur & prædica-
tur. Qua de re sic legitur, in eiusdem *Notgeri*
vita, quam ex tabula membranæ ad *D. Ioan-*
nis Euangelistæ Leodij pendente descriptam
in suo Itinerario Belgico *Abrahamus Orte-*
lius edidit: *Notgerus Monasterium B. Lamberti-*

longè in melius quam antea fuerat immutauit. Ecclesia enim quam Beatus Hubertus edificauit, ad lapsum declinauerat. Hac diruta templum sexaginta Canoniorum, iuxta magnificentiam dilatati cordis sui exaltauit, ornamentis ditioribus decorauit, claustrum & domorum edificia renouauit. In Crucibus aureis, quas Notgerus in dicta Ecclesia Sancti Lamberti etiam fecit, scriptum est hoc metrum:

Certa salus vitæ Notgerum saluet vbique.

Notgeri successor Baldricus, templum S. Lamberti ab eodem Notgero structum, præsentem Heriberto, Coloniensi Archiepiscopo anno 1051. V. Kalendas Nouembris dedicauit.

Sunt autem in vrbe Leodiensi octo illustria Canoniorum Collegia, videlicet Sancti Lamberti, S. Petri Martini, S. Pauli, S. Crucis, S. Ioannis, S. Dionysij, & S. Bartholomæi: de quibus suis infra locis dicetur.

Ceterum memorabile est, quod rerum Leodiensium scriptores tradunt, vno eodemque tempore, cum nimirum Innocentius II. Papa Leodium venisset, Sancto Bernardo Abbate Clareuallensi comitante, resedisse in Basilica Sancti Lamberti, Regum filios nouè, Ducum quatuordecim, Comitum triginta, inferioris ordinis nobilium Canonicos septem, omnes numero sexaginta: quorum nomina leguntur in tabula ad latus aræ summæ in templo Diui Lamberti suspensa.

S. PETRI COLLEGIUM IN VRBE
Leodiensi.

Sanctus Hubertus Episcop. Leodiensis, an. 714.
cōstruxit & redditibus dotavit monasterium S.
Petri in Leodio. Ita legitur in quibusdam manu-
scrip. Chronici Sigebertini Exemplaribus.
Quod quidem Sancti Petri Monasterium cū
à Normannis esset destructum, *Richarius*, Epi-
scopus Leodiensis circa annum Christi 935.
instauravit, & triginta illic Canonicos consti-
tuit: Vt Aegidius Bucherius Societatis Iesu
Theologus in suo Chronico tradit.

CAPVT XXII.

S. SALVATORIS HARLEBECA-
num Collegium in Flandria.

Harlebeca celebre Flandriæ municipi-
um, olim opidū insigne ad Lifam Flu-
uium, distat Cortraco milliaris vnus inter-
uallo, habetq; vetus Canonicoꝝ XII. colle-
giū præter Præpositum qui est XIII. Spectan-
tur eo in templo ante chorum tria, veterum
Comitum Flandriæ, sepulchra humilibus fa-
xis obtecta. Fuit enim Harlebeca pri-
morum Flandriæ Comitum
sedes ac Domicilium.

S. MARIAE COTRACENSE COL-
legium in d. Tornacensi.

COrtracum siue Curtracum, quod in Notitia prouinciarum *Curteriacum* nūcupatur, Flandriæ opidum ad Lizam Fluuium, habet collegium Canoniorum, memoriae Virginis matris sacrum, sub Balduino Constantinopolitano Imperatore, & Fládrig Comite inchoatum: vt testatur Iacobus Marchantius in Flandriæ descriptione.

CAPVT XXIII.

S. PHARAILDIS COLLEGIVM GA-
dense.

S Pharaildis Virgo parentes habuit *Theodoricum* Lotharingiæ Ducem, & *S. Amelbergam*, sororis Pipini Principis filiam, fratrem materno ex latere, *S. Emebertum*, Cameracensem Episcopum; Sorores *SS. Raineldim & Gudilam*. à B. Gertrude cognata sua de Sacro fonte leuata, litterisque instructa, pietatem à teneris annis egregiè coluit. Cumque impedire non posset quin à parentibus nuptui daretur, per omne tamen coniugij tempus illibatam virginitatem custodiuit, eadem nimirum præpotenti *S. Spiritus* gratia prædita, qua & ante eam *S. Cecilia*, & post *S. Henricus* Imperator
vxorque

vxorq̄ue eius, in matrimonio claruerunt. Migravit autem Virgo ad Christum nonaginta annorum circulo ferè transacto, non minùs religione, quàm senectute venerabilis. Cuius corpus ad S. Bauonis Ecclesiam *Agilfridus*, Episcopus Leodiensis, idemq̄ue à Stephano Papa Abbas S. Bauonis Gandensis creatus, Roma veniens, ex Lotharingia attulit anno 754. Sed non multò post propter incursiones Normannorum, cœnobium Gandense cum sacris corporibus Bauonis & Pharaïldis in Galliam fugit. Quæ corpora tandem, cessante persecutione ex Lauduno & Nigella relata sunt ad Ecclesiam noui Castelli Comitum, ad ripam Lizæ, in fisco Gandensis cœnobij sitam. Collegium porrò Canonorum, quod hactenus sedem habuit in Basilica Castello veteri Comitum opposita, inde anno 1614. trāsijt ad Basilicam ampliolem S. Nicolai Parochialem, in foro Gandensi sitam, procurate Leone Meyero illius collegij Præposito.

CAPVT XXIV.

S. ODAE COLLEGIVM AMANIENSE,
*se, ad Mosam Fluuium apud Huium opidum
 ditionis Leodiensis.*

S Odam, Boggi, seu Boggis Aquitanorū Ducis filiam anno 711. in Gallia floruisse scribit S. Gebertus Chronographus Cameracensis. Amita fuit S. *Huberti* Episcopi,
 D 5 quæ

quæ post mortem mariti sui *Boggi* dote contenta, Deo seruire fategit & pauperibus. Sacerdotes & sacros Ecclesiæ ministros in Domino dilexit, Ex suis bonis Ecclesias fundauit, maximè *Amaniensem*, in qua & quiescit. Ab ea quoque multa prædia habet Leodiensis Ecclesia Sancti Lamberti, sub quo Præsule floruit. Transtulit autem reliquias & è terra leuauit *Sanctus Floribertus*, Sancti Huberti in Episcopatu successor, VII. Idus Iulij. Quiescit *Amaniæ* in collegiata S. Georgij, sui que nominis Ecclesia, vno milliari ab Huyo.

CAPVT XXV.

CACZESIENSE COLLEGIVM

Canonissarum in Germania.

COxiense, Caziense, vel Caczesiense illustrium nobiliumque Virginum ab omni professione ac voto liberarum (quas vulgò Canonissas vocant, quibus item liberum est nubere) amplissimum in *Tumiliafca* superioris Rhetiaë tractu ad *Rhenum* collegium: fundatum est pro 12. nobilibus puellis, earumque gubernatrice Abbatissa, in honorem SS. Apostolorum Petri & Pauli, anno gratiæ per Christum reparatæ Septingentesimo sexagesimo à Victore XV. Episcopo Curiensis Ecclesiæ. Fundator in choro huius templi quiescit, cuius tumulo talis est superaddita inscriptio: *Victor Episcopus Curiensis vnà cum matre sua*

*sua fundator huius Monasterij, & cum eo Paschalis
Episcopus Curiensis, genitor & antecessor eius.*

CAPVT XXVI.

MATSEENSE COLLEGIVM IN
Germania.

Monasterium istud fundatū est à The-
salone, Duce Bauariæ, religionis ac
pietatis studioliissimo Principe, vnà cum alijs
quibusdam monasterijs, circa annum 760. te-
ste Auentino. Hoc monasterium Carolomā-
nus Rex tradidit, ac donauit monasterio à se
exstructo, in loco, qui dicitur *Ottinga*, cum
omnibus suis pertinentijs, anno primo regni
sui, indictione 9. Actum Mathechouæ curte
regia.

Castrum ac Dominium *Matsee*, pertinuit
aliquando ad Ecclesiam Patauiensem, quod
Georgius Episcopus Patauiensis, vnà cum suo
Capitulo vendidit Pilegrino Archiepiscopo
Salisburgensi, cum omnibus suis pertinentijs,
anno 1396. aliàs 1398. Est hodie ibi Decanus,
vnà cum aliquot sæcularibus Canonicis, qui
quoad spiritualia adhuc subsunt Patauiensi E-
piscopo, sed quoad temporalia Salisburgensi,
soluo iure supremæ Ducalis potestatis atque
imperij Ducum Bauariæ, secundum concor-
data cum Archiepiscopo Salzburgensi inita.
Sic Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAPVT

CAPVT XXVII.

TIGVRIVM COLLEGIVM IN
Heluetijs.

IN Vrbe Tigurina apud Heluetios, ex opposito Basilicæ Canonissarum, est insigne templum pro XXIV. Canonicis à Carolo Magno Imperatore in honorem SS. Felicis, Regulæ & Exuberantij, circa annum septingentesimū sexagesimum fundatū ac dotatum. Collegium istud Senatus Tigurinus, ab Ecclesiæ Romanę castris desciscens, in Academiam omnium disciplinarum conuertit. Ita Bruschius in descriptione Fravvemusterensis Canonissarum collegij apud Tigurinos.

CAPVT XXVIII.

OTINGENSE COLLEGIVM IN
Bauaria, & d. Salisburgensi.

Vetus est Collegium Canoniorum sæcularium, non procul ab Oeno & Vrbe *Otingē*, vbi Vto, aliàs Otto, Dux Bauarię, filius Theodonis secundi, cognomento Magni, regiam prætoriumque suum constituit. Propter commoditatem situs aucupiorum, venationum, & piscationum Reges & Principes Bauarię frequenter ibi habitarunt, tum etiam propter crebras Hunnorum & Vngarorum irruptiones in Noricum, Principes Imperij ibi fre-

bi frequenter conuenerunt.

S. Rupertus regio Francorum genere progenitus Theodonem, Othonemq; filios Theodonis Magni iam defuncti, in fide Christiana instituit, Theodonem Ratisbonæ, Othonem autem in Otinga baptizauit, duoque templa exstructa à Principibus prætoria Christo & eius Beatissimæ Genitrici dedicauit, vnum Ratisbonæ, alterum Otingæ, vtrumque vetus Capella vocatur.

Circa annum Christi 776. Carolomannus Rex Boiorum & Italiæ, filius Ludouici Regis Boiorum & Franciæ, nepos Ludouici Pij, pronepos Caroli Magni, Otingæ frequenter habitans, monasterium ibi pro sacratis viris magnificè construxit, liberaliter dotauit, plurimorum Sactorum ossa & reliquias ibi cõdidit, brachium nimirum S. Philippi, item S. Maximiliani, & S. Felicitatis sacros cineres. Carolus quoque Tertius, Romanorum Imperator, fundatoris frater, regia munificentia Otingense cœnobium plurimum ditauit.

Carolomannus fundator obiit anno 880. XII. Kalendas Aprilis: ibique sepultus est. Eius filius *Arnolphus*, Imper. Romanorum ibidem obiit anno 899. Arnolphus Imperator quoddam prædium huius monasterij situm in Italia, quod dicitur *summus Lacus*, commutauit cum quadam Curte, quæ vocatur *Porte*, cū suis pertinentijs. In quo diplomate fatetur tēplum

plum

plum Otingense perpetuo iure spectare ad sedem Patauiensis Ecclesiæ. Eapropter, adhuc ritum Patauiensis Ecclesiæ non Salisburgensis (cui aliàs subiecti sunt) seruant. Exstat Diploma apud Patauienses datum IV. Kalendas Septembris, anno Domini octingentesimo nonagesimo octauo. indicto. 6 anno secundo regni Domini Arnolphi, imperij autem 3. actum Rantestof.

Otinga, sicut & reliqua tota Bauaria per Vngaros miserè vastata fuit, sola ædicula B. Mariæ Virginis per singularē Dei prouidentiam seruata. Suburbana in opidum postea, an. scilicet 907. abiere, quæ nunc noua Otinga ad Oenum.

Anno domini 1228. Ludouicus primus, Palatinus Comes Rheni, & Dux Bauariæ, collegium duodecim Canonicorum cum Decano ac Præposito ibi instituit; viuusque ibi locum sepulchri elegit, qui tamen in monasterio Schirensi sepultus est à suis.

Diplomata huius Ecclesiæ, nempè Carolomanni Fundatoris, Caroli tertij fratris, Arnolphi Imperatoris filij, ac Ludouici nepotis, exstant apud Ioannem Auentinum qui anno Domini 1518. singularem de antiquitatibus ac monumentis Otingensibus libellum edidit, auctum postea per Martinum Eysengrenium Præpositum Otingensem: vulgari lingua Germanica anno 1571.

Sic

Sic fere Viguleus Hundius in Metropoli sua
Salisburgensi.

CAPVT XXIX.

S. MARIAE AQUISGRANENSE
Collegium Canonorum, in Diœcesi Le-
odiense.

A Quæ Grani ciuitas est inter Imperiales
prima, diœcesis Leodiensis, Romano-
rum Imperatorum prima coronatione, & se-
ptênali Sacrarum reliquiarum visitatione ce-
lebris. Hac in vrbe Carolus Magnus Impera-
tor rotundam Dei Genitricis Mariæ Basili-
eam exstruxit, columnis marmoreis ex varijs
Italiæ locis magno sumptu aduectis; in qua
quidem & ipse honorificè conditus quiescit.

Nuncupata est autem hæc Ecclesia à maio-
ribus *Monasterium Sancta Maria*, eò quòd Cle-
rici, seu Canonici viginti, à Carolo Magno
instituti, regulariter in eo vixerint, sub obe-
dientia vnius Præfecti, in communi, intra
claustrum, simul manducantes & dormientes
iuxta statuta Concilij Moguntini sub Carolo
Magno celebrati. Sed hoc suauè iugum Aquis-
granenses, vt & Moguntini, alijq; plurimi,
sub Othone III. Imperatore & Notgero
Leodiensi Episcopo excusserunt. Qui qui-
dem Otho & Notgerus Basilicam Aquisgra-
nensem à Normannis destructam instaurarūt,
atque

atque ex regularibus clericis viginti, Canonicos proprietarios viginti octo instituerunt. Hæc ferè ex natalibus Belgicis Ioannis Molani 28. Ianuarij, & Notgeri rebus gestis ab Abrahamo Ortelio in Itinerario Belgico editis desumpsimus.

Numerum itaque Clericorum Aquisgranensium auxit Notgerus XLVI. Tungrorù Episcopus; prædijs opidi Montis caprarum, ab ipso excisi, iisdem attributis. Qua de re sic Anselmus in gestis Pontificum Leodiensium: *Notgerus miseros Leodienses liberare studuit à munitissimo & factiosis hominibus semper fecundo Montis Caprarum castello, quod quàm damnosè vicinum fuerit ipsi Leodio, haud longè hinc distantes fidelibus oculis subiectæ attestari possunt eiusdem oppidi ruinae. Erat enim præter naturalem ex situ loci munitionem, edificijs editoribus exstructum, tribus Ecclesijs ornatum, in quarum vna XII. Presbyteri ad seruiendum Deo erant deputati, ad quorum vsus, respiciebant de adiacentibus villis nonnullæ decimarum partes, & præterea quorundam ex integro agrorum fructus: quæ omnia cum post ipsius oppidi excidium, in suas suæq; Ecclesie vtilitates potuisset retorssisse (quippe qui & Antistes eius dioceseos foret, & in Palatio Othonis Tertij adhuc pueri, inter primos consiliarios) simul vt à loco suo inuidiam facti transferret, maluit sedem regiam honorare his quæ prius ad memoratum oppidum erant appenditia. Vnde & in oratorio Sanctæ Mariæ, quod est Aquisgrani quan-*

Lib. 2.
cap. 25.

ius antea illic inerat numerus Clericorum, tantundem adauxit ibidem Deo seruientium, sibiq³ suaque credens sufficere Ecclesie, si fideles Ecclesie tantum liberos esse liceret à molestissima improborum hominum, qua eatenus vexabantur, oppressione, cuius tota erat causa eiusdem opidi refugium.

CAPVT XXX.

S. ADELBERTI COLLEGIVM
Aquisgranense, in d. Leodiensi.

S Henricus II. Imperator, fundauit extra muros Aquisgranenses collegium Canonicorum S. Adelberti Episcopi & Martyris, quod nunc muris intra urbem adiacet. Spe, ait, Diuinæ remunerationis, pro remedio animæ nostræ, coniugisq³ nostræ dilectæ Cunigundæ, Imperatricis Augustæ, nec non parentum nostrorum, tum etiam pro confirmando sub diuina protectione regni nostri statu, Ecclesiam in honorē S. Adelberti Episcopi & Martyris in monte contermino sedi nostræ Aquisgranensi à nobis fundatam, omni libertate donamus &c. Huius foundationis nulla fit mentio in officio S. Henrici excuso; sed tantum dicitur: Iter faciens per Leodium & Treuerim, congregationes inibi Deo famulantes plurimis largitionibus & prædijs ditauit.

CAPVT XXXI.

S. MARIAE COLLEGIVM CATHE-
drale Monasteriense in VVestphalia.

Templum hoc Carolus Magnus Cæsar à
fundamentis, in Virginis Mariæ gloriã,
ad insignem raramque amplitudinem euexit;
quod deinde miraculis adeò resplenduit, vt
ad illud plurimi confluentes, vrbem celeberrimam
in loco *Mimingrode* vocato, condiderint, ac
Monasterium, à monasterio, illam deinceps
appellarint. *Buffemecherius* hanc rem ita
assequitur: *Monasterium tertia erat Episcopalis
Ecclesia, quam erexit Carolus Magnus in meditullio
regionis Mimingrode dicto, loco qui postea ab
insigni ibi fundato monasterio, monasterium fuit
denominatum, ordinavitq; ibi Episcopum Ludgerum
natione Frisium, fratrem Hildegrini Episcopi Halberstadiensis.
Huius successor Hermannus dedicauit & consecrauit
monasterium & Ecclesiã trans aquas in titulum &
honorem Virginis Mariæ, quod breui monasterium
ita excreuit, adeoque factum est celebre, vt nomen
dederit ciuitati & Episcopo. Haftenus ille. Canisius
id Sanctimonialibus, quæ incoherenter datum addit.*

CAPVT XXXII.

LINDAVIENSE COLLEGIVM
Canonissarum in Germania.

Lindaviense Canonissarum nobili stemmate

mate natarum, ab omni voto immunium, nec
villo cœlibatus iuramento astrictarum, am-
plissimum collegium in lacu Acronio, & e-
iusdem nominis insulari opido situm, cœpit
anno Christi circiter 810. ex piâ liberalitate
ac munificētia *Adalberti* Comitis de Rorbach.
Qui patre *Leotobico* natus, *Caroli Magni*
consanguineus, sacriq̄ue palatij Magister, &
prouinciarum Rheticarum Præfectus, cum a-
liquando procellosis Acronij lacus fluctibus
pēnè obrutus de vita desperasset, & precabun-
dus vouisset, eo sese loco in *Deiparæ* virginis
Mariæ honorem, gratitudinis ergò, constru-
cturum templum & cœnobium, vbi saluus &
incolumis littori appulisset, casu in hanc in-
sulam ventorum vi delatus, eam purgari,
& à fratre *Mangoldo* Comite à Rorbach
adiutus, cœnobium ibi construi iussit, cui
nomen ab euentu & felici appulsu suo indi-
dit, vt *Lendoa*, vel *Lendaugia* (quæ vox
hodie adhuc accolis in ore frequentior fe-
rè est quàm *Lindaugia*) nuncuparetur. I-
dem verò *Adalbertus* *Xenodochij* quo-
que *Lindauensis* opulentissimi fundator
fuisse dicitur ; qui tandem anno Domini o-
ctingentesimo quadragesimo primo, die
decimo Maij è medio sublatus commemora-
tur à copijs *Ludouici Regis Germaniæ &*
Bauariæ, non procul à *Lacu Brigantino*,
cum ab *Cæsare Lothario* præsidij loco

Rhetia positus esset, vt prohiberet ne Caroli Calui exercitus è Burgudionibus adueniens cum Ludouici fratris agmine iungeretur. Postea anno Domini 866. ab Imperatore Ludouico II. Cæsaris Lotharij filio, datis priuilegijs, atque asylo insuper in fontium refugium concesso, confirmata est Adalberti Comitis fundatio, additâ dignitate ac prærogatiua singulari, vt Abbatissa eius loci cum alijs Sacri Romani Imperij Ecclesiasticis prælatis princeps esset, Sacri Romani Imperij cui in publicis pompis liber deberet præferri, quemadmodum Buchaugiensi etiam Abbatissæ in celebrioribus pompis liber & nudus gladius antiquitus anteferri est solitus. Sic ferè Bruschijs in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPVT XXXIII.

COLLEGIA CANONICORVM DIOECESIS Constantiensis in Germania.

Collegium S. Stephani cathedrale in vrbe Constantiensi.

Collegium SS. Ioannis Baptistæ & Euangelistæ in eadem vrbe Constantia.

Collegium in cella Ratholdi.

Collegium in Markdorff.

Collegium in Hechingen.

Collegium in Herrenberg.

Collegi-

Collegium in Bettenbrunnen in Decanatu
Christianitatis, vt vocant, Vberkingensi.

Collegium Sindelfinge in Decanatu Tubin-
genfi.

Collegium Tubingense Decanatus.

Collegium Stnotgarten in Decanatu Con-
stantiensi.

Collegium Floridovv in Decanatu Geppin-
genfi.

Collegium Episcopalis cellæ in Decanatu S.
Galli.

Collegium Beronense in Decanatu Hoch-
dorffensi.

Collegium Zolfinge in Decanatu VVilli-
sonnensi.

Collegium Embrach in Decanatu VVinter-
thurensi.

Collegium Zurzach in Decanatu Regensper-
genfi.

Collegium SS. Felicis & Regulæ in Decana-
tu Thuricensi.

Collegium VValtburch prope Friburgum.

Collegium VVifenstain S. Cyriaci in Deca-
nate Gisligenfi.

Collegium Stauffen Algoiæ, in Decanatu Sti-
fenhofensi.

Collegium Surce in Decanatu Lucernensi.

Collegium Ehingen cis Nicrum.

Collegium Horb, in Decanatu Demstetensi.

Ita Ioannes Pistorius in Chronico Con-

E 3 stantiensi

stantiensi, edito Francofurti, cum magno Chronico Belgico. Est autem diœcesis Constantiensis admodum ampla, utpote in qua 76. decanatus rurales seu Christianitatis, ut vocant, & bis mille amplius parochiæ numerentur.

CAPVT XXXIV.

S. LANDRADAE COLLEGIVM BEL-
lisenſe vulgò Biſſen, in diœceſi Leodi-
enſi.

S Landrada nobiliſſima virgo, ab ineunte ætate Chriſtianam pietatem egregiè percoluit. Pauperibus ſubſidium, afflictis ſolacium, clericis & Sacerdotibus reuerentiam, omnibus, quoad potuit, benignitatem exhibuit. Hinc cum parentes ei amplas procurare nuptias ex more cogitarent, in anguſtam ſe domicellulam abdidit, ubi orationibus & ieiunijs virginitatem ſuam Chriſto immaculatam ſeruauit. Cumque in dies magis proficeret, tandem reclamantibus etiam parentibus, concupitam in Belifia eremum petijt, ut parentes & omnium hominum ſocietatem, atque adeò ſemetipſam, perfectiſſimè abnegaret. Ibi paruum tugurium, in quo habitaret, & cum humani generis hoſte iam ſeriò conſligeret, manibus ipſa ſuis exſtruxit. Poſtea verò Eccleſiã erexit in honorem Dei Genitricis Mariæ, & à
 Lam-

Lamberto Episcopo Traiectensi consecratio-
 nē & reliquiarum impositionē ex voto impe-
 trauit. Vbi dū sanctarum virginum est præfe-
 cta collegio, etiam virginem *S. Amalbergam*,
 doctrina, pietate & Christianorū morū præ-
 ceptis imbuuit. Reddidit autē cælesti sponso a-
 nimā puram VIII. idus Iulij; suumq; corpus
 sepeliri voluit in *VVintershouen*, cœnobij *S.*
Bauonis possessione. Belisenses verò sibi illud
 seruare voluerunt; quia apud eas cōsecrata fu-
 erat & velata; quidq; nubī per eam puellaris a-
 doleuerat turba, Ecclesia opibus creuerat cæ-
 ci deniq; illuminati erant, & claudi erecti. I-
 taq; illi, etsi Lamberto Præfule renitente, *Be-*
lisiæ sanctā Landradam sepelierunt; sed pau-
 lō post eodem admonente tumbam aperue-
 runt, & corpus cum loculo ad *VVintershouen*
 translatum esse, ministerio proculdubio An-
 gelico, agnouerunt. Ad locum autem Ange-
 licæ sepulturæ copiosissimè effluxit diuini
 muneris stillicidiū. Descendens enim ad hanc
 probaticam piscinā cæcus, febre æstuans, Hy-
 drope sitibundus, aut quocūq; incōmodo an-
 xius, statim quod petiuit accepit. Eleuatū est
 autem *S.* corpus paulō pōst Nonis Martij; ac
 deinde an. 980. cū *B. Landoaldi*, & *Adriani* Mar-
 tyris & sociorū sacris reliquijs, ad Diui Bauo-
 nis monasteriū Gaudauū est translātū. Porrò
 Belisense monasteriū hodie est *Canonicarū*
virg. collegiū extra urbē *Belisiā*, in territorio

72 DE CANONICORVM

Leodiensi: estque adhuc nomine tenus monasterium, dicitur enim vernaculo idiomate *Munster Bilsen*.

Afferunt autem nonnulli Laneradam hanc fuisse Caroli Martelli filiam: quod æquiuocatio fefellit. Lanerada enim illa maritata fuit, eiusque memoria celebratur in vita filij Grodegandi, Episcopi Metensis.

Sic ferè Molanus in natalibus Sanctorum Belgij.

CAPVT XXXV.

DE REGVLA CANONICORVM ET
*Canonissarum in concilio Aquisgranensi
scripta.*

LVdouicus Imperator, Caroli Magni filius, mense Iunio Aquisgrani generalem conuentum habuit, ad quem pluri mi Germaniæ, Galliæ, aliarumque prouinciarum Episcopi conuenerunt. In hoc conuētu Capitula octoginta regularis disciplinæ sunt constituta, siue vt hodie loquimur, scripta est *Regula Canonorum*, quæ extat in tomis cōciliorum Colonie per Binium editis. Scripta item est *Regula Canonissarum*, quæ typis hæctenus nondum edita, apud me extat; cuius argumenta hic visum fuit subnectere.

I. Excerptum ex Epistola Hieronymi ad Eustochium.

II. Eiusdem ad Demetriadem excerptum.

III. Item

- III. Item ex eiusdem Epistola ad Furiam.
IV. Excerptum ex Epistola Cypriani & habitu Virginum.
V. Ex Sermone S. Cæsarij Episcopi sanctimonialibus directo.
VI. S. Athanasij ad Sponsas Christi.
VII. Quales in monasterijs puellaribus debeant esse Abbatissæ.
VIII. De congregandis in monasterijs sanctimonialibus.
IX. Qualiter ijs quæ monasterium expetunt, de rebus proprijs suis agendum sit.
X. Qualiter in monasterio sanctimonialibus conuersandum sit.
XI. Vt monasteria puellarum vndique muniantur, & necessarię habitationes interiùs præparentur.
XII. Vt Sanctimoniales in vna societate viuentes æqualiter cibum & potum accipiãt.
XIII. Qualiter Sanctimoniales stipendia accipere debeant necessaria.
XIV. Quod gemina Abbatissis impendenda sit pactio.
XV. Vt ad horas Canonicas celebrandas incunctanter conueniant Sanctimoniales.
XVI. De instantia orationis.
XVII. Vt completorium pariter Sanctimoniales celebrent.
XVIII. Qui modus correptionis, erga Sanctimoniales delinquentes adhibendus sit.

XIX. Vt Abbatissæ, virorum frequentias vitent.

XX Vt sanctimoniales virorum caueant frequentias.

XXI. Vt sanctimoniales erga famulas sibi subuenientes, peruigilem adhibeant curam & custodiam.

XXII. Vt erga puellas in monasterijs erudiendas magna adhibeatur diligentia.

XXIII. Vt in monasterijs puellaribus domus propter anus & infirmas sit.

XXIII. Quales sint Præpositæ constituendæ

XXV. Qualis sit constituenda celleraria.

XXVI. De porta monasterij constituenda.

XXVII. Vt non nisi statuta præbyteri eorumq; ministri monasteria puellarum ingrediantur.

XXVIIIX. Vt hospitale pauperum, extra monasterium sit puellarum.

Hanc constitutionē facer conuentus anno Incarnationis Dominicæ DCCCXVII. Indiēt. X. anno gloriosissimi Ludouici Imperatoris tertio in Aquisgrani palatio, eodem monente Principe, ob animarum sanctimonialium canonicè degentium salutem, Diuina inspirāte gratia, ex SS. Patrum auctoritatibus, velut ex pratis vernātibus quosdam Flosculos collegit, & congressit in vnum, atque communi voto, communiq; consensu sanctimonialibus tenendum obseruandumq; percensuit.

CAPVT

quarto Hildesheimensium Episcopo; qui primas duas eius loci Abbatissas designasse & uelasse dicitur.

CAPVT XXXVII.

HAMBURGENSE ET BREMENSE
collegia in Germania.

S Ansharius primus Episcopus Bremensis & Hamburgensis, præclarus omnium Aquilonarium regionum Apostolus, sedit in Episcopatu annis triginta quatuor; primùm annis septem Hamburgi, post Hamburgi à barbaris vastationem, annis nouem in Ramfola; reliquis uerò annis Bremæ: ubi in matrice Ecclesia S. Petri sepultus est, in quam S. VVillehadum transtulerat. In primo adolescentiæ flore regulam S. Benedicti professus est in Francia Corbeia. Inde cùm in nouam Saxoniam Corbeiam commigrasset, *Haraldus* Rex Danorum à Ludouico Augusto auxiliũ petijt. Quod ei Imperator promisit, si uellet fidem profiteri Christianam; fidem igitur Rex recepit, quem Imperator de Sacro fonte leuauit, & in filium adoptauit. Dum autem uerque quæreret prædicatorem in Aquilonarem regionem mittendum, uirò sese *Ansharius* obtulit, nihil territus barbaricæ gentis crudelitate. Hac occasione paulò post, cùm Aquilonis regna Diuini uerbi illustrasset prædicatione,

CAPVT XXXVI.

FRAVVENMVNSTERIENSE COL-
legium Tigurinum Canonissarum, apud
Heluetios.

Dominarum Monasterium in sinistra Li-
magi situm, vulgò *Fravvenmunster zu*
Zurch, Canonissarum, ex illustribus plerum-
que Principum, Comitum, ac Baronum fa-
milijs natarum amplissimum opulentissimū-
que olim collegium, fundatur anno Domini
833. in pago Tigurino, à Ludouico Germaniæ
Bauariæ, & Esterfrancorum Rege, Ludouici
Pij filio, Imperatoris Caroli Magni nepote,
Lotharij verò Imperatoris fratre. Is huic cœ-
nobio ius & aduocatiâ Tigurini pagi, in Du-
catu Sueuiæ ac Turgouienfi tractu siti, cū *Vrè*
Lepontiorum & *Vrsellanorū* pago possiden-
dum dedit.

GANDERSHEYMIENSE COLLEGI-
um in Ducatu Brunsvicensi.

Gandersheymium magnificum & exi-
miè opulentum virginum ex nobili
Principum ac comitum stirpe natarum colle-
gium veriùs quàm cœnobium, in eiusdem no-
minis Brunsvicensi oppido situm, exstrui
& fundari cœptum est anno Domini 842. à
Leodolpho vel *Leutholpho* magno Duce Saxonū;
consecratum anno Domini octingentesimo
quingagesimo secundo. à Sancto Alfrido
quarto

quarto Hildesheimensium Episcopo; qui primas duas eius loci Abbatissas designasse & uelasse dicitur.

CAPVT XXXVII.

HAMBURGENSE ET BREMENSE
collegia in Germania.

S Ansharius primus Episcopus Bremensis & Hamburgensis, præclarus omnium Aquilonarium regionum Apostolus, sedit in Episcopatu annis triginta quatuor; primùm annis septem Hamburgi, post Hamburgi à barbaris vastationem, annis nouem in Ramfola; reliquis verò annis Bremæ: ubi in matrice Ecclesia S. Petri sepultus est, in quam S. VVillehadum transtulerat. In primo adolescentiæ flore regulam S. Benedicti professus est in Francia Corbeia. Inde cùm in nouam Saxoniam Corbeiam commigrasset, *Haraldus* Rex Danorum à Ludouico Augusto auxiliũ petijt. Quod ei Imperator promisit, si uellet fidem profiteri Christianam; fidem igitur Rex recepit, quem Imperator de Sacro fonte leuauit, & in filium adoptauit. Dum autem uterque quæreret prædicatorem in Aquilonarem regionem mittendum, vtrò sese *Ansharius* obtulit, nihil territus barbaricæ gentis crudelitate. Hac occasione paulò post, cùm Aquilonis regna Diuini uerbi illustrasset prædicatione,

dicatione, magno Episcoporum & Principū habito consensu, consecratus est Archiepiscopus Danorum, Suedorum, Sclauorum, & omnium Aquilonarium regionum, per manus *Drogonis* Præfulis Metensis, auctoritate Gregorij IV. Pape, sede Episcopali in Håburgensi vrbe constituta. Exinde Sanctus pater creditū sibi in gentes legationis officium strenuè obiuit; captiuos redimendo, tribulatos refouendo, domesticos erudiendo, barbaris Euangelizando, foris Apostolus, intus monachus, nūquam visus est otiosus. Frisios quoque adiens, castigauit eos, quòd laborarēt Dominico die, pertinaciū verò agentes, cælesti igne mulctauit. Quia verò diœcesis fructus necessitatibus Archiepiscopi & clericorū eius non sufficebant, Ludouicus Imperator in supplementū & victum adiecit eis monasterium *Thurolt*, situm in Occidentali Gallia, quæ nunc Flāndria dicitur. Ad quod monasterium, persecutione sæuiente, nonnunquam commeans, & fratres spirituali consolatione de dono Dei implebat & nihilominus temporale subsidiū inde reportabat. Quo eodem in loco puerum inuenit *Rembertum*, quem in dicto monasterio institui curauit; institutum, vitæ reliquæ indiuiduum comitem habuit, & in pontificali ministerio successorem. à morte autem Imperatoris, cū filij de ditionibus cruentè digladiarentur, Dani per mare & Albiam euagantes

gantes, Hamburgum vastauerunt. Incluta ciuitas tota aut incendio, aut præda perijt. Ibi Ecclesia, ibi claustrum, ibi Bibliotheca, summo per S. Anscharium studio collecta, consumpta est. Sanctus autem Episcopus cum reliquijs Sanctorum, vix nudus, Ramfolam peruenit. Suo quoque monasterio, quod illius solatio Ludouicus contulerat in Flandria, est destitutus, eò quod cum reliqua Gallia partitione fratrum, in ius Caroli cefsisset quæ postea dixere Caluum. Hinc recedentibus ministris, ob defectum necessariorum, & ob infirmum in Hamburgo contra Barbaros præsidium, vactai Bremensi Ecclesiæ Ludouicus Rex S. *Anscharium*, secundum Canones præfecit. Aegrè tamen eo adduci potuit, ne sui gregis defertor, & alieni haberetur inuasor. Sed paulò post, Regis sollicitatione, Nicolaus Pontifex Bremensem Episcopatum Hamburgensi Metropoli copulauit, ex duabus Ecclesijs attenuatis vnâ efficiens an. 850. vt titulus permaneret Hamburgensis, & interiret Bremensis. vtroq; autem in loco Sancti Anscharij natalis summa veneratione percolitur, aut (quod propter fidei oppressionem nunc dicere cogimur) coli solet. Helmoldus præbyter, in Chronicis Slauorum, dicit Magistrum Adam gesta Hamburgensis Ecclesiæ Pontificum disertissimo stilo conscripsisse

CAPVT XXXVIII.

S. VVALBURGIS COLLEGIVM

Furnense in Flandria.

Furna insigne est Flandriæ opidum, in quo splendidum est hodie Canonicorū Collegium, quod olim Benedictini instituti monasterium fuit. De cuius origine hæc ferè Meyerus in Annalibus Flandriæ. *Anno circiter IOCCCLXX. Balduinus ferreus Flandriæ Comes, Carolū Caluum Francorū Regem comitatus in Sueuiã, deportauit inde secū corpora SS. Vualburgis, ac fratrū eius Vuilibaldi & Vuinniboldi, eaq; magno cū honore Furnis seruanda tradidit, tēplo sacerdotibusq; ad id institutis, Benedictini nominis, qui postea Canonici facti sunt. De hisce Diuis vide Mart. Rom. 1. Maij, & 7. Iulij, itemq; Natales Belgicos Molani.*

Ceterum Furnensis collegij Præpositurā à nobilissimis olim viris administrari solita, vnita nunc est cum Episcopatu Iprensi.

CAPVT XXXIX.

ANDLOVVENSE COLLEGIVM CANONISSARUM in Germania.

Andlovv, antiquitus Andelahā, ab eiusdē nominis Fluuio, vel Helionis cenobium in pago Helifatia, S. Fabiano, & Felicitati sacrum, Canonissarum celebri loco natarum opulentum collegiū, ad montana Vosagi sitū, pro XII. Canonissis, totidēq; Canonicis fundatum.

fundatum liberalissimeque dotatum est anno Christi 880. aut vt alij volunt, 888. à S. *Richarda* Scotorū Regis filia, Caroli Crassi Romanorum Imperatoris coniuge; quæ per diuortium à marito segregata, ibi vixit, mortua, & honorifico tumulo post summam arā in sublimi collocato, sepulta est. Maritus verò Carolus Crassus *Neydingi* in pago ad Danubiū sito (in quo nunc etiam monialium congregatio est à *Fursteburgensibus* Comitibus fundata) interfectus anno Domini 888. Cubat in *Augia Diuite*. Causam dissidij inter hos coniuges recitant *Regino Abbas Prumiensis* & *Cuspinianus*. Dicitur in hoc ipso cenobio adseruari pars reliquiarū S. *Lazari* à Christo resuscitati. Sic fere *Bruschius* in *Chronologia monasteriorum Germaniæ*.

CAPVT XL.

S. PIATI SECLINIENSE COLLEGIUM, in *Flandria*, & S. Piatu Carnutense in *Francia*.

Huius mentio fit lib. III. *Decretalium* de *Præsb.* cap. 17. & 18. Initia eius attribuant *B. Eligio* *Nouiomensi* ac *Tornacensi* Episcopo, qui S. Piatu Martyris corpus repperit, loculoque inclusum *Seclini* collocavit, instituto ibidem clericorum collegio. Anno autem 881. sæuiente *Normannica* persecuti-
one

one, corpus S. Piatì Carnutum in Galliam est translatum, eaque defœuiente Seclinium est reportatum. Mansit tamen pars, reliquiarum eius Carnuti, quæ ibidem hodieque in XII. Canonorum Basilica adseruatur. Hæc ex vita S. Piatì anno 1591. Duaci cum officio Ecclesiæ Tornacesis, excusa didici. Vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij.

CAPVT XLI.

MONASTERIUM SUPERIVS Ratisbonense, Germanicè Ober Munster, Virginum nobilium Canonissarum.

Monasterium Superius, sicut & Inferius, & S. Pauli in Ratisbona, nobilium Virginum hoc tempore collegia potius dicenda sunt, quàm monasteria. nulla enim regula aut voto tenentur, præter obedientiam: licet illis egredi & nubere, excepta Abbatissa, propter benedictionem. An verò hæc libertas seu licentia potius (quam sibi à quinquaginta annis, vt auctor est D. Laurentius Hochvvar) vendicarunt, quod singulæ suas distinctas domos vno muro & porta conclusas habeant, ita vt in vno refectorio & dormitorio, nec cibum capiant, nec somnum, quod ad magnam leuitatem præbet occasionem) primæ horum monasticæ institutioni conueniat, vel ipsum nomen monasterij satis declarat. Vnde apud

F omnes

omnes bonos non nimis benè audiūt, & feue-
ra sanè reformatione non minus indigerent,
quàm tempore Diui VVolffgangi, qui pro-
pter dissolutissimam vtriusque monasterij
vitam, tertium *Sancti Pauli* sub arctiore regu-
la & disciplina instituisse scribitur, quorum
exemplo alia duo ad meliorem vitam, quasi
inuita, pertraherentur. Subiecta sunt hæc duo
monasteria *Superius*, & *Inferius*, Romanorum
Imperatori, quoad sæcularia, in spiritualibus
verò Episcopo Ratisbonensi, tamquam Or-
dinario loci, Aduocatum verò habent Ducè
Bauariæ.

Fuerunt autem illa monasteria *Superius* &
Inferius ante istas fundationes & dotationes
pauperes cellulæ feminarum religiosarum, fi-
cut in *Chronicis* legitur.

INFERIVS MONASTERIVM RA-
tisbonense, Germanicè, *Nider Munster zu*
Regensburg.

INferius monasterium Ratisbonense, no-
bilium virginum Collegium, institutum
est per *Iuditham*, filiã Arnoldi Mali, Ducis Ba-
uariæ, vxorè Hénrici primi, Ducis Bauarię ex
gente Saxonum, fratris Othonis primi & ma-
gni Imperatoris, raræ pulchritudinis & pud-
icitiaë feminã; cuius mausoleum ibidè in aditu
monstratur. Testantur id diplomata Othonis
primi Imperatoris magni, qui aliqua prædia &
curtes

curtes dono dedit, nec non S. Henrici.

Ratho Damasianus Comes, eo tempore Orientalis Boiariæ, nunc Austriæ marchio, cum hac *Iuditha*, deuotionis gratiâ, Ierosolymam profectus est.

Ibidem sepulta est *Gisala*, vxor Henrici Secundi, Ducis Bauariæ, mater Henrici sancti Imperatoris: vt testatur crux aurea à filia huius *Gisalæ*, Regina vngariæ donata.

Laurentius Hochvart, Canonicus Ratisbonensis & Patauiensis, veterum monumentorum audissimus inquisitor, in Chronicis suis Episcorum Ratisbonensium, hoc monasterium scribit exstructum esse anno Domini 900.

S. PAULI MONASTERIUM RATISBONENSE.

Cum monasteria duo, Inferius & Superius, Ratisbonæ à regulari vita multum discessissent, nec reformari vellent, *S. VVolfgangus Episcopus*, tertium, rempè *Sancti Pauli* monasterium Virginum instituit anno nonagesimo nonagesimo quarto, sub regula & professione S. Benedicti; & congregationi huic primam Abbatissam præfecit *Brigitham*, Sancti Henrici Imperatoris sororem à se Baptistatum; ad quarum regularem obseruatiâ & imitationē alia duo monasteria sic excitata sunt. vnde versiculus, quē ipsemet scripsit,

struxerat ediculum Mandrita Lupambulus ista.

Lupambulus, id est *VVolfgangus*. Iuuit eum Henricus Dux Bauariæ, pater Sancti Henrici Imperatoris.

Sic ferè Hundius in Melropoli sua Salisburgensi.

CAPVT XLII.

S. DONATIANI COLLEGIVM Cathedralis Brugense in Flandria.

S Donatianus Remorum Archiepiscopus septimus in ordine numeratur, estque translatus ad secundam Comitatus Flandriæ urbem, quæ à pontium multitudine Brugarum nomen habet. Translationis autem hæc fuit occasio, cum Normanni & Dani tertio Flandriam ferro & igne vastassent, Balduinus Ferreus, Forestarius Flandriæ, Iuditham Caroli Calui filiam rapuerat, & vxorem duxerat. Sed pace composita per Nicolaum primum, & Ebonem Rhemensem Episcopum, dotis nomine accepit totam regionem Scalde, Somona, & Greano terminatam: dictusque est Comes regni Francorum, & Marchio Flândriæ, eo potissimum nomine, vt aduersus omnem Aquilonis barbariem, perpetuus foret regni Francorum propugnator. Ebo quoque pacis Frandriæ confirmandæ causa, & vt ferocis gentis animi, cultu religionis mitescerent

rent, *S. Donatiani* corpus Balduino Comiti in Flandriam misit, additis huiuscemodi litteris: Ego Ebo indignus Rhemorum Archiepiscopus, hunc Thesaurum super gemmas & aurum pretiosum, tibi, gloriose Marchio Balduino, nostrorum consilio clericorum, transmitto, Donatianum scilicet, septimū nostræ sedis Episcopum, miræ sanctitatis virum, piū exauditorem, & promptissimum apud Deum intercessorem, tam secularibus angustijs occupatis, quàm peccatorum sceleribus detentus. Quod & nostris & antecessorum nostrorum temporibus satis euidenter comprobatum est. Eius, sanctiq; Remigij, ac innumerabilium sanctorum vitæ scripta, Vandalorum vastatione scias esse deleta. Hunc attestatione diuina tuæ fidei committo, quatenus eum diuino seruitio, in quantum vales, honorifices, & secularibus dites. Vale dilectissime in Domino.

Translatæ sunt autem sacræ reliquiæ, primò ad Turholtum monasterium; deinde iussu Balduini, cum magna celebritate ad portum Brugas.

Anno autem Christi 994. Arnulphus Magnus Flandriæ Comes, condidit nouum templum *S. Donatiani*, legitq; ibi Canonicos Sacerdotes XIII. ex quibus qui Antistes esset, Præpositus appellaretur.

Anno 1089. Præpositus templi *S. Donatiani*, institutus est à Roberto Hierosolymitano, Flandriæ Comite, perpetuus Flandriæ Cancellarius, ac magister monete domus Comitis; Canonici Sacellaniq; eiusdē Ecclesiæ, adscripti in familiam, & inter domesticos

Comitis. Ita Meyerus in annalibus Flandriæ.

CAPVT XLIII.

S. MARIAE ET S. SALVATORIS
*Collegia in vrbe Brugensi, & alia eiusdem
diœcesis.*

BRugensis Diœcesis opida sunt ista: Bru-
gæ, Dammum, Slusa, Ardenburgum,
Middelburgum, Ostenda, Birflitum, Ar-
muya, Ostbrouca, Oldenburgum, Oist-
burgum, & Blancoberga.

In vrbe Brugensi, præter S. Donatiani col-
legium cathedrale, duo insuper sunt collegia
Canonicorum: videlicet B. Mariæ Virginis,
anno 1091. per *Radbodum* Episcopum Torna-
censem institutum, & alterum S. *Saluatoris*,
cuius templi prima fabrica & consecratio D.
Eligio adscribitur. Ita Marchantius in descri-
ptione Flandriæ lib. 1.

S. MARIAE COLLEGIUM ARDEN-
burgense, in d. Brugensi.

ARdenburgum diœcesis Brugensis est o-
pidum, tertio milliari à Brugis situm,
quod bellè furoribus nunc penè prostratum,
iacet. In hoc opido *Mihael* Episcopus Torna-
censis anno 1296. collegium Canonicorum
inchoauit, in templo longè pulcherrimo ac
celeberrimo: teste Marchantio, in *Commen-
tarijs Flandriæ.*

MID-

MIDDELBURGENSE COLLEGIVM
in d. Brugensi.

Habet Middelburgum opidum, (quod anno 1488. muris per Brugeses, est exutum) insigne collegiū Canonicorum, cuius auctor fuit, *Petrus Bladelinus* Eques Middelburgi Dynasta, qui Philippo bono Burgundiæ duci, Flandriæque Comiti, & eius filio Carolo Audaci OEconomus, Consiliarius, & ordinis aurei velleris Thesaurarius fuit. Iacet is ibidem sepultus, ante aram maximam.

CAPVT XLIV.

SANCTAE HARLINDIS COLLE-
gium Moseitanum, siue Maseykense, in Maseyka
opido diœcesis Leodiensis, ad Mosam
Fluuium.

S Harlindis Virgo, & soror eius Reilindis parentes habuerunt Adelardum & Grimeram; qui in propria Hæreditate ad Mosam, *Eike* monasterium construxerunt, vbi vtraque plurimas filias Christo genuit. Erant enim fide recta instructæ, charitate repletæ, humilitate decoræ, religione laudabiles largitate eleemosynarum hilares. Quorum etiam curam habuerunt Sancti Episcopi, *Villibrordus* & *Bonifacius*. Otium porro vt

mortiferam pestem fugientes aliquando paliola contexebant, aliquando diuinas Scripturas, honorifico opere conscribebant. Ex quibus nonnulla perinde, ac si recentia essent, hactenus conseruantur. Cumq; putresceret prima monasterij Ecclesia, quæ lignea fuit, Aua Abbatissa lapideam construxit, in qua Franco Episcopus vtramque virginem honorificè leuauit die 22. Martij anno 906. & eodem die, anno 1571, facta est per Suffraganeum Leodiensem altera solennis translatio. Tunc enim Collegium Canonorum Likensium, qui sanctimonialibus successerunt, migravit in opidum quod *Mæseike* nuncupant. locus est in Comitatu Loffensi, sub Episcopatu Leodiensi.

CAPVT XLV.

S. VINCENTII COLLEGIVM SONEGIENSE inter Hallas & montes Hannonia.

S Vincentius fuit Hannoniæ Comes, antea Madalgarius dictus, inter Palatinos Regis Francorum Dagoberti non infimus. Habuit enim vxorem consanguineam Regis, Beatissimam *Baldetrudem*; ipsumque Rex habuit annis aliquot Hiberniæ Governatorem. Vnde postea in Gallias rediens, Sanctissimos & stre-

& strenuos fidei prædicatores secum adduxit: inter quos memorantur SS. Foillanus, Furseus, Vltanus, Eloquius, Etto, & Adalgisus. Aubertum Episcopum miro humilitatis affectu coluit, qui eum adeò superni amoris feruore accendit, vt deposito cingulo militiæ sæcularis, totum se ad cultum diuinum astrinxerit. Vnde ad Sambram, in municipio quod *Mons altus* dicitur, monasterium construxit, quod vnicò milliari à Malbodio distat, vbi, monastico habitu suscepto, sub sanctæ conuersationis regula sese humiliter reclusit. Erat enim, seruata charitate, separatus ab vxore sua VValde- tude, quæ in *Castriumloco* sanctimonialium monasterium construxit. Tunc autem permulti sanctitate & religionis Zelo illustres, hunc montem vocabulo & religione altū frequentarunt, de animarum salute loquentes. Ita Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.

Sonegiæ siue Sonegia, opidum est Hannoniæ ad Sennam Fl. tertio milliari à Montibus Hannoniæ metropoli, densa inter nemora situm. Quod opidum, vt apud Belgas alia plurima, Monasticæ originem debet suam. Sonegiense porrò monasterium à S. Vincentio Hannoniæ comite anno circiter 640. fundatum, cum alijs plerisque Belgicis impias manus Normannorum sensit. Post à B. Brunone Archiepiscopo Coloniensi Ottonis Imp. fratre, qui Hannoniæ Ecclesias pœnè vniuersas

reformauit, conuersum est in sæcularium Canonorum collegium anno 965. qui hodieq; Sonegienfis opidi dominium obtinent, in cuius opidi medio sita est Basilica perantiqua, clauſtri, vt vocant, monastici vestigia etiamnum retinens non pauca. De his rebus ita breuiter Iacobus Guisius in manu scriptis Hannoniæ Chronicis.

Bruno Archiepiſcopus Coloniensis, amotis monachis apud Sonegias, inſigne Canonorum ſeculariũ collegium ordinauit, iſq; conſtitutiones iuxta regulam S. Auguſtini præſcripſit, templo & clauſtro reparatis.

CAPVT XLVI.

S. VVALDETRVDIS COLLEGIVM
Montenſe Canonorum & Canoniffarum in
Hannoxia.

S VValdetrudis parentes habuit VValbertum & Bertiliam, maritum S. Vincetium, Comitem Hannoniæ, ſororem S. Aldegundem, proles, Landricum, Aldetrudem, & Madelbertam, quæ duæ Malbodio monaſterio poſt Aldegundem præfuerunt, & Dentlinum puerum, qui in albis obiit. Hi autem omnes in Litanijſ Eccleſiæ Montenſis inuocantur: eorumque tempore pagus à fluuio ſuo dictus Haynoenſis (liue, vt nunc loquimur, Hannonia , inſignis Comitatus) coronam geſta-

gestabat vernantem quorundam Sanctorum
meritis. Aubertus clarebat in Cameracensi
sede ; Landelinus Crispinij ; Gislenuſ Cellæ,
Cumque Beatus Vincentius, totus inhians cę-
lestibus, in alto monte monasticum habitum
suscepisset ; & relicto sæculi naufragio, mo-
nasterij portum expetiuiſſet, coniunx eius S.
VValdetrudis, quæ id ei annuerat, admoniti-
one S. Gislēni, à Beato Auberto Episcopo ve-
lamē sacrum impetrauit, & cellulam seu mo-
nasteriolum construxit in monte, qui Caſtri-
locus dicitur. Quæ cellula est hodie in prima-
ria Hannonię vrbe, Ecclesia S. VValdetrudis,
conuersa in Canonicarum nobilium collegi-
um ; cuius perpetuus Abbas & Aduocatus est
Comes Hannoniæ. Cū autem VValdetru-
dis ante conuersionem secum luētaretur, dum
esset in Basilica villæ, quam vulgus Buxutum
nominat, apparuit ei S. Gangericus Episco-
pus qui dixit ; *Age quid agis : & calicem vino
plenū per visionem ebibendum dedit. Quam
visionem illa postea narrauit, & meditata
opus perfecit, tolerans calumnias & oppro-
bria ; quæ hinc conſequebantur. Loco au-
tem exulto, etiam nobiliores puellæ ad eius
magisterium concurrerunt, & sub ea Domi-
no castitatem dedicarunt. Quid verò opus est,
inquit historiæ scriptor, de vita eius multa nar-
rare, cū nunc ad corpus eius tot virtutum documē-
ta teneamus ?*

Est

Est quoque Patrona ciuitatis, & Ecclesiæ Herentalensis in Brabantia Officium matutinale composuisse Olbertum, Abbatem Gemblacensem, legitur, in gestis Gemblacensium Abbatum.

Porro S. Bruno Archiepiscopus Colonien-
sis, & Hannoniæ reformator Montibus in Eccle-
sia B. Mariæ, quæ S. VValdetrudū dicitur, & Mel-
bodij in Ecclesia S. Aldegundis, seculares præbendas
Canonicas ordinauit, & in dictis Ecclesiis stabiliiuit
alia collegia Canoniorum, qui domicellis subserui-
rent, in munijis Ecclesiasticis, femineo sexui non per-
missis. Item in vrbe Montensi vti Nonnas seu Moni-
ales in Canonicas seculares, sic & monachos in Cano-
nicos seculares commutauit.

Item in Ecclesia S. Germani, quæ erat Paræcia vr-
bis Montensis Canonicos stabiliiuit, & Præbendas or-
dinauit.

In vrbe quoque Melbodiensi Ecclesiam S. Petri,
& S. Quintini, & alias alibi præbendas prouentibus,
edificijs, & priuilegijs imperialibus nobilitauit: Vt
loquitur Iacobus Guisius in manuscrip. Han-
noniæ Chronicis lib. 14.

Ceterum à multis retrò seculis Comes Hân-
noniæ Abbas extitit Ecclesiæ seu Collegij S.
VValdetrudis in vrbe Montensi. In dicta e-
nim Basilica Montensi Balduinus Comes co-
gnomento diues, honorificè conditus est, ad-
dito Abbatis titulo. Cùm namque opulentif-
simum istud Canonicarum collegium iam o-
lim

lim diuersis sæpè inuolueretur difficultatibus, visum eis fuit expedire, vt extincta Abbatiffæ dignitate, omnis sacri conuentus administratio per quatuor seniores Canonicas fieret, quæ in locû Abbatiffæ in regimine succederēt, & vt à Romano Pontifice, cum sæpè ex Abbatiffæ electione grauiffimæ enatæ essent turbæ, Comes Hannoniæ expeteretur perpetuus defensor & Abbas, vt loquuntur, sæcularis. Hinc fit, vt quicumque Hannoniæ Comes inauguratur, idem & Abbas fiat sæcularis dicti collegij S. V. Valdetrudis. Cui & redditus annui pēduntur, Abbatiffæ iam olim adsignati. eorumque seu dignitatis possessio traditur per pedû Abbatiale, quod ipsi in supplicationibus solēnibus antefertur; sed & ipso quoque absente, deferri solēniter solet. Ipse verò Comes in inauguratione vicissim, vt Abbas & protector iuramentum præstat, de conseruandis immunitatibus, priuilegijs alijsque dictæ Ecclesiæ iuribus.

Simili ferè ratione apud Veromandos in opido S. Quintini Rex Galliæ hæreditarius ac perpetuus custos seu Thesaurarius est Ecclesiæ seu Collegij Canonorum S. Quintini.

Quibus de rebus vide Molanum de Canonicis libro secundo capite 5.

& 49.

CAPVT

S. GERMANI COLLEGIVM CANO-
nicorum, in vrbe Montensi apud Han-
nones.

Collegium istud originem atque insti-
tutionem suam debet nobilissimo Vir-
ginum Canoniarum S. VValdetrudis colle-
gio, eadem in vrbe; quibus quidem Canonici
in ijs sacris, quæ sexui femineo permiffa non
sunt, obeundis, vt Sacellani subseruiunt. Solet
enim quotidie vnus è Canonicis summum
Sacrum in Sanctæ VValdetrudis Basilica cā-
tare & Dominicis alijsque solemnioribus
anni diebus festis tenentur omnes supplicati-
onibus, quas Canonice celebrant, interesse.

Hæc ex Iacobi Guisij manu scriptis Chroni-
cis Hannoniæ desumpsimus. Quando autem
hoc Canoniorum collegium in separata à
virginibus Basilica residere cœperit, & pro-
prijs quasi prouentibus frui, Guisianus non
exprimit.

A multis tamen retrò sæculis hæc ita sese
habere, testis est Chronographus Camera-
censis, qui circa annum Christi millesimum
quadragesimum floruit, & in villa castriloco,
*duo monasteria, vnum puellarum, alterum Ca-
nonicorum S. Germani, fuisse*
testatur.

CAPVT XLVIII.

S. DENTLINI SIVE DENTELINI
*Resense collegium, in d. Colonienfi ad Rhenum
 Fluum.*

S Dentlinus filius S. Vincentij Comitiss
 Hannoniæ, & S. VValdetrudis, fertur
 puer septem annorum in albis mortuus. Ca-
 nonicæ S. VValdetrudis inuocant eum in Li-
 tanijs. Sed longè celebrior est apud Canoni-
 cos Resensis opidi, in Cliuia, qui annuè eum ce-
 lebrant die 14. Iulij; & hebdomadatim ferijs
 secundis & quartis non impeditis. Embricæ
 præterea parochia Sanctæ Aldegundis cele-
 brat eum in choro, die decimo sexto Martij.
 Porrò matutinæ lectiones cleri Resensis me-
 rita eius occultis Dei iudicijs committunt, &
 magis versantur in laude parentum. Sequen-
 tia tamen inde desumpta ipsum concernunt:
Postremò genuit Sanctus Vincentius Sanctum Dent-
linum, patronum nostrum gloriosum; qui in Chri-
sto renatus, infans migravit ad Dominum, vt de
eo impleretur sermo Dominicus: Sinite paruu-
los venire ad me: talium est enim regnum celo-
rum. Et quod Propheta dicit: Ex ore in-
fantium & lactentium perfecisti laudem. In
huius enim mundi procellarum fluctibus diu
quassari nequaquam est permissus, vt de
eo verè dicatur: Raptus est, ne malitia
mutaret

maturet intellectum eius, aut fictio deciperet animam eius. Placida enim erat Deo anima illius; propterea properauit eum Deus educere de medio iniquitatum. Et infra. Sepultus est Sanctus Dentlinus honorificè in cœnobio Senegiensi iuxta Beatum Vincentium genitorem suum, in locello auro, & argento, ac lapidibus pretiosis intexto. Quod cœnobi-um ipse Sanctus Vincentius eleganti satis construxit opere, & stipendijs ac possessionibus magnificè exornauit. Hæc Resenses.

CAPVT XLIX.

MALBODIENSE COLLEGIVM Canonorum & Canonissarum in Hannonia.

S Aldegundis Virgo, in pago Haynoensi. ex regali Francorum profapia originem traxit, parentibus Gualberto & Bertilia. Cùm autem mater eam vellet illustri sociare coniugio, respondit se illum solum concupiscere, cuius prædia sunt cœlum, terra, & mare, cuius fundi & diuitiæ nunquam deficiunt. vnde à VValdetrude, quæ virginis soror nata maior erat, in Castri loco instructa, postmodum ad Sambra Malbodium monasterium construxit, & turbam sanctarum virginum congregauit; quibus prædia sua possessionesque tribuit, quas habebat in pagis, siue territorijs, Haynoensi, Laumensi, Suefsionensi Landunensi, Ostrebâto, Brachbanto, Riboariensi, & alijs. Cumque

Cumque passionem aliquam ut plenè purgaretur vehementer optaret, cancri morbum in dextra mamilla percepit, eumque velut martyrium suum, aut purgatorium dilexit. Sororis suæ VValde-trudis filias, *Aldetrudam* & *Madelbertam*, sic in pietate instituit, ut in monasterij regimine ipsi successerint. Porro Sancta Aldegundis vitæ suæ stadium consummans, cum magna claritate cœlestis luminis, ad vitam migravit æternam. Sepultaque est in villa seu curte Sora; ubi vterque parens tumultus esse dicitur, sed inde translata est Malbodium; quod multis miraculis illustravit. Est autem Malbodium hodie opidum Hannoniæ ad Sabim Fluvium & in eo celebre Canoniarum nobilium, siue Dominarum, aut (ut fundatio habet) ancillarum collegium, quarum Dominio ipsum opidum subijcitur.

S. QVINTINI COLLEGIUM
Malbodiense.

Est in eodem opido insigne Canoniarum collegium, quod *Sancti Quintini* dicitur, ex Malbodiensi Virginum monasterio suam haud dubiè trahens originem. Hi Canonici diuina officia, virginibus non permessa, quotidie celebrant.

G

CAPVT

CAPVT L.

S. AMATI COLLEGIVM DVACENSE, in diœcesi Atrebatensi.

S Amatus fuit Episcopus Senouensis in Gallia, sed apud Theodericum Gallia Regem accusatus, in exilium est ablegatus, causa non discussa. Quamobrem Peronæ exulauit vsque ad mortem Ultani Abbatis: deinde B. Mauronto commendatus, primum Hamatici vixit, vbi sepeliuit sanctas Abbatissas Gertrudem & Eusebiam: Postmodum requisitus à *Rictrude*, & filio eius iam dicto *Mauronto*, suscepit regimen monasterij sancti Petri, quod Broyli in fundo suo apud Menapenses construxerant. Quo in loco monasticam congregationem gubernauit, & populo alimenta cælestis prædicationis ministravit, vsque ad annum 690. quo sanctissimam vitam finiuit. Eius corpus, sed & ferri pondus, quod ad collum gestauerat, multis miraculis claruerunt. Quibus auditis Theodericus Rex ad sepulcrum veniam perpetrati in eum facinoris flagitauit; & multas possessiones ad alimoniam seruorum Dei contulit. Maurontus verò ad honorem eiusdem Præfulis, sui etiam patrimonij multa prædia per chartarum instrumenta assignauit. Præterea haud longè à Beati Petri Ec-

tri Ecclesia, aliam Deiparæ construxit basilicam. Ad quam diuinitus monitus cum *sancto Bains* Norinorum Episcopo, Beati Amati reliquias transtulit. Postea à clero Meruillano, propter Normannorum incursiones, Duacum est translatus, in sui iuris Ecclesiam. Anno denique 874. obtinuerunt fratres Meruillani siue Broilenses à Ioanne Episcopo Cameracensi, Carolo Rege, & Arnulpho Flandriæ Comite, vt cum omnibus priuilegijs & possessionibus Duaci possent remanere. 874.

Fuit itaque S. Amati Collegium olim Benedictinorum monasterium.

Ceterum Broilus seu Broilum est hodie Flandriæ occidentis opidum, quod Flandri *Mergenum*, Galli *Meruillam*, quasi *Mauronti villam* nuncupant. Spectat autem hodieque Meruillæ dominium, ad Amatense Canoniorum collegium.

In opido Duacensi insignis est Academia à Philippo Secundo Rege Catholico Belgarumque Principe excitata: cuius Cancellarius perpetuus est Præpositus sancti Amati.

In eodem opido Duacensi est & alterum Canoniorum collegium

D. Petro Apostolo
sacrum.

CAPVT LI.

S. BARTHOLOMAEI COLLEGIVM

Bethuniense, in d. Atrebatensi.

IN S. Bartholomæi collegiata apud Bethunienses quiescit *S. Iorius*, Montis Sina Episcopus. Cæterum Bethuniensium traditio habet eum, voti & religionis causa, inuississe Bononiæ memoriam Deiparæ Virginis; inde propter viciniam loci diuertisse Bethuniam ad quendam, qui ipsi aliquando famulatus fuerat: apud quem nemine conscio, nocturno tempore, ad lucem æternam migravit. Famulus morte deprehensa, & sibi ex ea metuens à iudice molestiam, corpus sanctum intra domesticos parietes sepeliuit. Sed res per crebras apparitiones detecta fuit. Vnde viro sancto data est dignior sepultura, quæ adhuc cernitur intra Ecclesiam D. Bartholomæi, in sacello quod postea in honorem ipsius Iorij Dedicatum est. Cùm autem eo etiam in loco memoria illius miraculis crebresceret, caput deceter exornatum repositum est in sacratio; reliqua sacra pignora in summo altari. In huius autem rei memoriam vtriusque sepulture locus, religiosè colitur. Nam & priuatæ illæ ædes annuè exornantur in die natali, caput sacrum eò defertur, & ad sepulchrum piè concurritur; circa quod multam lucem diuinitus apparen-

apparentem sese conspexisse testantur multi
superstitites.

Sic ferè Molanus in natalibus Sanctorum
Belgij.

CAPVT LXIII.

MOSPVRGENSE OLIM MONASTERIVM
*nunc Canoniorum collegium in d.
Frisingensi.*

ARnoldus Imperator monasterium &
Abbatiam *Mospurg*, anno 895. dedit ac
subiecit Ecclesiæ Frisingensi, vt perpetuò sub
eius defensione & potestate esset, Ita legitur in
libro traditionũ Frisingensis Ecclesię. Tribuit
illi monasterio etiam pascua in loco vbi Am-
bra in Isaram cadit. Confirmavit hanc subie-
ctionem & donationem Arnoldi Imperatoris
Otho primus Imperator anno 940.

De hac re exstat etiam sententia Adalbero-
nis Comitum, in cuius comitatu *Mospurg* sitũ
est, ex mandato Cunradi Imperatoris; Qua
sententia *Mospurg* monasteriũ Ecclesię Fri-
singensis iuri ac Dominio perpetuo adiudica-
tur, anno 1127.

Henricus sanctus à fundamentis exstru-
xit templum *Mospurgij* pro sæcu-
laribus sacerdotibus, Auen-
tino teste.

CAPVT LXIV.

THORENSE COLLEGIVM CANON-
nissarum & Canoniorum, in d. Leodiensi.

ANfridus, secundum seculi dignitatem Comes Teysterbandiæ, Bratuspantiæ, & Hoyensis, & Dominus de Altenæ, vxorem habuit *Hilsmondam*; qui postea diuino nutu in XVIII. Episcopum Ultraiectensem promotus, construxit in loco *Hohorst*, prope Amorsfordiam monasterium ordinis sancti Benedicti, in honorem Dei genitricis Mariæ, tulitque duodecim monachos ex S. Viti Martyris Gladbacensi cœnobio, & instituit VVeringerum, doctum pariter & pium, primum Abbatem, & liberalissimè dotaui, anno 1006. Idem Anfridus habitum religionis in monte S. Mariæ suscepit, & vitam deuotissimè finiuit anno CIJ. VIII. vel vt aliqui volunt CIJ. IX. Itaque VVeringerus Abbas fuit in monte sancto, & claruit anno CIJ. XXVIII. cui Anfridus Episcopus multa bona, vt supra dictum est, tradidit, & Adelboldus itidem Episcopus decimas.

Adelbertus II. Abbas in monte sancto claruit anno CIJ. L. Huic Bernoldus seu Bernulphus Episcopus varia dedit bona; idemque monasterium in urbem Ultraiectinam transtulit anno Domini CIJ. L.

Geruicus III. Abbas, & primus monasterij
S. Pau-

S. Pauli, claruit anno CIJ. CXVI. sub Burcardo & Godebaldo Episcopis.

Bartoldus II. Abbas S. Pauli claruit sub Godebaldo Episcopo, anno CIJ. C. XVII, & sic alij ex ordine Abbates, vsque ad Gerardum à Mierlo, qui XXXVI. Abbas, obiit anno CIJ. IJLXXXIV.

Quod ad Thorense monasterium Anfridi pariter opibus fundatum attinet, est illud hodie nobilissimarum virginum Canoniarum illustre ac potens collegium, in vico Thoren, qui sesquimilliarj distat à Maseica ditionis Leodiensis ad Mosam fl. opido, fixam habens sedem. Quibus quidem virginibus, in sacris muneribus obeundis subseruiunt sex Canonici sæculares, amplissimè itidem dotati. De Thorensis huius monasterij initijs ita legitur in Chronico Leodiensi, à monachis Aureæ vallis conscripto: *Ab Anfredo Comite, de consilio Notgeri Episcopi Leodiensis fundatum est cœnobium monialium in villa, quæ dicitur Turne, quam tenet Comes Brabantinus à Leodiensi Episcopo. Hic Anfredus in Episcopum Traiecti per Deum electus, suam coniugem Hilsindem in Turne constituit; vbi filia eorum Benedicta primò regimen animarum sub regula B. Benedicti suscepit: ibique sepulta sunt. Notgerus Comitatum Hoyensem Leodiensi Ecclesie ab Anfredo Comite acquisiuit, & ea quæ, Otho Imp. habebat ibi, acquitauit Episcopo, & annulo priuilegium sigillauit.*

CAPVT LIV.

MAGDEBURGENSE COLLEGIVM
Metropolitanum in Germania.

CAnonicorum collegium à VVitikindo Saxonum Principe fundatū in VVestphaliæ opido Angauia (vbi hodie Principis illius monumentum visitur) Henricus Aucups in agri Luneburgensis opidum *Vallerleben*, præfecto Marco Episcopo, transtulit: inde Otho I. Imperator, Aucups filius Magdeburgum traduxit, & Archiepiscopatui anno 967. à se constituto adiunxit. Primus Archiepiscopus fuit *Albertus*, ex Treuerensi, S. Maximini cœnobio euocatus, cuius successores vsque ad annum Christi 1560. Albertus Cranthius enumerat. Dictum Albertum Benedictus VI. Pont. Max. ad Germaniæ Archiepiscopos scribens, Germaniæ Patriarchā nominat. De rebus Magdeburgensibus exstat Andreæ VVernerii Chronicon Magdeburgense.

Alij ex Adamo Chronographo tradunt Episcopatum Magdeburgensem, anno 971. fundatum fuisse.

CAPVT LV.

S. PAVLI COLLEGIVM LEODIENSE.

ANno ICCCCCLX. Eraclius post Baldricum Episcopus Leodicensium factus: duo in vrbe
Leodicensi

Leodicensi monasteria construxit, ad titulum Sancti Pauli Apostoli, & ad titulum sancti Martini Episcopi. Ita Sigebertus in Chronico.

Instituit autem Heraclius Canonicos viginti, quibus decem alios Notgerus Episcopus adiecit; ut ex historia vitæ eius constat; in qua sic legitur: *Ecclesiam Sancti Pauli à fenestris supra consummauit, & bonis adiectis, ubi viginti tantum erant Canonici, triginta perfecit.*

Aegidius Bucherius in Chronico suo tradit templum istud Sancti Pauli ab Eraclio siue Eueracro anno Christi 967. inchoatum fuisse.

CAPVT LVI.

S EVERMARI COLLEGIVM RV-
thense in d. Leodiensi.

S Euermarus Martyr fuit nobilis Friso, qui succrescentibus cum ætate meritum virtutibus, ad sancta loca peregrinabatur. Cumque Traiectum iret ad Sanctum Seruatium, diuertit in territorio Tungrorum apud Hacconem quendam in filua Harsclapia, cum septem suis Comitibus: Qui, ut erat tyrannus, beatum virum cum dictis comitibus interfecit. Honoratur verò inter Dei Martyres à Rathensi Ecclesia, & à vicina Tungrensi, ad quam singulis annis Sacrum corpus defertur. Ossa eleuauit circa annum 968. Heraclius E-

piscopus Leodiensis: quam eleuationem tot subsecuta sunt miracula, quod descripta ingens volumen efficerent.

Porro Canonici Ruthenses per merita Martyris benè dotati non resident, sed sibi in diuino officio substituunt matricularios, aut indoctos ruricolos. Quem abusum fortassis melioribus temporibus emendabunt, aut rei indignitate commoti, aut superioris auctoritate pressi.

CAPVT LVII.

RUREMUNDENSE COLLEGIUM
cathedrale, in Geldria, ad Mosam fluuium.

S VVironem Episcopum produxit Scotia, fertilis sanctorum virorum insula; ubi in Episcopum electus, compulsus est assentiri, & iuxta insulæ consuetudinem Romam missus est, summi Pontificis manibus consecrandus. Comes autem illi itineris & voti accessit *Plechelmus* sacerdos. Quibus per Angliam iter facientibus, adiunctus est diuinitus *Otgerus* Leuita. Qui Romam peruenientes, Apostolorum limina lacrymis rigant; altaria precibus & votis cumulant; loca sancta crebrò inuisunt. Cognita autem Pontifex aduentus causa, VVironem diu reluctantem Episcopum ordinat; eundemque honorem *Plechelmo* impertit. Quos muneribus auctos mox in patriam remittit. Inde autem data o-
portu-

portunitate in Gallias abierunt; & à Pipino Duce Francorum, cum is didicisset illorum sanctitate, locus à turbis remotus ipsis est attributus, qui vulgò *Mons-Petri* dictus est, in quo oratorium virginis Mariæ consecratum est: itemque S. Petri monasterium præclaro opere. Dux autem Pipinus VVironi, vt animæ suæ præfuli vitæque patrono, propter eximiam sanctitatem sua illi peccata confiteri, detractis calceis, est solitus. Cùm autem laborum propinquaret terminus, & gaudium instaret præmiorum, modica febre correptus, carnis occubitus cum vitæ sempiternæ ortu commutauit. Estque sacrum corpus intra oratorium beatissimæ Matris conditum; & ad sepulcrum eius plurima diuinitus collata sunt beneficia. Et hæc est summa historiæ eius, quam sacra vetustas ad posterorum notitiam transmisit.

Coluntur autem hi tres sancti, vt patroni, in vrbe Ruræmonda, quæ nonnullas eorum reliquias conseruat, quas ex dicto monte, qui etiam *mons Odilia* dicitur, accepit, quando Canoniorum collegium inde in dictum opidum est translatum.

Præcipuâ tamē portionē reliquiarū S. VVironis Archiepiscopalis Ecclesia Ultraiectensis sibi adscribit. Occupato. n. à Normānis Ultraiecto, Hügerus Antistes cum paucis Canonis, anxie Prumiam diffugit. Quorū præsentia
Lotha-

Lotharius Rex motus, contulit ei monasteriũ montis Odiliæ, vt in eo à Danorum incurfione liberi, diuini nominis cultum celebrarent. In Sãcti Suitberti hiftoria à fancto Marcelino confcripta, dicitur Epifcopus Deirorum.

Epifcopatum Ruremundenfem anno 1559. inftituit Paulus I V. Papa.

CAPVT LVIII.

S. MARTINI COLLEGIVM

Leodiense.

S Martini collegium ab Heraclio Epifcopo inftitutum effe testis eft Sigebertus in Chronico ad annum 960. *Cum autem Rex Ottbo tertius bona, quæ Heraclius Ecclefie Sancti Martini contulerat, eo defuncto in fifeum regium reuocaffet, ea Notgerus Epifcopus fuis meritis preelaris feruando regem recuperauit. Idem Notgerus claustrum ipfius Ecclefie in fiffio colle publici montis triplici vallo & muro cum turribus fublimibus communiuit: Vt in geftis eius legitur. Ceterum de prima huius Ecclefie inftitutione, caufisque eiuſdem, ex loci illius monumentis hæc refert AEgidius Bucherius in ſuo Chronico, Circa annũ Chrifti 963. Eueracrus Leodiensis Epifcopus Turonis ad ſepulchrum S. Martini antea miraculoſè ſanatus, Ecclefiam Sancti Martini Leodij fundat. Huius itaque collegij auctor fuit Heraclius ſiue Eraclius Epifcopus, quem manuſcrip.*

scrip. codices nonnulli Eueracrum nuncupant.

CAPVT LIX.

S. IOANNIS EVANGELISTAE

Collegium Leodiense.

ANNO **IOCCCCLXXII.** Notgerus ordinatur Episcopus Leodicensium. Hic urbem muro circumcinxit, ædificijs honestauit, maiorem Ecclesiam corpore S. Lamberti insignitam à fundamento renouauit, cœnobium S. Ioannis Euangelistæ in Insula fundauit.

An. 972.
alijs 971.

Ita Sigebertus in Chronico. De eadem Ecclesia sic legitur in rebus gestis eiusdem Notgeri Episcopi: Notgerus Ecclesiam in honorem B. Ioannis Euangelistæ suis sumptibus à fundamentis vsque ad consummationem condidit. In qua XXX. Canonicos ad Clericatus executionem instituit, & pretiosis reliquijs merito, scilicet faucibus B. Vincentij Leuitæ & Martyrijs, nec non SS. Fabiani & Sebastiani communiuit. Idemque Notgerus iam dictam Ecclesiam S. Ioannis bonis personis initiauit. Nam Præpositum & Decanum de congregatione elegit, custodem, magistrum scholarum ac Cantorem, distributo vnicuique officij, & laborum suorum solatio, constituit. Altare maius manu propria consecrauit, & oratorium B. Hilarij & Remigij in dicta Ecclesia constituit.

AEgidius Buchærius in Chronico tradit templum istud S. Ioannis anno 987. Calend. Maij dedicatum fuisse,

987

CAPVT

ERrat in Leodiensis vrbs editissimo loco spatium, quod talis videretur esse capax ædificij, vnde reliqua vrbs ab eiusdem arcis habitatoribus posset impugnari. Huius ædificandi copiam cum quidam in armis præpotens expetisset, quasi inde totam vrbs & vniuersas Episcopiꝝ facultates contra hostiles insidias defensaturus, intellexit prudens antistes versutam hominis nequitiam; & si quod petebatur annueret, rem omnem in contrarium esse vertendam, ita planè vt qui detentionem promississet Ecclesiæ, ipsi Episcopo vim inferret, clerum & populum opprimeret, postremò cuncta illuc appenditia sibi prohibito diriperet, hac perniciofa fretus munitione. Assumpta ergo Euangelici serpentis astutia, vultu quasi benignas eius precibus aures accommodare pro tempore simulauit, corde autem quomodo domestici hostis obuiaret insidijs, altiori consilio deliberabat, cum interim differendo rem vsque in quemlibet certum diem, hominem iam in spem potiundæ voluntatis adductum dimisit. Nec multo post Archidiacono, eidemque maioris Ecclesię præposito nomine *Rotberto* accersito, secretò dolos occulti peruasoris aperit, suadet,

det, monet, imo iubet vt faxit ibidem potius fundari Ecclesiam in honorē victoriosissimæ *Crucis*, cuius virtute magis quam omnibus mortalium armis seque suaque omnia tuta esse posse certum teneret, atque vt eiusdem Ecclesiæ ante præscriptum diem maturet fundamenta locari propensius indicit. Præbet insuper ad hoc maturandum larga satis impendia, spondens profecto quæ ille ad hæc aut nollet, aut non posset impendere, se in nullo necessario ei defuturum auxilio. Ille autem boni præfulis artibus instructus, ante conditum diem Ecclesiæ in honorē sanctæ *Crucis*, fundamenta ibidem locare studuit, beneficium quod ex dono Episcopi tenebat illuc destinavit, voto insuper addens, quidquid de suo vel haberet, vel habiturus esset. Verum vbi impio iam dicto peruasori compertum est eo loci fundari Ecclesiam, vbi arcem vana spe sibi futuram sponderat, non sine multis querelis atque conuitijs recurrit ad Episcopum, illum perfidiæ accusat & fraudis Alemanniæ qui sententiam mutasset, atque vbi ipse donum postulasset ibi fallax promissor Ecclesiam fundari mandasset. Episcopus autem contra magis vt morem gereret omnipotentis personæ quam deseruire volens fallaciæ diu manet in dissimulando eius rei conscientiam. Atque ad satisfaciendum ei cuius moribus deseruire habebat in tali temporis necessitate, ipso præ-

sente

sente memoratum accersiri iubet Præpositum. Quid struat, qua spe, qua fiducia, cuiusve iussu hoc cœperit, non sine multa quasi indignatione rogitat. Ille autem cum summa humilitate, nullo temeritatis studio, pro nullius odio, verum hoc ob Redemptoris eiusque reuerendæ Crucis obtinenda impensius suffragia ad hoc sese adductum respondit. *Terram, inquit, ibidem inueni vacuam, per multos annos alicuius utilitatis immunem, visum est mihi illam Ecclesiæ sanctiss. Crucis, cuius & fundamenta struere cœpi, maximè esse idoneam; Quod si aliter vestræ domine præsul sedet sententiæ, siue placeat domus Dei fundamenta in prædonum commutari refugium, nihil mea intererit, bonæ voluntatis si qua est ex me, merces mihi à Deo non dederit. Si quis autem ne hæc Ecclesia in honore Dei consummetur obstiterit, super hoc, peccati immunis esse non poterit. Audiens hoc Episcopus iam sedato vultu quasi iram reprimens, si quid aliud, inquit, ibi cœpisses, profectò id frustra esset, fidesque amico promissis inauulsa maneret. At nunc quandoquidem Saluator Crucis sine vexillo hunc locum per te destinare voluit, quod cœpisti inconcussum conseruabimus, imò quæ poterimus supplementa suppeditabimus: iniuriam namque Creatori inferimus, si posthabito eius præsidio spem vanæ salutis in armis hominum posuerimus. Ita profectò dolus, qui iam rapina animi peruaserat Ecclesiastica, laudabiliter fatis splendidâ admodum non*
frau-

fraude sed industria Pontificis compescitur, ædificium Ecclesiæ cum clauſtro, & congruis pro loco, officinis consummatur, eademque in honorẽ sanctæ Crucis dedicata agris & decimis donatur, vnde XV. fratribus victus & vestitus solatia præberentur. *Ita Anselmus lib. 2. de gestis Episcoporum Leodiensium c. 26.*

Itaque Notgerus siue Notkerus Leodiensis Episcopus collegij istius auctor exstitit: qui templum ipsum S. Crucis per dictum Robertum Præpositum ædificari curauit, & anno 979. die 23. Octobris consecrauit: teste Aegidio Bucherio in Chronico.

Numerum Canonorum postea auxit VVazo Leodiensis Episcopus; teste eodem Anselmo: *Vidimus, inquit, XXV. præbendas ab eo in vno die datas, quarum quindecim deseruitores in Ecclesia victoriosissimæ Crucis, decem in Bartholomæi Apostoli Ecclesia, ex bonis maiori ex parte à sese acquisitis, constituit, nihil ab eis quærens nisi probos mores, & utilitatem diuinæ seruitutis.* Lib. 2. c. 67.

CAPVT LXI.

S. DIONYSII COLLEGIVM

in Vrbe Leodiensi.

Nithardo maioris Ecclesiæ custode administrante, Notgerus Episcopus in honorem B. Martyris Dionysij condidit Ecclesiam, in qua primū quidem viginti delegati sunt Canonici: procedente

H

verò

vero tempore decem additis, in tricenarium profecerunt numerum, Ita Gesta Notgeri ab Ortelio edita tradunt.

Aegidius Bucherius in Chronico, refert istud S. Dionysij templum anno 987. Kalendis Maij à Notgero dedicatum fuisse.

Factus est autem Notgerus Leodiensis Episcopus anno 971. & obiit anno 1007. die Iouis in cœna Domini IV. Idus Aprilis.

CAPVT LXII.

S. FOILLANI FOSSENSE COLLEGIUM in Comitatu Namurcensi.

Fossense monasterium opibus S. Gertrudis Virginis Niuellensis à S. Foillano constructum fuisse ex Sigeberti Chronico ad an. 648. constat. Quo quidẽ à Normãnis vastato, vt arbitror, eo ipso in loco Notgerus Leodiensis Episc. Canonicoꝝ cœtum instituit. Quare in Historia vitæ eius ab Ortelio in Itinerario Belgico edita sic legas; *Notgerus Fossensem Ecclesiam condidit, ac muro & turribus circumductis communiuit.*

CAPVT LXIII.

MOSPURGENSE OLIM MONASTERIUM, nunc Canonicoꝝ collegium in d. Frisingensi.

Arnoldus Imperator monasterium & Abbatiam Mosburg anno 895. dedit ac subiecit

subiecit Ecclesiæ Frisingensi, vt perpetuò sub eius defensione & potestate esset. Ita legitur in lib. traditionū Frisingensis Ecclesiæ. Tribuit illi Monasterio et pascua in loco vbi Ambra in Isarā cadit. Confirmauit hanc subiectionē & donationem Arnoldi Imperatoris Otho primus Imp. anno 940.

De hac re exstat etiam sententia Adelberonis Comitis, in cuius Comitatu Mospurg sitū est, ex mandato Cunradi Imperat. Qua sententia Mospurg Monasterium Ecclesiæ Frisingensis iuri ac Dominio perpetuo adiudicatur, anno 1127.

Henricus sanctus à fundamentis exstruxit templum Mospurgij pro secularibus sacerdotibus, Auentino teste.

C A P V T LXIV.

THORENSE COLLEGIVM CÁNÓNISSARVM & CANONICORVM IN D. LEODIENSI.

ANFRIDVS, secundū seculi dignitatem Comes Teysterbadiæ, Bratuspantiæ, & Hoyensis, & Dominus de Altenæ, vxorē habuit *Hilsmondam*; qui postea diuino nutu in XVIII. Episcopū Ultraiectensem promotus, cōstruxit in loco Hohorst, propè Amorfordiā Monasterium ordinis S. Benedicti, in honorē Dei Genitricis Mariæ, tulitq; duodecim monachos ex S. Viti Mart. Gladbacēsi cēnobio, & instituit VVeringerū doctū pariter & Pium primum Abbatem & liberalissimè

H 2 dotauit

dotauit anno 1006. Idem Anfridus habitum religionis in monte S. Mariæ suscepit, & vitā deuotissimè finiuit anno c I 0 . VIII. vel vt aliqui volunt c I 0 . IX. Itaque VVeringerus Abbas fuit in monte sancto, & claruit anno c I 0 . XXVIII. cui Anfridus Episcopus multa bona, vt supra dictum est, tradidit, & Adelboldus itidem Episcopus decimas.

Adelbertus II. Abbas in monte sancto claruit anno c I 0 . L. Huic Bernoldus seu Bernulphus Episcopus varia dedit bona; idemq; monasterium in urbem Ultraiectinam transtulit anno Domini c I 0 . L.

Geruirus tertius Abbas, & primus monasterij S. Pauli, claruit anno c I 0 . CXIV. sub Burchardo & Godebaldo Episcopis.

Barcoldus secundus Abbas S. Pauli claruit sub Godebaldo Episcopo, anno c I 0 . CXVII. & sic alij ex ordine Abbates, vsque ad Gerardum à Mieclo, qui XXXVI. Abbas, obiit anno c I 0 . LXXXIII.

Quod ad Thorense monasterium Anfridi pariter opibus fundatum attinet, est illud hodie nobilissimarum Virginum Canonico-rum illustre ac potens collegiū, in vico Thoren, qui sesquimillari distat à Maseica ditio-nis Leodiensis ad Mosam Fluumium opido, fixam habens sedem. Quibus quidem virgini-bus, in sacris muneribus obeundis subseruiunt sex Canonici sæculares, amplissimè itidem dota-

dotati. De Thorensis huius monasterij initij^s legitur in Chronico Leodiensi à monachi^s Aureæ Vallis conscripto: *Ab Anfredo comite, de consilio Notgeri Episcopi Leodiensis fundatum est cœnobium monialium in villa, quæ dicitur Turne, quam tenet Comes Brabantinus à Leodiensi Episcopo. Hic Anfredus in Episcopum Traiecti per Deum electus, suam coniugem Hilsindem in Turne constituit; ubi filia eorum Benedicta primò regimen animarum sub regula B. Benedicti suscepit: ibiq; sepulta sunt. Notgerus Comitatum Hoyensem Leodiensi Ecclesiæ ab Anfredo comite acquisiuit, & ea quæ Otho Imperator habebat ibi, acquitavit Episcopo, & annulo priuilegium sigillauit.*

CAVTLXV.

BAMBERGENSE COLLEGIVM Cathedralre in Germania.

BAMBERGA olim Babeberga, Bamberg Germaniæ Vrbs Episcopalis à iurisdictione Archiepiscopali est exempta: cuius Urbis Episcopus pallio archiepiscopali in Sacris utitur, ut in Italia Ostiensis, Lucensis & Ticinensis, & in Gallia Dolensis, ex priuilegio à Rōmanis Pontificibus concessio. Bambergensem Episcopatum cū collegio Canoniorum instituit ac dotauit *Sanctus Henricus II.* Imperator, ut Ioannes Cygneus in suo Annalium Bambergensium Prodrōmo typis Moguntiæ publicato, tradit.

Basilica porrò cathedralis Bambergensis anno 1011. dedicata est, præsentè eodem Sancto Henrico Imperatore.

CAPVT LXVI.

S. BARTHOLOMÆI COLLEGIVM
Leodiense.

ANno 1016 sub Baldrico secundo Episcopo Leodicensi claruit Godescalcus Collegij Sancti Lamberti Præpositus, qui Diui Bartholomæi Collegium exstruxit, & duodecim Canonicis prouidit. Ita Placētius in Catalogo Episcoporum Leodicensium.

Sancti Bartholomæi templum istud dedicauit idem Baldricus Episcopus an. 1017. III. Kalendas Nouembris, præsentè Heriberto Coloniensi Archiepiscopo.

Numero duodecim Canonicorum postea alios octo Reginardus Episcopus Leodiensis adiecit, teste Anselmo lib. 2. cap. 31. de gestis Pontificum Leodiensium. Obijt is anno 1037.

CAPVT LXVII.

VETERIS CAPELLAE COLLEGIVM
in Bauaria.

HENRICVS SANCTVS Imperator sub Gebhardo Episcopo Ratisbonensi Ecclesiam S. Mariæ Virginis ad veterem capellam, olim à Theodone, (sicut & alia Otingæ ab Othone, eius fratre est excitata) Principe Bauariæ

Bauariæ, constructam, in collegium Canoniorum extulit, ampliauit, & plurimo textit, circa annum Domini 1023. teste Auétino. Altare vetus olim à S. Rudperto dedicatum mansit hodieque monstratur. Hæc Ecclesia subest Bambergensi collegio Cathedrali & semper habere solet Præpositum ex Bambergensibus Canonicis; sed quoad iurisdictionem Episcopalem, pertinet ad Ratisbonensem Ecclesiam; Hæc ex Conrado Maidenburgico ferè desumpsimus.

CAPVT LXVIII.

S. VITI COLLEGIVM PROPE
Frisingam Bauaria Urbem.

ENGILBERTVS Comes de Mospurg, Episcopus Frisingensis hanc constituit Ecclesiam, qui Præpositum cum sex Canonicis (quos Hitto Episcopus Frisingensis, ante annos ducentos in monte Tetmos, nunc Stephani consecrati, vulgò *Veichenstephen*, collocauerat) transtulit ad Ecclesiam Sancti Viti in Umbilico illius montis sitam: & loco istorum instituit ibi ordinem Diui Benedicti, & monasterium S. Stephani construxit.

Quod factum est circa annum Domini 1029.

S. VVLGANI COLLEGIVM

Lenfense in Artesia.

SVVLGANIVS natione Angl^o, claris & Orthodoxis natus parentibus, vir sanctitate magnus, plurima patrauit miracula. Cùm Danorum gens barbara & crudelissima Angliam occuparet, & urbem Cantuariã obfidione peremeret, multos ex eis conuertit. Deinde Angelica iussione marinos fluctus transmeans, in ipso transitu procellam insurgentem sedauit, & post transitum annis septẽ Morinorum plebem, quæ fidei fundamenta nondũ plenè hauserat, informauit, & exẽplis sanctissimis solidauit. Quantis aut̃ prodigijs postea Atrebatu claruerit longũ foret enarrare. Obijt ibidẽ in cellula iuxta monasteriũ S. Vedasti, non multò post tempora S. Vedasti. Addit historiæ auctor, eum à comitibus & loci presbytero, multaquẽ populi frequentia, sepultũ esse in Ecclesia villæ, quẽ dicitur *Bonorũ virorum terminus*. Arbitror autem hanc villã esse Atrebatum, aut Nobiliacum, alteram Atrebatensium urbem; quodquẽ propter hospitalitatẽ in seruos Christi tale tunc cognomẽ habuerit. Postea translatus est Lenfiũ Artesiæ oppidum. Quæ translatio recens non est, cùm in chronico Cameracensi, quod ad Gerardũ II. circa annum 1040. conscriptum est, sequentia

quentia legantur: Apud castrum Lenense habetur quoque monasterium Canonorum, vbi Sanctus quiescit VVlgannus, qui Scotus traditur extitisse. Distat autem Lensium quatuor horarum itinere ab Atrebato, versus Insulas Flandriæ Urbem. Sic ferè Molanus in natalibus Sanctorum Belgij.

CAPVT LXX.

S. BADILONIS COLLEGIVM LVthosanum Vulgò Leuze, in Hannonia.

NOtanda sunt hic verba Chronographi Cameracensis, ad Gerardum primum Cameracensem Episcopum, circa annū Christi 1040. conscriptum. Est, inquit, *Monasterium Canonorum in honorem Apostolorū Petri & Pauli, in vico qui dicitur Luthosa, quod construxit Beatus Amandus: & est diues Abbatia; vbi vir Dei venerabilis Badilo requiescit.* Ex quibus verbis constat ibi diu monasticā aut canonicam viguisse disciplinam, & B. Amandum prima iecisse Ecclesię fundamenta. Secundus autem loci fundator fuit Gerardus de Rouffillon, Burgundiæ Comes, qui temporibus Caroli Martelli claruit. Is prole destitutus varia fundavit & dotavit Monasteria, inter quæ eminent Vize-liacum & Luthosa. Ceterū cū Saraceni Metropolim Aquensem contaminassent, dictus Gerardus & Heudo Abbas monachum suum Eadilonem vitæ Sanctimonia conspi-

H 5 cum

cum Aquas miserunt, vt quæreret Sanctæ Magdalenæ reliquias, easque Vizeliacum adferret. Itaque Sacras ille reliquias inter rudera inuenit in Mausoleo, cuius sculptura vitam Sanctæ Magdalenæ artificiosè continebat; quinquennio tamen ibi mansit in reparandis sacris locis assiduè laborans. Quo tempore euoluto, post orationum & ieiuniorum præsidium, Mausoleum piè violauit, & corpus Sanctæ Magdalene mirè fragrans Vizeliacum transtulit, eiusque brachij partem Luthofanis attulit. Natalem celebrât Luthofani die octauo Octobris, & corpus à duobus Canonicis in processione defertur. Vizeliaci autem creditur esse Brachium Sancti Badilonis, quo multi à dæmone correpti confluunt & inde liberati redeunt. Ita Molanus libro citato.

CAPVT LXXI.

§. ALBANI COLLEGIVM CATHEDRALE
Namurcense, in Belgio.

ALBERTVS II. Comes Namurcensis, collegiū istud Canoniorum, reiectis monachis instituit, vt tradit Ioannes Placentius in Catalogo Episcoporum Leodiensium, agens de VVasone XXIII. Antistite.

Est autem illud fundatum anno millesimo quadragesimo septimo à dicto Comite Alberto, vt in vetustis membranis me legere memini.

Collegi -

Collegium istud auxit ac dotauit Fridericus Imperator. Idem præcepit Canonicis Namurcensibus, vt decreta Reformationis à Guidone olim Abbate Cisterciense tunc Cardinale & Legato Apostolico, Canonicis Leodiensibus præscripta sedulò obseruarent. Extant ea decreta tomo secundo Rerum Leodiensium per Ioannem Chappea villium edito.

In eadem Vrbe Namurcensi est aliud Canoniorum Collegium *Beatae Mariae* sacrum, cuius templum volunt à S. Materno primo Tungrorum Episcopo consecratum.

Fuit & Collegium Canoniorum *S. Petri* in arce Namurcensi, quod nunc est vnitum cum collegio cathedrali *S. Albani*.

CAPVT LXXII.

S. ANDREAE COLLEGIUM FRISINGENSE in *Bauaria*.

S Andreae AEdem *Ellenhardus*, Pontifex Frisingensis, ope & consensu Henrici quarti Imperatoris dedicauit; cui *Ellenhardo* *S. Benedicti Burensis* templum Cæsar tradidit. Quod tamen post mortem *Ellenhardi* rursus immunitate donauit, circa annum millesimum quinquagesimum: *Auentino* teste in *Annalibus*.

S. IOANNIS BAPTISTAE
Collegium Frisingense.

Ista collegiata Ecclesia dotata & fundata per *Albertum*, Episcopum Frisingensem circa annum 1180. consummata per *Conradum* tertium Episcopum, qui ibi constituit sex Canonicos, vnà cum Præposito. *Conradus* iste Episcopus, Canonum, obiit anno 7. suæ administrationis, Christi verò 1322.

ISMENSE COLLEGIUM IN
Bauaria.

Iosephus Episcopus Frisingensis, ope *Vitlonis* Ducis Collegium Mystrarum instituit, cui Flumen *Yseniscus* (in cuius ripa conditum est) nomen fecit, sicut & vico *Isin* circa annum 750. vel 760. teste *Auentino* in annalibus.

CAPVT LXXIII.

INSVLENSE S. PETRI COLLEGIUM
in Flandria.

BALDVINO Barbato, *Flandrie* Comiti anno 1035. defuncto successit filius eius *Baldwinus Insulanus*, sic dictus, eò quòd apud *Insulam*, castellū & Ecclesiam *Sancti Petri à Fundamentis* edificauit, & in eadem Canonicos XL. constituit. Is autem beneficia sua anno millesimo quinquagesimo sexto Ecclesie *Sancti Petri Insulensis* conferens, ex propria mensa

mensa sua nihil conferre voluit, ne forsitan à posteris, sua repetere cupientibus, Ecclesia dispendium aliquod pateretur; sed omnia collata ab inquilinis ea pecunia comparauit, quam in vsus quoscunque impendere potuisset, sicq; comparata in manus Philippi Francorum Regis, Dominij sui resignauit. Qua quidem omnia Insulensis Ecclesia ex manu dicti Regis accepit, vt tutius illis gauderet. Comes itaque rebus omnibus ritè constitutis, viros idoneos vndequaque euocauit, & in Ecclesia sua Canonicos X L. constituit. Ita vetustum Chronicon Gandense manu scriptum.

Diploma tamen institutionis anno demum 1066. est datum; quod est tale;

Ego Balduinus Flandrensis Comes & Marchio, coniugis meae Adelaë, & filij mei Balduini salubri acquiescens consilio, Basilicam in honore B. Petri Apostolorum Principis, à fundamento construens, congregationem Canonicorum in eadem, Dei clemētiam pro anima mea & antecessorum meorum, vxorisq; meae, ac filiorum meorum, & omnium Dei fidelium, die noctuq; exorare institui, eisq; ad vsus necessarios de rebus possessionis meae tradidi, quae inferius continentur, libera videlicet omnimodò & ab omni dominatione seu potestate cuiusque absoluta, excepta eius quidem, quem Praepositus & Canonici, eiusdem Ecclesiae in loco à progenitoribus Isla nominato, fundatae, communi egerint voluntate &c. Actum apud Islam in S. Petri Basilica coram Philippi Francorum Regis praesentia, anno septimo imperij

perij

perij eius, anno ab incarnatione Domini 1066. indictione IIII.

Vide Meijerum in Annalibus Flandriæ.

Ceterum quattuor hodie Episcopi inter Canonicos Insulenses recenseri posse videntur nimirum Tornacensis, Iprensis, Bolognensis, & Brugensis. Iprensis enim & Bolognensis Episcopi, portionem Canonicam olim Morinensi debitam, inter se partuntur; Brugensi verò cedit ea, quæ olim Præposito Sancti Donatiani Brugensis debebatur.

Habuerunt autem Insulenses Canonici multo tempore Guardianum seu Protectorem Regem Francorum: sed Maximilianus I. Augustus, Belgarum Princeps, lite effecit, vt deinceps id officij Comes Flādræ sibi reseruet: vt Ioannes Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij, I. Febr. commemorat; vbi de S. Euberto Episcopo, Insulis ad D. Petri quiescente, agit. Additque numerum Canonorum Insulensium, in communi viuentium primitus fuisse incertum, iuxta qualitatem bonorum; sed postea auctoritate Apostolica determinatum fuisse numerum quadragenarium. Chronographus tamen Gandensis & Meijerus volunt ab initio XL. Canonicos esse delectos.

Hodie quadraginta sunt Præbendæ, vt vocant, præter Præposituram eximiè dotatam.

CAPVT LXXIV.

MACHLINIENSE CANONICORVM

*Sancti Rumoldi Collegium Metropolitanum
in Belgio.*

DE Canonicoꝝ apud Brabantos collegijs dicturi, Machliniensi, vt Metropolitanano, iure primas dabimus: quæ quidem prouincia etsi proprie non sit ditionis Brabantinæ, visceribus tamen illius includitur.

Ioannes Molanus, doctor Theologus Louaniensis, & Belgicæ antiquitatis Ecclesiæ peritissimus, primum collegij huius Machliniani auctorem fuisse scribit *Beatum Rumoldum* Episcopum Dublinensem patria Hibernum; Scotoꝝ Regis filium, qui in tractu isto Euangelicam doctrinam prædicans, ab impijs anno Christi 1000. LXXV. cæsus Martyr occubuit. Ipsum Molanum loquen-

*In Nat. Belgij
l. Iulij.
De gestis Francorū
lib. 5.*

tem audiamus: *Beati Rumoldi opus est Monasterium apud Malinas. Qui locus quantumuis à Nordmannis esset vastatus, tam celebris antiquitas fuit, vt connumeretur in portione Caroli, quam de regno Lotharij in diuisione cum fratre suo Ludouico factâ accepit.*

Fuit autem ab initio foundationis non monachorum sed Canonicoꝝ monasterium. Quomodo in Chronicis Cameracensibus ante annos ferè sexcentos conscriptis nominatur. Quæ autem phrasi Canonico-

nonico-

nonicorum collegia dici soleant monasteria in primo libro de Canonicis à nobis est explicatum.

Situm erat in pratis intra vltimos, sed paulatim Mechlinia ex parua vrbe trans Dilrana adeò excreuit, vt nunc Collegium Sancti Rumoldi in meditullio vrbis situm sit, & à Paulo quarto P. M. erectum est in primam archicathedralem Belgij Ecclesiam.

In cæmeterio huius Ecclesie situm erat oratoriũ siue Sacellum à D. Rumoldo constructum, in quo is frequenter meditari solebat. Quod cum in summa apud plebem Mechliniensem veneratione esset, fidei hostes, qui sibi Geusiorum nomèn sumpserunt, funditus cum multis alijs sacris locis euerterunt.

Ab iisdem, dum ex improviso urbem occuparunt, inuentum est in medio Ecclesie corpus, sancti Rumoldi, & fœdissimè conculcatum & dispersum, Dei tamen benignitate caput ex cranij cicatrice notum, ope Virginis est conseruatum.

Perijt etiam feretrum eius. siquidem cum multis miraculis, & victoria contra hostes clareret; Fullones & textores, eorumq; consortes, anno millesimo trecentesimo sexagesimo nono, ob victoriam recenter per eius merita obtentam, ex voto ei construxerunt feretrum, æstimatum in registro ciuitatis, in argento & factura, ad sexaginta sex millia Florenorum, præter gemmas & alia, quæ postea accesserunt. Nouissimè celebre donarium adiecit Margarita, Maximiliani I. Imperatoris filia, Belgij gubernatrix vt feretri valor fuerit vltra vas auri, cum ab hostibus Religionis profanabatur.

Porrà

Post in-
staurauit
Matthias
Houius,
Archie-
piscopus
III. eius
vrbis.

Porro Machliniensis Ciuitas retinet apud Gallos antiquum Malinae nomen. Quae vox Latinis in usu fuit, quando Lira vicinum Brabantiae oppidum Ledo dicebatur. Ledo enim & Malina leguntur pro maris recessu & accessu in appendice ad Tomum tertium Diui Augustini, in libro primo de mirabilibus Sacrae Scripturae. Vnde à maris fluxu haec nomina indita esse, non indoctè annotauit Theodoricus Abbas Trudonensis B. Bernardi aetate, cum Sancti Rumoldi vitam meliori stilo conscriberet. Haec tenus Molanus.

De isto Collegio sic breuiter Chronographus Cameracensis, qui ad Gerardum II. Cameracensem Episcopum Chronicon suum scripsit & anno Christi millesimo floruit: Apud Machlinas (sic enim scribit) est monasterium Canonorum, ubi quiescit pretiosus Dei Martyr Rumoldus, genere Scotus, qui vitam Eremiticam ductens inibi Martyrisatus est. Hoc autem Monasterium ab antiquitate constructum regalibus emolumentis maximè augmentatum.

Archiepiscopatum porro Machliniensem anno 1559. Paulus III. Papa instituit, Philippo II. Rege Catholico petente.

Ceterum in Sancti Rumoldi Basilica Machliniensi praebendas, ut vocant, seu portiones Canonicos duodecim instituit Notgerus Leodiensis Episcopus. Fuit enim Machlinia olim, iuris ac ditionis Leodiensis.

SANCTI PETRI COLLEGIUM

Louaniense in Brabantia.

Templum Diui Petri in vrbe media Louanienſi condidit *Lambertus primus* Comes Louanienſis. Idem & Canonicos inſtituit: etſi alij ad filium eius *Lambertum Baldericum* referunt, qui etiam Bruxellæ in B. Gudilæ collocauit. Certè iſte decimas agri Louanienſis ijs legitur adſignaffe. Initio ſeptē fuerunt, ijque fratres primò appellati; mox Domini, ad diſcrimē minorū, qui acceſſerūt. Nā vt erat maiorū pietas, quidam èt è priuatis opes ſuas huc contulerunt, & augendo collegio Canonicatus inſtituerunt. inter quos vnū *Simon Grindelius*, è Patricijs anno CLXIV. & poſt 24. annos alium, *Godefridus* Prætor Vr- bis. Alios deinde (nam ad octodecim perue- nerunt) aut duces ipſi noſtri, aut item ciues. Godefridus quidem primus Dux legitur duos inſtituiſſe, anno CXL. Sed diſcrimen ta- men erat, vt tetigi: quod illi primi ſeptem o- pibus præminebant, & decimas ſoli poſside- bant; donec anno CCC. XI. ſponte illo- rum, minores in diuiſionem admiſſi, & fic æ- quales omnes facti. Spontè, inquam: & ô miram raramque benignitatem! nam iure laudanda eſt: & hoc æuum, vereor, exempla non donet. Sed hi Canonici: quibus Præpoſi- tus etiam, præter decanum, velut caput præ- eſt,

est, magna dignitas, & olim non nisi in Principum aut procerum filios collata. Notantur rectè ex ducum nostrorum liberis, item è Lucemburgensium, alijsque adhæret dignitati honos, quòd is à nouo Principe, quoties auspicia imperij suscipit, iuramentum solenniter exigat, capiatque: in quo & Aduocatos se Canonorum Diui Petri fore profitentur. Equum deinde Principis, cui insidit, donatiuum habet: quem tamen olim Cantor vindicabat, & is inter eos fuit. Est nunc in hac dignitate, vir ea & alia dignissimus, Diuus Georgius Austrius: qui ipso nomine inclytum genus prodit, & virtutes pro genere habet. Amorem certè & cultum studiorum que laudatissimi illius Maximiliani Primi nepotem decent.

SANCTI IACOBI COLLEGIVM

Louaniense.

SANCTI IACOBI templum habet collegium Canonorum, sed ex translatione. Primitus enim Dicuriæ in Gallo-Brabantia fuit: agente autem apud Aricolaum Quintium Pontificem Duce nostro *Philippo Bono*, anno CCCCLVI. huc est translatum. Mouit eum, opinor, solitudo aut inopia opidi, sic etiam attollendi: mouit & Academiae adspex, quam Canonici decorè colerent, & ipsi ab ea excolerentur.

Ita Lipsius in descriptione Louanij.

CAPVT LXXV.

SANCTAE GVDILAE COLLEGIVM
*Bruxellense in Brabantia & diœcesi
Machliniensi.*

S GVDILA VVitgeri Comitis & Amelbergæ filia, Virgo nobilissima, Niuellis à S. Gertrude optimis moribus fuit instituta, quæ & de sacro ipsam fonte susceperat. Temporibus Caroli Magni ex vico Ham sacrum eius corpus translatum est Morsellam, indeque postea Bruxellam à Carolo Lotharingiæ Duce, collocatumq; in Basilica Sancti Michaelis, quæ hodie S. Gudilæ dicitur, ab eodem Carolo Duce in monte excitata.

Collegium porrò Canonorum Sanctæ Gudilæ instituit *Lambertus Baldericus*, Comes Louaniensis, Lamberti primi filius.

CAPVT LXXVI.

BVCHOVIENSE COLLEGIVM
*Virginum nobilium Canonissarum, in
Sueuia.*

BVCHAVGIA vel Buchouia Canonissarum seu monialium nobilium, antiquo stemmate, maiorumque imaginibus conspiciuarum; ab omni tamen professione, ac voto immunium, collegium in Sueuia ad eiusdem nominis amœnissimum lacum, quem vulgò *liberum*

liberum lacum, vel plumarum lacum vocant, non procul à Biberaco vrbe imperiali in Sueuis situm (ad quod assumi solent tantùm Comitissæ & Baronissæ, quæ ibi sub Abbatissa pudicè & probè educari, ad pietatem & virtutem informari solent) id inquam amplissimum ac pulcherrimum collegium fundatum legitur in honorem Sanctorum Cornelij & Cypriani, ab *Adelinde* Hildebrandi potentissimi Sueuorum Ducis filia, Hildegardis Reginae & Campidonensis Fundatricis sorore, Comitis verò Othonis à Kesselbug in Blächina valle, circa Biberacum habitantis relicta vidua, quæ ibi sepulta est.

CAPVT LXXVII.

VILECENSE COLLEGIVM CANONISSARVM, & Canoniorum in d. Coloniensi, & territorio Iuliacensi.

SALEIDIS Virgo & Abbatissa Vilecensis patrem habuit *Megengorem* siue *Mengosum* Geldriæ Comitem, matrem verò *Gerbirgam* non minùs generis nobilitate & virtutum studio insignem. Quibus vnica fuit masculula proles & quatuor filia; quarum duæ iunctæ sunt viris præpotentibus; reliquæ verò duæ apud Coloniã Agrippinã Christi seruitio sunt mancipatæ; vna in monasterio Beatisimæ matris Dei; altera, de qua nobis est sermo, in cœnobio sanctarum Virginum, sub

regulari institutione S. Hieronymi. Parentes autem cum in Vileka monasterij puellarum structuram consummassent, quã Othoni III. tradiderunt, vt perpetuò regia tutela defenderetur, ad eius regimen *Adelheidem* filiam suam Colonia euocarunt, quæ initio liberiorè regularem institutionem seruauit; postea autem mortua matre, regulam S. Benedicti amplexa est, & iuxta illam se sui conuentus matrem re ipsa declarauit, primùm quærens regnum Dei, deinde ad exteriora se conferens. Ex ipsis etiam monasterij possessionibus cortem vnã Domino pro pauperibus delegauit; atque in acerba totius penè orbis fame homines egen-tes vndique ad eam tamquam ad matrem cõfluebant. Interim soror eius *Berthrada*, monasterio Coloniæ præfecta, in Domino obdormit, voluitque Beatus Heribertus Archiepiscopus *Adelheidem* defunctæ sorori in regimine succedere: vbi innotuit quid prius illa operata esset in obscuro Iuliacensium tugurio Archiepiscopo testante eam cunctis sui ordinis sapientia, religione, & sanctitate esse incõparabilè. Etsi autè Coloniensium monasterio postea præfuerit, attamè vtriq; & Coloniensium & Vilecensium inuigilabat strenuè. Nec defuit illi miraculorum gloria in morbis curandis. Post obitum verò scribit *Berthradã* nullo non genere miraculorum, dempta mortuorum excitatione, eam ornatam fuisse à præpotète Deo.

Appro-

Appropinquante autem obitus die, in festo S. Blasij, gutturis dolore correpta est: itaq; corporis & sanguinis dominici sacramento munita, paradisi gaudia, ad quæ viuens suspirarat, felicissimè petijt. Vilecenses autem Archiepiscopum rogarunt licentiam corpus sanctum asportandi, eumque tandem precibus vicerunt. Postquam autem sacrum corpus in nauis repositum fuit, necdum dispositis remis cõtra fluminis impetum nauis velociter fursũ tendebat, vt etiam à Coloniensibus diuina voluntas agnosceretur.

CAPVT LXXVIII.

COLLEGIA VARIADIOECESIS

Leodiensis.

HERMANNVS frater Comitis Loffensis in castro siue opido Loffensi collegiũ septẽ Canonorum instituit circa an. 1070.

Adalardus Abbas Trudonensis collegiũ Canonorum B. Mariæ Trudonense excitauit circa an. Christi 1080.

Visitense Canonorum Collegium olim in pago *Celle*, non procul à Dionanto sedem habuit: qui oppressionem, quam à Domino *Cellensi* tunc patiebantur, inde Visetum (quod est opidum Mosæ adsitum, secundo lapide à Leodio) anno 1337. cum corpore Sancti Hadelini patroni sui, migrarunt; Adulpho Marcano Leodiensi Episcopo approbante.

SODVINVS Martyr, ad Sacerdotij honorem prouectus, singulariter inuigilabat ieiunio, orationi, Psalmodiæ, & elemosynis. Vnde cum iret in villam *Melceles* (aut *Meldaert*, vt putatur) celebraturus diuina, obuios habuit duos scurras, qui fraude machinabantur extorquere pecuniam, quam pupillis, viduis, & indigentibus distribuere eum cognouerant. Sed alter, qui se mortuum simulabat, iusto Dei iudicio mortem obiit; à qua tamen pijsimus Oduinus eum resuscitauit. Postmodum exorta est quæstio inter agricolam quendam & filiolum spiritualem S. Oduini de meta inter confinia agrorum, pro qua secundum ius & æquitatem decidenda, communi consensu is nominatus est arbiter. Beatus autem vir sententiam decidit contra suum filiolum: Vnde is ira percitus, fossorium à manu patrini suscepit, & in verticem eius virulenter direxit, sciditque ei caput medium. Sanguinis autem effusio fontis venas mox aperuit, de cuius lotione multos fuisse restitutos sanitati, constat. Natalem habet in die natali præcursoris Domini.

Est autem Hugardia celebre municipium diœcesis & territorij Leodiensis, Brabantia

CONTI-

contiguum: quod cum Baldricus Episcopus
fosis munire vellet, restitit cum exercitu Lã-
bertus Barbatus, Comes Louaniensis; & ex
parte Episcopi trecenti ceciderunt. Ad quo-
rum réfrigerium idem Episcopus Leodij cõ-
struxit monasterium Sancti Iacobi in Insula.

CAPVT LXXX.

SANCTI ELMERI COLLEGIVM
Molhauense, in d. Leodiensi.

COLlegium hoc situm est in diœcesi Le-
codiensi, non procul à Mariæ Burgo
Hannoniæ opido, duobus milliaribus à Gi-
ueto opido ad Mosam sito. Fuit autem *S. El-
merus Episcopus* & confessor, ac Molhauensiũ
Patronus, de quo vide Molanum in Natalib.
Sanctorum Belgij 27. Augusti.

SANCTI MONONIS COLLEGIVM
Nassouiense in d. Leodiensi.

SANCTVS Mono Martyr, angelico mo-
nitũ, ex Scotia in Arduennam venit, v-
bi solus soli Deo multo tempore seruiuit, &
feliciter occubuit, à sicarijs latronibus con-
fossus; vbi etiam est sepultus in Ecclesia quam
ipse construxerat. Est autem *Nassoin* pagus il-
lustris sanguine & reliquijs gloriosi Martyris,
sub ditione Abbatis monasterij Sancti Huber-
ti, quod est in Arduenna; à quo duobus mil-
liaribus distat intra diœcesim Leodiensem.

Nominatur discipulus sanctorum Remacli & Ioannis Agni, Episcoporum Traiectensiu ad Mosã. Ad eos enim de Scotia venerat, quæ regio multos Sanctos, velut stellas Lucifluas, ad diuersas mundi partes transmisit. Ceterum beato viro ob titulum Christianitatis mactato, Pipinus Rex regaliter decimas obtulit, quas habebat inter *Letiam* & *Vrcam*. sanctus verò *Ioannes Agnus* clericorum, quos nunc Canonicos dicimus, ministerium ibidem instituit. Vide Molanum libro citato.

CAPVT LXXXI.

SANCTI PETRI CASLETENSE
Collegium in Flandria.

CVM Robertus Friso, Flandriæ Comes aduersus Richildem eiusque filium Armelfum, & contra Gallia Regem, *victoriam iuxta Casletũ in die cathedra S. Petri obtinisset in memoriam triumphi, Casleti in Castello suo Ecclesiam Canoniorum fundauit in honore Beati Petri Apostoli, anno Domini millesimo septuagesimo primo, in qua sepultus iacet, in crypta, anno millesimo nonagesimo tertio defunctus.* Ita Ioannes Iperius Abbas Bertinensis in sui monasterij Chronico manuscripto,

Huius monasterij Præpositus fuit Langicrutius, qui de Canonicis scripsit,

In oppido Casletensi est & alterum Canonico-

nonicorum collegium, præter istud Diui Petri.

SANCTI GAUGERICI COLLEGIVM
*Alostanium, in Flandria & diœcesi Mach-
liniensi.*

ALOSTVM, insigne est Flandriæ, vt vo-
cant, Imperialis, opidum, vetusto Co-
mitatus titulo nobile, cuius occasione Flan-
driæ Comites, sacri Imperij Principes appel-
labantur, erantque in numero quatuor Impe-
rij Comitum militarium, & Ecclesiæ Came-
racensis perpetui protectores. In hoc opido
Collegium est Canoniorum diui *Gauge-
rici* Cameracensis Episcopi, ex Haltro, pago
vicino, huc olim transductum.

SANCTI SIDRONII COLLEGIVM
*Messenense in Flandria, & diœcesi
Iprensi.*

SANCTI Sidronij corpus, qui sub Aure-
liano Principe Martyrio est coronatus,
Roma allatum est Messenas ab *Adela*, filia Ro-
berti Gallia Regis, & Coniuge Balduini Pij,
Comitis Flandriæ. Quo loco anno millesimo
sexagesimo quinto instituit Canoniorum
collegium, & Benedictinarum virginum mo-
nasterium, vbi etiam sacrum velamen, ma-
rito orbata, accepit.

CAPVT

DIVI PETRI TORHOLTANVM
*seu Torhautanum Collegium in Flandria, in
 d. Brugesi.*

Torholtum siue Torhoutum antiquis-
 simum est Flandriæ opidum, seu muni-
 cipium Emporij olim fama celeberrimum,
 quarto lapide à Brugis Flandorum situm. Fuit
 hoc in opido insigne atque opulentum olim
 Benedictinorum monasterium ; ex quo
 Dominium seu Domlinum religiosissimum
 Presbyterum circa annum 630. Gandauum
 ad Sæctum Bauonem paullò ante obitum ve-
 nisse lego. Huius monasterij prouentus *Ludo-*
micus Pius Imp. S. Anchario Bremensi & Ham-
 burgenfi Episcopo attribuit, vt ijs sese cleri-
 cosque suos in Aquilonarium populorum cõ-
 uersione laborantes aleret. Ad quod mona-
 sterium, persecutione sæuiente, nonnunquam
 commeans, eo in loco S. Rembertum, adhuc
 puerum inuenit, quem ob optimam indolem
 in dicto monasterio instituendum curauit; in-
 stitutum vitæ reliquæ indiuiduum comitè ha-
 buit, atque in Episcopatu Bremensi successo-
 rem.

Hodie Torholtum nullum superest mona-
 sterij vestigium; vtpote quod à Normannis
 iam olim constat excisum. Est autem Tor-
 holti nunc insigne Canonorum, in D. Petri
 Basilica

Basilica, collegium à Roberto Frisio Flandriæ Comite anno 1073. institutum. vt Meijerus & Marchantius testantur.

CAPVT LXXIII.

BVRGENSE COLLEGIVM METROPOLITANVM in Hispania.

BVRCI vulgò *Burgos* vrbs est Archiepiscopalis Hispaniæ, caput regni Castellæ veteris. huius Episcopatus ac collegij ista fuerunt initia ac processus. Auscensis sedes Episcopalis anno 1074. ad opidum *Gamonal* translata est. Anno 1075. Alphonfus VI. Hispaniarum Rex, Ferdinãdi magni filius, vrbe Burgensi iam ædificata, ad eius ampliatiõnẽ Auscensem Ecclesiam inde Burgos transtulit, Urbano II. Pontifice confirmante, qui eam ipsam ab omni iure Metropolitano exemit, cū antea Tarraconensi Archiepiscopo subdita, fuisset, & Romanæ sedi immediatè subiecit. Philippo II. Rege demum flagitante, Archiepiscopali hæc sedes dignitate aucta est à Gregorio XIII. attributis illi Suffraganeis duobus, Pompelonensi & Calagurritano. Sic G. Loaisa in notis ad concilium Lucense. Sed exactis illius Ecclesiæ ad urbem missis accepimus Burgensi Archiepiscopo tres esse suffragandos, Pompelonensem Calagurritanum, & Palentinum. In Diœcesi porrò Burgensi sunt tredecim Ecclesiæ collegiatæ Canoniorum;
in Me-

in Metropolitana autem sunt XLIV. canonicatus, præter Decanatum. de Burgensis urbis fundatore vide Marianam libro octauo capite secundo Rerum Hispaniæ.

CATHEDRALE COLLEGIVM CALAGURRITANVM in diœcesi Burgensi.

CALAGVRRIS siue Calaguris, hodie *Galahoria*, in ripa Ebri Fluminis (teste Ambrosio Morali) sita M. Fabio Quintiliano, & Prudentio ciuibus gloriatur: habetque duas sedes Cathedrales, nimirum *Calagurrim*, & *Sanctum Dominicum de la Calcada*, & duas Basilicas collegiatas. *Locronium* & *Victoriam*, Calagurritanus Episcopus olim Tarraconensi postea Cæsar augustano hodie Burgensi est suffraganeus decreto Gregorij XIII.

CAPVT LXXXIV.

SANCTAE MARIAE COLLEGIVM HUYENSE, ad Mosam Fluumium, in diœcesi Leodiensi.

VVAZONE Episcopo Leodiensi defuncto, Theoduinus in Episcopatu est successuriatus, teste Sigeberto Gemblacensi in Chronico. Huic Stephanus IX. Papa, Gothelonis Lotharingiæ Ducis filius, & olim Basilicæ S. Lamberti Leodij Canonicus, *superhumeral* Gemmis & vnionibus ornatum in humeris deferendum transmisit; vt Ioannes Pla-

Placētius, & alij rerum Leodiēſium ſcriptores commemorant. Illud ipſum ſuperhumera-
rale vidi Leodici anno cIo. IocVI. quod in-
ter ſacras reliquias; & cimelia baſilicæ Sancti
Lamberti magna cura adſeruant. Eſt inſtar
balthei militaris, quo humeri tegi ſolēt com-
poſitum: & conſueuerunt, vt audio, Episco-
pi Leodiēſes in ſolennibus ſupplicationibus
ſi non illud ipſum ſuperhumera-
le (ne videlicet frequenti vſu atteratur) ſaltem aliud
ſimile atque ad eius formam adaptatum in
humeris geſtare. Atque hinc natum exiſtimo
vt Sancti Lamberti effigies cum iſtiusmodi
ſuperhumerali vulgò pingatur. Eius formam
typis expreſſam videre qui volet, Imagines
Sanctorum Belgij noſtra cura anno milleſi-
mo ſexcenteſimo octauo à Ioanne Baptiſta
Vrintio Antuerpiæ euulgatas, atque in
ijs Sancti Lamberti iconem inſpiciat.

Ceterùm diſputant eruditi num iſtud
ſuperhumera-
le idem ſit quod Pallium.
Pallium, inquam, quod inſigne eſt Ar-
chiepiſcopalis dignitatis, vt Paſchalis II.
appellat. Quo quidem Pontifex Maxi-
mus, Patriarchæ, Primates, & Metro-
politani ſiue Archiepiſcopi tantummodò
vti poſſunt, & pauci quidam, ex priuile-
gio ſiue indulto apoſtolico, Epico-
pi, vt in Germania Bambergēſis, in Ita-
lia Oſtienſis & Lucenſis; vt libro de
vobus

uocibus Ecclesiasticis Omphrius Panuinius, adnotauit. Quo quidem loco idē Omphrius pallium sic describit: *Pallium est fascia ex candida lana contexta, habens desuper circulum humeros constringentem, & duas lineas ab vtraque parte dependētes, quatuor purpureas cruces, antè, retrò à dextris, & à sinistris, duplex quidem à sinistris, simplex à dextris, cui in tres partes conciso, tres acus insiguntur, quibus consuitur.*

Eius formam non semel libro citato curauimus exprimendam, vt in imagine Sancti Villibrordi.

Scio autem pallium à quibusdam & superhumerales, sed lata significatione, nūcupari. At si Omphrij definitionem sequimur, meo quidem iudicio, istud superhumerales, ad Theoduinum à Stephano IX. missum, aliud à pallio ornamentum est censendum.

Porrò inter varia ornamenta apud Iudæos in veteri testamento Pontificis Propria, fuit Ephod seu epomis, & superhumerales, quod à Iosepho etiam diplois & stola Hieratica dicitur.

Eius itaque generis ornamentum & ius Ecclesia Christiana cur vsurpare non liceat?

Vt vt sit, illud constat, & pallium Archiepiscopale, Richario, Leodiensi Episcopo à Ioanne Pontifice maximo donatum fuisse: vt ex Fulcuini Abbatis Lanbiensis manuscripto Chronico liquet.

Redeo

Redeo ad Theoduinum. Is Huy in basilica Beatæ Mariæ numerum Canonorum auxit, & quindecim præbenda (sic Latiniüs quæ præbendas dicimus) adiecit ac dotauit. Anno demum cIo. LXXV. moriens, in odeio ibidem marmoreo tumulo est conditus.

CAPVT LXXXV.

BELLIOCI COLLEGIVM CANONICORVM
in d. Matiscouensi in Gallia.

ANno millesimo septuagesimo sexto Landricus Episcopus Matiscouensis vna cum Hebuino Lugdunensi Archiepiscopo & Hugone Diensi Episcopo consecrarunt Ecclesiam collegiatam Bellijocensem Beatæ Virgini Deiparæ sacram, rogantibus Berardo & Humberto eius filio, Principibus Bellijocensibus ac fundatoribus: vt tradit Iacobus Seuertius in Chronologia Episcoporum Matiscouensium.

CAPVT LXXXVI.

COLLEGIA CANONICORVM
cathedralia Gallia.

IN Gallia tépla Archiepiscopalia sunt ista, nimirum.

SS. Stephani & Ioannis, Lugdunense.

S. Mariæ Rothomagensis.

SS. Mauritij & Gratiani, Turonense per Sanctum Martinum.

K

S. Ste-

- S. Stephani Senonense.
 S. Mariæ, Remense.
 S. Stephani, Bituricense.
 S. Andreæ, Burdigalense.
 S. Mariæ, Auftiense.
 S. Iusti, Narbonense.
 S. Stephani, Tholosanum.
 S. Saluatoris, Aquense siue Aquarum sextiarum.
 S. Mauritij, Viennense.
 S. Trophimi, Arelatense.
 S. Mariæ, Auconense.
 Tempa verò cathedralia & Canonicorū collegia Episcopalia in Gallia sunt ista:
 S. Vincentij Martyris Cæsar-Augustani, Martisconense.
 S. Vincentij eiusdem, Cabilonense.
 SS. Ioannis Euangelistæ & Mamerti, Lingonense.
 S. Lazari, Augustodunense.
 S. Mariæ, Baiocense.
 S. Mariæ, Ebrodunense.
 S. Mariæ, Lexouienne.
 S. Mariæ, Constantiense.
 S. Andreæ, Abrincantense.
 SS. Geruasij & Protasij, Sagiense.
 S. Iuliani, Cenomanense.
 S. Mauritij, Andegauense.
 S. Stephani, Ebroicense.
 S. Vincentij, Maclouienne.

S. Sam-

- S. Samfonis, Dolense.
 S. Petri, Rhedouense.
 S. Petri, Nonnetense per Alanum Barbitorum Ducem Britannia.
 S. Petri, Venetense.
 S. Corentini, Corisopitense.
 S. Pauli, Leonense.
 S. Tubali, Trecoreense.
 S. Mariæ, Parisiense.
 S. Mariæ, Carnotense.
 S. Crucis, Aurelianense.
 S. Cyri, Niuermense.
 S. Stephani, Autisiodoreense.
 S. Stephani, Meldense.
 S. Petri, Trecense.
 S. Stephani, Metense.
 S. Stephani, Tullienne.
 S. Mariæ, Verdunense.
 S. Mariæ, Laudionense.
 S. Mariæ, Ambiamense.
 S. Mariæ, Nouiomense.
 S. Mariæ, Boloniense.
 SS. Geruasij & Protasij, Suesionense.
 S. Stephani, Catalaunense.
 S. Petri, Bellouacense.
 S. Stephani, Claromontense.
 S. Stephani, Ruthemense.
 S. Stephani, Vobrincense.
 S. Stephani, Aiciense.
 S. Stephani, Lemouicense.

L 2

S. Ste-

- S. Stephani, Cadurcense.
 S. Priuati, Mimatense.
 S. Ceciliae, Albiense.
 S. Benedicti, Castiense.
 S. Martini, Tutelense.
 S. Flori templum, eidem.
 S. Petri, Pictauiense.
 S. Petri, Santouense.
 S. Petri, Engolismense.
 S. Petri, Condomense.
 S. Stephani, Petracoricense.
 S. Stephani, Agincense.
 S. Regimeri, Malleacense.
 S. Mariae, Lucionense.
 S. Sacerdotis, Sarlatense.
 S. Mariae, Aquense, siue Aquarum Augustarum, ad Aturram Fluuium.
 SS. Geruasij & Protasij Lectorenses.
 S. Bertrandi, Contenense.
 S. Mariae, Tarbuense Bigerronum.
 SS. Mariae & Leodegarij, Consuarense.
 S. Mariae, Elorionense.
 S. Ioannis Baptistae, Vafatense.
 D. Ioannis Baptistae, Adurense.
 S. Mariae, Lacariense.
 S. Nazarij, Biterense.
 S. Nazarij, Carcassonense.
 S. Andreae, Agathense.
 S. Fulcrani, Lodeuense.
 S. Pontij, Tomerense.
 S. Mariae, Nemaufense.

SS. The

- SS. Theoderiti, Vceticense.
 S. Petri, montis-Pessulanum. Magalonense.
 S. Marcæ, Apamiense.
 S. Mauritij, Mirapicense.
 S. Martini, Montis-Albanum.
 S. Alani, Vaurense.
 S. Mariæ, Riurense.
 S. Mariæ, & S. Papuli Lombariense.
 S. Annæ, Apta-Iuliense.
 S. Maximi, Reienne,
 S. Mariæ maioris dictæ, Foro-Iuliense.
 S. Mariæ maioris, Vapincense.
 S. Mariæ maioris, Sistaricense.
 S. Mariæ maioris, Massiliense.
 S. Pauli, Tricastinense.
 S. Suffredi, Carpentoraçtense.
 S. Mariæ, Vasionense.
 S. Verani, Cauallicense.
 S. Stephani, Tolonense.
 S. Apollinaris, Valentinense.
 S. Mariæ, Diense.
 S. Vincentij, Viuariense.
 SS. Mariæ, & Domini, Diniense.
 S. Mariæ, Grassense.
 S. Iusti, Glandeuense.
 S. Augustini, Sanniciense.
 S. Ioannis Baptistæ, Bellicense.

Quo in numero Sanctorum Sanctarumq;
 Virginis Mariæ nomen, & S. Stephani Proto-
 martyris maioribus nostris acceptissimum

150 DE CANONICORVM

fuisse videmus. Nam illis maximam partem templorum cathedralium dicatam videmus; B. Virginis enim nomen tricies quater repeti videmus; Sancti Stephani quindecies; S. Petri decies; S. Pauli, bis; S. Ioannis Baptistæ, S. Andree, S. Mauritij, S. S. Geruasij & Protasij ter; S. Vincentij quater; S. Nazarij bis; S. Martinij bis; Sancti Iusti bis; ceterorum Sanctorum Sanctarumque semel tantum.

CAPVT LXXXVII.

S. GENGVLPHI COLLEGIVM

Florinense, in d. Leodiensi.

SANCTVS Gengulphus martyr, fuit natione Burgundus, instituto laicus, & Regi Pipino militari officio coniunctus. De vita & miraculis, propter crebras barbarorum incursiones pauca fidei relatione comperta habentur. Quorum vnum est, quod regio ministerio perfunctus, fontem emerit in Capania quem diuinitus Varenas transtulit, vbi saluberrimè exundat, & per eius suffragia multis adfert sanitatem. vita functus ab amitis suis *VVildetrude & VVildegosa* Varenæ est sepultus in basilica quam ipse construxerat, & dotaue- rat in honorè S. Petri. Historiam vitæ in carmina redegit *Rosuidis*, Abbatissa Gandersheimensis. Huc autem ista adferenda putauimus, quod reliquiæ huius Martyris multis miraculis claruerint in parochiali & collegiali
Eccle-

Ecclesia S. Gangulphi, opidi Flotinensis. Unde dictæ Ecclesiæ foundationem, & patroni miracula, peculiari libro Gonzo, quartus Abbas monasterij S. Ioannis Baptistæ Florinensis descripsit. Præterea legitur in vernaculis Hollandiæ Chronicis, VVulfranno Episcopo Frisijs Christum adnunciante, Sanctum Gongulphum equitem & Burgundiæ Comitem auctoritate & mandato Regis Pipini, potentia sæculari cooperatum fuisse, eumque ob id toto anno residisse in *Medenblic*, & Episcopo petente prima iecisse fundamenta Ecclesię in *Oostvroude*.

Addunt nonnulli Gengulphum, Venantium, & Pharaildem ex materno latere fratres fuisse Sanctæ Gudilæ: quod ab alijs negatur. Ita ferè Molanus in Natalibus Sanctorū Belgij. Quod ad Collegium Canonorum Florinense attinet, Ioannes Placentius in Catalogo Episcoporum Leodiensium tradit, id constitutū esse an. salutis millesimo octogesimo.

CAPVT LXXXVIII.

HAIBACENSE COLLEGIVM

in Germania.

Collegiata ista Ecclesia in radicibus Alpiū, nō procul à *Murnau* & *VWilheim*, fundata est à Nortberto Comite Hochévartési, ex familia Anderésiū Comitū qui fuit Prepositus olim cathedr. Augustannæ Eccl. & postea

Episcopus Curiensis. Ex Episcopatu illo per Hermannum Saxonum Ducem, post Rudolphum ab Episcopis quibusdam in Imperatorem electum, anno Domini millesimo octagesimo quinto deturbatus monasterium Hai-bacense suo ære ædificas ibidem mortuus est, anno millesimo octagesimo septimo. Pater huius Episcopi *Rapoto*, mater *Hemma*, frater *Ortolphus*, soror *VViltruda*, fundatores Hoché-vvartensis monasterij fuere.

CAPVT LXXXIX.

BEATÆ MARIAE COLLEGIVM

Teneramundanum, in Flandria.

IN opido Teneramundano, ad Scaldim fluvium in Flandria sito, vnica olim erat ante prolationem pomerij parœcia, quæ etiam nunc, totum penè oppidum complectitur, titulo Beatæ Mariæ, Deo sacra. Vetus hic templum ante Normannorum tempora structû hinc apparet; quod illis omnia populantibus, ciues huius vrbis, Dickehuëna translatas *Hilduardi & Christianæ* reliquias hic condidisse memorantur. Factum id putem circa annum octingétesimû quadragesimû sextum, quo barbaræ gëtis metu, Gandauo èt *Bauonis*, & *Pharaldis* reliquias, aliò in tutum delatas, Meyerus tradit. Superfunt autem adhuc eæ reliquiæ, & magna popularium religione asseruâtur. Fuit Hilduardus Tullensium Episcopus: de quo

ex

ex Teneræmondēsi martyrologio ita Molanus: *Ad septimum Idus Septembris, in ciuitate Teneræmonda, Beati Hilduardi Episcopi & confessoris, qui sub Duce Magryptio, primò diuersis tormentorū cruciatib. affectus; sed fidei cōstātia in aduersis, velut in prosperis letus, fidelem Populum ad agnitionem veritatis admonuit, fidemq; Catholicam constantissimè predicauit. Tandem ipse Magryptium opposito veritatis speculo ita deuicit, vt abiecto incredulitatis erroneo, Iesum Christam Dei filium assereret; & se suosq; velle baptizari acclamaret. Quo facto vir Dei Dikeluenna Oratorium exstruxit, in quo post huius labilis vitæ decessum, glorioso fine quieuit. De quo loco viri Teneræmonenses veneranda eius ossa omni virtute famata, inuenerunt, atque cum summo exultationis iubilo Teneræmonda transfulerunt. De Christiana verò in eodem martyrologio exstant hæc, ad diem septimum Idus Septembris. Item eodem die apud Teneræmondam aduentus corporis Beatæ Christianæ Virginis. Et iterum ad diem V I I. Kalendas Augusti: In ciuitate Teneræmonda, B. Christianæ Virginis, quæ Regis Anglorum Migranimi filia vnica erga Deos suos & idola, secundum patrum suorum traditionem, exstitit deuotissima. Hanc omnipotens Deus sibi dignam aspiciens, de cælo illi Angelum sub specie pauperis transmisit, qui eam catechizauit, atque in Christi nomine baptizari precepit: cuius etiam ductu Dikeluenna peruenit. De hac plura Molanus ad 26. Iulij. Enimvero multò post tempore, Ringo-*

Ringofus
caluus
fundator.

tus Dynasta dictum templum à Normānis fe-
datum instaurasse creditur. Quocirca eius Cō-
ditor in sepulchrali inscriptione dicitur. Itidē
in huius Eccl. obituariō, vbi hæc verba: *Anno*
gratie c. l. c. v. i. obiit Ringotus Caluus, funda-
tor huius Ecclesie. Nisi quis de Canonicatū in-
stitutione id intelligat: qua notione nomen il-
lud Ecclesie in Diplomātibus nō infrequens.
vt autem hic antea nullum templum fuerit,
non est credibile. Idem sex inibi Canonicatus
fūdauit; adsignatis datisq; ad id *allodij de VVin-*
sa, Morsela, & Gheuerghē, in campis, siluis, & pra-
ris. Huius foundationis confirmationem impe-
trauit *Adelvvidis* Ringoti vidua, ab *Odardo*
XXXVI. Cameraceniū Præfule; quem *Odo-*
nē Masseus vocat & Abbatē ante Tornacēsem
fuisse, virumque egregiē doctum asseuerat.
Diplomatis hæc est series:

In nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis amen.
Odardus per gratiã Dei Episcopus Cameracensis, pro
salute anime meæ, meorumq; prædecessorū, pro ma-
gna Ecclesie deuotione dominæ Adelvvidis, venerabi-
lis vxoris Remigij Teneramōdani, & omnimoda sup-
plicatione Canonicorū Teneramondensium, eos ab om-
ni persona, omniq; laica vexatione, auctoritate Dei
& nostra emācipamus: & Canonicis eius Ecclesie ca-
nonicã libertatē assignamus, concedentes vt decanus,
qui Canonicorū ibidē Deo famulantiū curã habue-
rit, in Eccl. malefactores excōmunicandi potestatem
habeat. Sic tamen vt eadē Eccl. pro libertatis memo-

riatres Teneramondēsis moneta solidos Decano Bru-
 xellensi ad vsus nostros, singulis annis persoluat. Duo
 Ecclesie altaria de Opvvyck, & Lebbeke Ecclesie Te-
 neramondensis, s. scilicet Trinitatis, & S. Christia-
 na solummodo ad aedificia siue ornamenta Ecclesie
 retinēda, libera canonicè tradidi: in quibus saluis no-
 stris redditibus pontificalibus, presbyteri per Decanum
 & Canonicos statuuntur: & ipsi nobis, vel ministris
 nostris ad curam suscipiendam presententur. Præ-
 fata quoque Ecclesie allodia de VVinsia in campis,
 in siluis, in pratis; de Morfele, in campis, in sil-
 uis, in pratis; de Gheuerghem, in campis, in sil-
 uis, in pratis; cum omni iustitia terre & silue li-
 berè & integrè confirmamus; solis Canonorum
 vsibus profutura. Præterea quacunque, à quibus-
 cunque in terris, in siluis, in pratis, seu in alijs pos-
 sessionibus præfate Ecclesie oblata sunt, vel in
 posterum offerri contigerit; modis omnibus, ad Ca-
 nonorum vsus permanere ac conseruari decerni-
 mus. quæ bona ne tradantur obliuioni, nostri si-
 gilli imaginatione signamus. Et ne ab aliquo vio-
 lentur, auctoritate Dei & nostra sub anathemate
 prohibemus. Huius confirmationis testes sunt, si-
 gnum Rodolphi, Archidiaconi, Sancti Anselmi, Ar-
 chidiaconi, Sancti Euerardi, Archidiaconi, Sancti
 Sigardi, Decani, Sancti Lamberti, Sancti Subde-
 cani Sancti Lamberti, Sancta Maria Canonici, San-
 cti Gerardi Canonici, Sancti Macellini Canonici.
 Peractum hoc est anno Dominice incarnationis
 millesimo decimo octauo, indictione prima.

præ-

predicti Episcopi anno III. Salus & gloria omnibus Christianis.

Post Ringotum Guilielmus aduocatus Atrebatensis Bethuniæ & Teneramundæ dominus eiusque coniux *Machtildis* varias decimas Eccl. Teneramundanæ contulerūt: quam donationem rogatu *Machtildis* viduæ confirmavit Ioannes de Betunia Cameracensis Episcopus, frater Guilielmi Aduocati, vt ex diplomate constat, anno 1217. dato. Eadē *Machtildis* à morte mariti tres facellanas in totidē Canonicatus conuertit. Exstat ea de re diploma anno 1215 datum. Non multò post etiam aliæ Capellaniæ, quas *Machtildis* instituerat, in Canonicatus conuersæ sunt à *Roberto* filio, vt creditur: & sic ad duodecim præbendas numerus adauctus est: quarum omnium ius patronatus & collatio ad Flādriæ Comitem tāquam Teneramundæ Dominum spectat. Sic ferè David Lindanus libro secundo de Teneramunda capite secundo.

CAPVT XC

SANCTI GUIDONIS COLLEGIVM
Anderlacense, in suburbano Bruxellensi, in Brabantia.

SAnctus Guido Cōfessor in pago Brabantensi tugurio rusticano, & paupere domo natus, oculis parentum fucabatur in primæua ætate certas horas, quibus Ecclesiam
ora-

oraturus adiret. Nec hilarem eum vlla dies videbat, nisi priùs aut orasset, aut eleemosynam protulisset. Ecclesiæ Beatæ Mariæ in *Laken*, hodieque miraculis celebri, haud procul à *Bruxella* multis annis feruuit, velut alter *Nepotianus*; eam floribus & ramis exornans, omnia in nitore conseruans, atque in omnes cæremonias piè sollicitus. Postea per septem annos peregrinatus est *Romam*, *Ierusalem*, & ad alia sanctorum loca. Vnde *Anderlacum* reuersus, peste inguinaria sæculi ærumnas consummauit, sepultus in cœmiterio anno *III2*. Sed Deo sanctum suum per crebra miracula mirificante, *Gerardus* Episcopus, successor *Liethberti*, eum eleuauit in natiuitate *Baptistæ*; & ex confluentium oblationibus noua basilica super eius tumulum est sumptuosè ædificata; in qua *Canonicorum* octodecim celebre collegium à *Domino Gasbecano* institutum, & dotatum diuina, officia reuerenter peragit. Locus dicitur *Anderlacum*, & à recentioribus, *Anderlechtum*, *Bruxellensibus*, apud quos indigenæ iure ciuium gaudent, vicinus. Sic ferè *Molanus* in natalibus *Sanctorum Belgij*.

CAPVT XCI.

BEATÆ MARIÆ COLLEGIVM
Cathedrale Antuerpiense in Brabantia.

Collegij nostri Antuerpiani fundator fuit *Godefridus Bullonius*, qui ex *Lotharingiæ*

ringiæ, Brabantiaëque duce, & S. Romani Imperij ad Scaldim Marchione (cuius quidem Marchionatus Riensis vrbs primaria hodieque Antuerpia) primus Ierosolymorum Rex est renunciatus. Is *decimam duorum manipulorū, quam ab Imperatore liberè in feudo tenuit, Ecclesia Beati Archangeli Michaelis, ad vsus Canonorum inibi seruientium, contulit*: Vt Godefridus Barbatum Lotharingiæ dux in Diplomate suo, anno Christi 1124. dato loquitur.

Prima itaque Canonorum Antuerpiensium fidei fuit in Basilica Sancti Michaelis, quam ipsi postea *Beato Norberto* ordinis Præmonstratensis fundatori, eiusque sodalibus, cum parte agrorum ac reddituum, cesserunt, domicilium suum ad ædem Deiparæ sacram, quam hodieque obtinent, vltroneè transferentes. Cuius quidem cessionis seu donationis exemplar hic lubet subnectere:

In nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis ego Hildolphus Præpositus S. Michaelis in Antuerpia, tã futuris quã presentibus in perpetuū. Qualiter præfata Ecclesia nostra ad vsus Canonorū Præmonstratensis ordinis transierit, & qua de causa assensus Capituli nostri eis datus fuerit, presentis scripti attestatione notificamus Cùm in diebus nostris quidam hereticus Tanchelinus nomine in partibus nostris aduenisset, & venenoso sermone à fide & à Sacramentis Ecclesiæ plurimos auertisset; hac de causa vt illa hæresis, quæ prouinciã nostram occupauerat, funditus

ditus extingueretur, consilio Domini Burchardi Episcopi & totius populi, & assensu Capituli nostri, Dominum Nortbertū, virum nostris temporibus spectabilis religionis, accersiri curauimus; eiq; ac suis fratribus regulam B. Augustini seruantibus, suamq; institutionem exsequentibus, suprascriptam Ecclesiam cum capellis in eius cœmiterio fundatis, & tribus curatilibus, & iugero terra eidem cœmiterio adiacentibus cum quatuor præbendis, per manus memorati Episcopi tradidimus; circumspectione vigilantes, digneq; perpendentes, quod eorum saginaremur orationibus, & bonis spiritualibus, si eos sustentaremus beneficijs temporalibus. Nos verò prius numero duodecim, numerum nostrum in octo terminauimus præbendas, & cum his & Præpositura nostra integritatem in Ecclesiam Beatae Mariae transtulimus. Ceteras verò quatuor præbendas, per omnia eis consimiliter participantes, proprio nostro arbitrio dedimus. Excepto quod allodia & mancipia, quæ vsque ad hæc tempora Ecclesia illa possederat, in nostros singulariter vsus segregauimus. Baptismus verò celeberrimi temporis, videlicet Pascha & Pentecostes, in Ecclesia illa obseruabitur; reliquo autem tempore Parochianus noster baptizandis prouidebit. Infirmos autem visitare & communicare, oleoque ignuere, confessiones audire, mortuos sepelire, omnibus hæc ab eis querentibus liberè concessimus. Vt autem tam præclara beneficentia fœdus inuis-

latum

latum, & inter nos & ipsos semper permaneat, hoc definitum est, vt quodcunque munus infirmus, & moriens parochianus, siue in terra, siue in alia substantia cuius Ecclesie aliquid obtulerit, aut pro se offerri instituerit, per medium diuidatur, Quod vero alienus sanus aut infirmus, aut parochianus incolumis dederit, Ecclesia, cui hoc datum fuerit, absq; partitione possideat. Ipsæ vero Ecclesie sedula omnium exactione inuicem iuges sibi debebunt fraternæ charitatis orationes, in omnibus necessitatibus sese supportantes. Pro commemoratione vero suæ libertatis vtraque Ecclesia persoluet Cameracensi Prasuli aureum nummum Antuerpiensis monetæ & ponderis, singulis annis in festo Sancti Lucae. Vt autem hæc rata & inconuulsa permaneant, sigilli nostri impressione, & testium subscriptione, qui interfuerint, & hoc donum dederint, annotari curauimus. Ego Hildolphus Prepositus Sanctæ Mariæ, Anselmus Canonicus, Bernardus Canonicus, Giselbertus Porcus, Raduard^o Canonicus, Ouo Canonicus Raduard^o scriptor Patgerus Canonicus, Hildeuinus parochianus. Actum autem est hoc anno Verbi incarnati MCXXIV. Indictione II. Epacta III.

Exstat hoc ipsum diploma apud Baroniū tomo CXII. Annalium, quod nos ipsi ad illum aliquando misimus.

Ceterum de numero & augmento Canonicorum ex Archiuis nostris hæc habe: Anno Domini 1240. consentiente & approbante. Guidone Cameracensi Epi, copo. I. Prepositus & Capitulum
S. Mariæ

B. Mariæ Antuerpiensis communi consensu statuerunt ad augendum Dei cultum cum duodecim tantum essent præbendæ, vt, quoniam facultates Ecclesiæ creuerant, de cetero fieret sectio præbendarum, sicut eas vacare contingeret, donec ad numerum XXIV. esset peruentum. Actum 1240. in festo Beatae Mariæ Magdalena. Id confirmauit frater Iacobus Prænestinus Episcopus Legatus Apostolicus diplomate apud Pontemgæmum dato VIII. Idus Octobris 1140.

An. Domini millesimo ducentesimo octogesimo primo actum & statutum fuit, in Capitulo, de præbendarum, sectione vsque ad XL. Sed posterius istud decretum, nescio qua de causa, vim suam non habuit.

De Præposituræ dignitate, eiusque extinctione ex Archiuis itidem ista exhausti: Anno 1257 mense Nouembri, factum est statutum Capituli de Præpositura annullanda, eò quòd Præpositus sæpè non resideret, deq; Decano in locum Præpositi (Post mortem scilicet tunc viuentis & consentientis Præpositi I. de Perubeis) sufficiendo. Quod decretum Alexander & Urbanus Romani Pontifices, & Nicolaus Cameracensis Episcopus confirmarunt.

Est quod hoc loco præterire non possum Canonicos hodieque Antuerpienses Violaceis vti pileis, idque pro laudabili veteris Ecclesiæ vsu. Qua de re Illustr. Cardinalem Baronium consule in Annalibus ad an. 393, qui clericorū

olim nec album nec nigrum, sed violaceum fuisse vestitum multis demonstrat. Talis certe & Antuerpiensium olim Canoniorum fuit.

Diploma Burchardi Episcopi Cameracensis, de translatione Canoniorum ex Basilica Sancti Michaelis ad Basilicam Sanctæ Mariæ Antuerpiensis.

IN nomine Patris & Filij, qui est veritas, & Spiritus Sancti, qui est amborum charitas, Burchardus diuina miseratione Cameracensium Episcopus tam futuris quam presentibus in perpetuum.

Pontificalis sollicitudinis & compensatiuæ dispensationis est, à nobis seu ab alijs benè gesta, quando opportunum fuit, altiùs promoueri, & promota vt permaneant, firma sanctione solidare. Eapropter Antuerpiensem Ecclesiam qualiter ad vsus *duodecim Canoniorum* libertate donauimus, & postmodum ad altius per diuinam inspirationem sublimauimus, presentis pagine attestatione notificamus. Sanè prioris foundationis & libertatis priuilegium huiusmodi est: Cùm in Ecclesiaste scriptum sit: *Si benè feceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis multa*, nobis qui in specula positi sumus, obnixius est perpendendum, ne erogationis nostræ gratia illicita largitione irrogetur. Igitur Ecclesijs quibus præsumus in posterum prouidentes,

perse-

personarum nostrarum consilio, hortatu etiam & petitione Domini *Godefridi* gloriosi Lotharingæ Ducis, Ecclesiam S. Michaelis, quæ est Antuerpiæ, hæcenus vnus personæ inuestitione, & parochialis presbyteri seruitio contentam, cum appendicijs suis, capella scilicet *S. VValburgis*, quæ est in eodem burgo, & capella de *Linlo & Berendrecht & Orthoren*, & omnibus quæ infra ambitum præfatæ parochiæ continentur, ad vsus Canonorum in eadem seruientium manumittimus. Personarū quoque substitutiones & quaslibet exactiones soluto quotānis in festiuitate Sancti Lucae nobis seu successoribus nostris, Sanctæ Mariæ Cameracensis Ecclesiæ Episcopis canonicè substitutis, à præfata Ecclesia pro libertatis suæ memoria, auri bisanti, excluso certo Pontificali debito, interdiciamus. Eo quidam tenore, vt Præpositus cum duodecim Canonicis ibidem in presenti statuatur. Nos verò Ecclesiæ nostræ dignitatem canonicè conseruantes, decernimus vt à Canonicis *Præpositus* canonicè electus, nobisque seu successoribus nostris præsentatus, curam Canonorum de manu nostra suscipiat, & nobis, more Præpositorum, præfatæ Cameracensis Ecclesiæ, debitam obedientiam impendat. Ad hanc ergò Canonorum institutionem perpetuò muniendam, eamdem ligandi atque soluendi potestatem, quam mater nostra Cameracensis

*Godefridū
Bulloniū
intellige.*

Ecclesia in peruafores suos habet, sæpe fatæ Sancti Michaelis Ecclesiæ in malefactores suos concedimus, & vt presbyteri parochiales à Præposito & Canonicis substituti, curam à nobis seu ministris nostris recipiant decernimus. Vt autem libertate à nobis tradita Canonici inibi sustitui possent, præfatus Dux duas partes manipulorum decimæ quæ ad *Antuerpiam* & eius ambitum pertinent, quas à prædecessore suo illustris memoriæ *Godefrido* Duce, & postea Ierosolymitano Rege Sancti Michaelis Ecclesiæ traditas, iniustè subtraxerat, eidem Ecclesiæ recognouit, & concessit; & vt nostri decreti auctoritate firmarentur, impetrauit. Euoluto autem non multo tempore clerici præfatæ Ecclesiæ Sancti Michaelis multa circumspeditione vigiles, digneque perpendentes, quòd eos, quorum sustentarentur carnalibus, saginare debent spiritualibus (nā eos hèresiarchæ *Tanszelini* venenosus sermo infecerat) ad se fratrem *Nortbertum*, virum nostris temporibus spectabilis religionis accersire curauerunt, eique ac suis fratribus regulam Beati Augustini seruantibus, suamque institutionem exsequentibus, per nostras manus Ecclesiam supradictam, quam à nobis susceperant, cum capellis in eius cœmiterio fundatis, & tribus curtilibus & iugero terræ eidem cœmiterio adiacentibus contradiderunt. Ipsi verò prius numero *duodecim*, numerum suū in

octo

o^{cto} terminarunt, & secum octo præbendis & Præposituræ suæ integritate ad Ecclesiam Beatae Mariæ transtulerunt. Reliquas verò quatuor præbendas per omnia suis consimiliter participantes sub nostræ auctoritatis confirmatione tradiderunt, excepto quod allodia & mancipia, quæ vsque ad hæc tempora Ecclesia illa possederat, in suos singulariter segregauerunt. Baptismus verò celeberrimi temporis; videlicet Paschæ & Pentecostes in vtraque seruabitur Ecclesia. Reliquo autem tempore Parochianus Sacerdos S. Mariæ baptizandis prouidebit. Sepeliri quoque defunctos in vtriusque Ecclesiæ cœmiterio licebit. Vt autem tam præclaræ beneficentiæ fœdus inuiolatum inter ipsos semper permaneat, hoc definitum est, vt quodcumque infirmus & moriens parochianus, siue intra, siue in alia substantia cuius Ecclesiæ obtulerit, aut pro se offerendum instituerit, per medium diuidatur. Quod verò alienus sanus, vel infirmus, aut parochianus incolumis dederit, Ecclesia cui hoc datum fuerit, absq; partitione possideat. Nec minus vtramque Ecclesiam integra & parili libertate donamus. Ipsæ verò Ecclesiæ, seclusa inuicem omni exactione, iuges sibi debebunt fraternæ charitatis orationes, in omnibus necessitatibus sese supportantes. Pro commemoratione verò suæ libertatis, vtraque Ecclesia persoluet Cameracensi Canonico & Catho-

lico Præfuli aureum nummum Antuerpiensis monetæ & ponderis, singulis annis in feſto S. Lucæ, priori dimiſſo debito.

Quæcunque igitur Pontificum ſeu Principum largitione, imò quorūlibet Catholicorū collatione memoratis Eccleſijs oblata ſunt, vel vteriùs conferentur, huius noſtri decreti munimēto, eiſdem ad vſus, vt dictum eſt, Canonorum aſſignamus. Ne qua verò Canonica ſeculariſiue perſona, proceſſu temporum, in hanc noſtri decreti paginam, ſpiritu calumniæ, moueatur, collata conſeruatoribus pace in peruaſores quoad reſipuerint, anathematis exterminium promulgamus, atq; noſtra ſubſigillatione, & canonica adſtipulatione confirmamus. Signum Vriebaldi Præpoſiti, Ioannis Archidiaconi, Radulphi Archidiaconi, Anſelmi Archidiaconi, Anſelmi Præpoſiti, S. VVidonis, S. Roberti. S. Gerardi, Capellani, S. Oilardi, Decani. S. Hugonis, Heriberti Canonorum.

Actum eſt autem hoc anno incarnati Verbi M C. XXI V. Indictione II. exacta III. Præſulatus Domini Burchardi nono. Ego VVerimbaldus Cancellarius ſcripſi, & recensui.

Diploma Godefridi Barbati, Lotharingie Brabantieq; Ducis, de decimis duorum manipulorū ad vſus Canonorum, tunc in Eccleſia S. Michaelis Antuerpie ſeruientium collatis per Godefridum Bultoniū Lotharingie Brabantieq; Ducē, & poſtea Regem Ieroſolymorum.

GO

GOdefridus Dei gratia Lotharingie Dux & Marchio, B. Tribuno & omnib. Antuerpiensibus tam maioribus quam minorib. gratiam & amicitiam suam. Decimam duorum manipulorum Ecclesie Archangeli Michaelis, quam Dominus & predecessor meus beatæ memoriæ Dux *Godefridus*, & postea Rex Ierosolymitanorum, ab Imperatore liberè in feudo tenuit, hortatu fidelium virorum tam clericorum quam laicorum, præcipuè instinctu diuini amoris, præfatæ Ecclesie ad vsus Canonorum inibi seruientium contulit. Quod etiam multis ex vobis notum est. Quo defuncto cum Dux Henricus ducatum obtineret, quorundam susurronum oblatratu, eandem decimam ab Ecclesia iniuste surripuit. Cû verò diuina miseratione Ducatum præesset, & hanc in potestate mea inuenissem, quibusdam amicis meis habendam tradidi. Sed cum multis & creberrimis Canonorum querimonijs concuterer, tandem consilio accepto, cû tamen magna à quibusdam, sicut aliquibus ex vobis patuit, pro ea mihi promitteretur pecunia, Ecclesie recognoui, & concessi. Deo & vobis sic existimamus satisfacere. Ad hæc omnia successorum meorum cû timerem fraudem & malitiam, ne sicut contra Ecclesiam malè actum est, simile quid fieret; Dominum meum Imperat. conueni; & omnium prauorum hominum cauillatione secludens, imperialis testa

menti suscriptione & subsignatione firmari impetraui. Super his autem tam idoneè & tam iustè ordinatis & confirmatis, cùm Episcopus Ecclesiam canonicæ libertati traderet, rogatu meo, in pagina suæ libertatis sub Anathemate confirmauit. Sed quia sunt nonnulli ex vobis, qui prædictam decimam, à me in feudo acceptam, quorum *Berneon*, & alter *Oldeius* est, mentiuntur; quidam verò qui à me emptam fabulantur; quibus omnibus diem decationationis sæpius constitui; & cum ad præsentiam minimè venirent, liberorum virorum iudicio, Ecclesiæ conseruauit. Precor igitur vos tã homines quam amicos meos, *Beatum Tribunal* & fratres eius *O*, filium *Titdon*, *VVildbodon*, & cæteros quosque amicos meos, quatenus Ecclesiæ contra malefactores suos iustitiã conseruetis, & eam tam in decima quàm in allodio, in seruis & ancillis, & ad omnem Canoniorum querimoniam mei causa fideliter iuuetis. Valete.

Diploma Henrici IV. Imperatoris de Decimis in Sant vliet.

IN nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis
Henricus Dei gratia IV. Romanorum Imperator Augustus,

Dum vtilitatibus Sanctæ Ecclesiæ pro fauore consulimus antecessorum nostrorũ statuta non solum confirmamus, verùm etiam
 augmenta-

augmētare curamus; idque ad profectum totius Imperij à Deo nobis collati congruere haudquaquam diffidimus. Dignum est etiam vt celsitudo regalis principum petitionibus eò libentius faueat, quò promptius eos in sua perseuerare prospicit fidelitate. Omnibus igitur tam præsentibus quàm futuris notū esse volumus, nos consilio & petitione fidelis nostri *Godefridi*, videlicet, Ducis & Marchionis, concessisse Ecclesiæ S. Michaelis Archangelii, quæ est sita in Burgo qui dicitur *Andvverp*, omnem decimam quæ continetur à terminis *landstiten* vsque *Olmeremuthen*; ita vt quartam eiusdem decimæ partem Ecclesiæ Præpositus sibi retineat, & reliquas in vsus fratrum conferuet. Huius autem nostræ traditionis testes idoneos subscripsimus, quorum nomina hæc sunt; *Cunradus* Osnaburgensis Episcopus, *Burchardus* Cameracensis Episcopus, *Gerardus* Merseburgensis Episcopus. Alij quoque Principes, *Arnolfus de Los*, *Theodericus Comes*, *Gerardus Comes*, *Paganus Comes*, *Otto de Mares*, *VVilhelmus Comes*, *Hermannus Piscis*, *Stephanus*. Hoc etiam *Mathildis* Romanorum Regina sua corroboraui presentia. Huius autem chartæ traditio facta est, præsentia eiusdem Ecclesiæ Præposito *Hildevvino*, & obnoxie petente, & vt hoc nostræ auctoritatis præceptū per futura tempora firmum & inuiolabilem obtineat vigorem manu nostra subterfirmamus

uimus, & sigilli nostri impressione iussimus insigniri. Signum Domini Henrici IV. Rom. Imp. inuictissimi *Bruno* Cancellarius recognouit. Data XI. Calendas Decembris, anno Dominicæ Incarnationis M.C. XXIIIX. indictione XI. regnante Henrico IV. Rege Romanorum Imperatore quarto. Actum est apud Traiectum in Christo feliciter Amen.

CAPVT XCII.

SANCTI GUMMARI COLLEGIVM
Liranum, & alia diœcesis Antuerpiensis.

PRæter Cathedrale Collegium Marianū Antuerpiense, sunt insuper in ea diœcesi Collegia quinque *Liranum, Bredanum, Bergen- se ad Zomam, Turnhautanum & Hochstratanum.*

Liranum collegium exordia sua debet *S. Gummaro*, qui gloriosa stirpe exortus est in Renensi prouincia, quæ Brabantia territorio comprehensa, nunc *Riensis* dicitur, vulgari sermone ac vernaculo, *het land van Rijen*. In ea natale solum habuit *Emblehem*, qui locus horæ spacio à Lira oppido distat. Erat lenis in sermone, constans in bono opere, humilitate submissus, pietate profusus, ieiunijs & vigilijs castigans carnem, eleemosynarum largitor, in aula *Pipini* Regis magnificè acceptus. Habuit *Grimuariam* vxorem sibi molestissimam, quam patientia & prudentia vincere laborauit. Cùm ad limina Apostolorum tenderet,

deret, diuina admonitione intra Netæ ambitum iubetur oratorium construere; vbi vitam in multa sanctitate finiuit. In messe siti deficientibus, baculo terram fodit, & erupit fons largissimæ aquæ, qui adhuc visitur in *Emblehem*. Alijsque multis miraculis claruit in vita, & post mortem. Quiescit Liræ, quod est opidum Brabantia, diœcesis Antuerpiensis, vbi collegiatam habet Ecclesiam, quæ in historia *Monasterium* nominatur. Ad hoc monasterium venerunt Normanni, euerfa Malina seu Machlinia, ignemque iniecerunt; Sed *S. Gummarus* è cœlis suis meritis contra eos pugnans, ignem extinxit.

Itaque collegium Liranum initia sua debet *Sancto Gummaro*, viro diuiti ac nobili quod his verbis disertè testatur Chronographus Cameracensis: *Non procul Machlinis est monasterium Canonicorum, quod ex proprijs prædijs vir Dei Gummarus illustris laicus, struxit, ibique sepultus diem resurrectionis expectat.*

Auxit foundationem postea, & Canonicos instituit *Carolus Magnus* Imperator.

SANCTAE MARIAE COLLEGIUM

Bredanum, in Campania Brabantia.

BREDA illustre est Brabantia opidum in Meditullio Campinæ seu Campaniæ, ferè sitū ad gentē Nassouia spectās. Illius opidi templū *B. Mariæ* sacrum nonnisi parochiale olim

olim

olim fuit in quo postea quatuor Canonici à Parocho vicini pagi *Terheidem* nūcupati, sunt primitus collocati.

Auxit postea hanc foundationem N. ex familia Nassouiorum ad numerum XII. præbendarum. Quo fit vt hodieque earum collatio spectet ad Orsingiæ Principem, gentis Nassouia.

CAPVT XCIII.

SANCTI IOANNIS COLLEGIVM
*cathedrale Siluiducense seu Buscoducense in
Brabantia.*

CAMPINIA siue Campania Brabantia^a prouincia, ad septentrionem Mosæ flumine ac Holladiæ finibus clauditur. Siluaducis siue Boscum, primum regionis opidum veteribus *Orten* fuit. Exstat diploma quorundam priuilegiorum à Philippo Imperatore Henrico Duci datorum quæ hoc nomine appellant. *homines quoque, inquit, ciuitatum Ducis, videlicet Orten, quæ nunc silua dicitur, & Tyele, per totum Imperium in exactione telonij eandem habebunt iustitiam & libertatem, quam habuerunt temporibus patris & fratris nostri. Acta fuere hæc, anno 1204.* Ita Diuæus libro primo Rerū Brabantiarum capite nono.

Annus foundationis opidi Siluiducensis his verbis comprehenditur: *Godefridus Dux ex silua fecit opidum.*

Idem

Idem Dux habetur primus auctor ac dota-
tor Collegij Canonorum Silviducentium,
quod primitus nonnisi collegium Capellano-
rum fuit, postea Canonorum, & nunc ca-
thedrale; idque beneficio Pauli III. Papæ,
anno 1559.

CAPVT XCIV.

DIOECESIS SILVIDVCENSIS COL-
legia partim in Brabantia, partim in
Geldria.

Silviducensis diœcesis opida sunt ista: Sil-
sua-ducis, Helmonda, Dindouia, Seuen-
berga, Huesdenum, VVoicomium, Mons
S. Gertrudis, Rauesthenium. Item munici-
pia sunt ista, Megenum, Ossa, Roda S. Odæ,
Oisteruicus, Boxtelia, Oirschotum, Hiluari-
beca.

Collegia porro sunt ista in diœcesi Silui-
ducensi.

S. Ioannis Cathedrale Silviducense.

S. Martini Bomiliense, in oppido & insula
Bomelia.

S. Petri, Hiluaribecanum, in Campinia.

S. Petri Oorschotanum, in Campinia.

S. Odæ Rodanum, in Campinia.

S. Catharinæ Eindouienne, in Campinia.

S. Elifabethæ in opido montis S. Gertrudis.

S. Catharinæ, Huldense, in opido Huesdensi.

S. Petri, Boxtellense in Campinia.

S. Martini

S. Martini Rosseniense in Bomelia insula.

S. Seruatij, Hemertanum, quod sedem suam habet in pago Bomeliæ insulæ, quem *Hemert inferius* vocant.

SANCTI MARTINI ET SANCTAE
Dimpua Gelsenæ in Campinia.

IN eadem dicecesi sunt duæ Abbatia, *Tongliloa* & *Berna*, ordinis præmonstratensis, Item *Postulo Præpositura* & celeberrimum hospitale. Sunt insuper duo prioratus Canoniorum regularium videlicet *Cerssendouca*, apud *Turnhautum* municipium, & *diuina* olim prope *Eindhouiam* nunc in vrbe *Siluiducensi*.

SANCTI PETRI COLLEGIVM
Oirschotatum.

IN Campinia *Oirschonum* insigne est municipium, vbi *Botgin* nobilem olim virum imperasse ferunt: cuius filius *Odulphus*, æuo Caroli Magni ac Ludouici Pij Ultraiectensem sanctitate illustrauit Ecclesiam: vt tradit *Petrus Diuæus* lib. 1. *Rerum Brabanticarum*.

Est in hoc municipio insigne Canoniorum Collegium.

S. ODAE COLLEGIVM RODANVM ET
S. Petri Hiluari-Becanum, in Campania Brabantia.

SODA Virgo, filia, vt fertur, Regis Scottorum cum cæcitate esset correpta, tama

fama signorum & prodigiorū euocata est Leodidum ad reliquias Sancti Lamberti Martyris, vbi flumen oculorum recepit, & castitatē suam Christo sacrauit. Cū verò pater vellet eam sæcularis vitæ vsibus informare, & ad matrimonium trahere, ipsa diuino vsa consilio, peregrina in Taxandriam deuenit, suaq; sanctitate Rodense territoriū sublimauit; in quo obiit circa annum 713. matrona autē quædam nobilis propter miracula, quæ Deo auctore ad tumulū sanctæ fiebāt, præsignatū Rodense territorium Ecclesiæ S. Odæ hereditariè obtulit. Eleuata est è tellure, per Otbertū Episcopum Leodiensem anno 1103.

Ceterū vt patrona quiescit Rodiæ in collegiata Eccl. & solenne festū habet 27. die Nouemb. Quod ē duplex est in Cathedrali Eccl. Siluæducenti, & in Hiluvari-Beca. Constans est enim cleri Bebanī opinio, Hiluarem nobilem pedissequam S. Odæ, primariā Hiluari-Becani collegij fundatricem fuisse. Vnde ē ista Beca ab ipsa, ad aliarum distinctionē dicta est Hiluvaris-Beca, quomodo Roda dicitur S. Odæ Roda. Sic ferè Molanus in natalibus SS. Belgij.

Est autem Roda S. Oda, vt & Hiluari-Beca insigne ac populosum municipium Campaniæ Brabantinæ, vtrumque in diœcesi Buscoducensi seu Siluiducensi situm.

SANCTÆ CATHARINAE COLLEGIVM
Heusdanum.

HEVSDA siue Heusdenum opidum est admodum munitum, tertio ferè lapide à Silua-ducis, in confinibus Brabantiaë & Hollandiaë, situm. In hoc opido quinque Canonico-
rum cætum fundauit *Mechtildis*, vidua *Her-
berni de Riede* militis, qui anno millesimo
tricentesimo trigesimo octauo erat magnæ in-
sulæ Dordracensis Baliuus.

SANCTI MARTINI COLLEGIVM
Bomeliense.

COLLEGIUM istud decem Canonico-
rum fundatum est anno 1303. à *Gerardo Nas-
souio* Thesaurario Ultraiectensi, & *Bernardo
de Vueren*, Canonico Sancti Petri ultraiecti.

ROSSEMIENSE COLLEGIVM IN
Bomelia Geldriaë insula.

ROssemium pagus est insulæ Bomeliaë ad
ducatum Geldriaë spectantis, cuius qui-
dem Dominus fuit *Martinus Rossemius* Dux
belli clarissimus temporibus Caroli quinti
Imperatoris; cuius Martini auus Ioannes in
sui iuris pago *Rossem* fundauit Colle-
gium septem Canonico-
rum.

S. MAR-

SANCTI MARTINI ET SANCTÆ

Dimpnæ collegium, in Gela municipio Bra-
bantia.

SANCTA Dimpnæ Virgo & Martyr, pro-
pter fidem & amorem castitatis decolla-
ta est à proprio genitore, Rege Pagano. Cùm
enim pater, regina defuncta, nouam quæreret
eiusdem pulchritudinis vxorem, monetur à
militibus, vt filiam suam accipiat; matri suæ
adeò consimilem, vt in eius imagine mortua
reuiuiscere videatur. Quod detestabile faci-
nus cùm pater vi perficere vellet, illa quasi
obtemperatura quadraginta dierum inducias
petijt, & interim consultore Gereberno, eximiæ
sanctitatis & doctrinæ sacerdote, qui ipsam
pridem occultè baptizauerat; & ipsi ac matri
Eucharistiæ sacramentum porrigere consue-
uerat, cum ipso & patris iaculatore, eiusque
cōiuge, per mare peruenit ad Castrum, quod
Antuerpia dicitur. Inde autem ad villam per-
rexerunt, cui nomen *Gele* est antiquitus im-
positum, quæ tūc temporis raro inhabitatore
excolebatur, quia erant in eā nonnisi quinde-
cim domus, eaque nemorum densitate ferè
per sex milliaria circumseptæ. Inuenerunt
autem in ea vnicam S. Martini Ecclesiam, in
qua Gerebernus Missas celebrabat. Itaque in
Zammale, non longè ab ea Ecclesia, habitacu-
lum sibi construxerunt, in quo tribus mensi-
bus

M

bus

bus ieiunijs & orationibus vacantes, vitam quodammodo angelicam ducebant. Interea Rex per fugam filiæ turbatus, nauî Antuerpiã venit, & inde quaquauerfum legatos mittit. Quidam autem peruenerunt ad villam rurem Nesterloo, & cùm hospiti expensas soluerent, ait ille, se nummos habere confimiles, quorum pretium prorsus ignoraret. Et interrogatus vnde eos haberet, respondit à virgine Hiberna, quæ propè in deserto habitat cum venerando sene sacerdote, quæ pro emendis alimentis id genus nummos mittit. Hac occasione pater ad eam iter arripuit. Quam primû libidinis igne accensus, suauiter affatus est. Sed pro ea respondens Gerebernus, patrem de abominatione redarguit. Filiam ne vnquam consentiret est adhortatus. Tum verò omnes in eum tanquam fugæ auctorem & filiæ euerforem irruerunt: & exagitatus iniurijs, vitæ cursum capite cæsus compleuit. Rex autem iterum acriùs instabat, vt filia illi acquiesceret. Sed cum Christum vnicum amatorem se offendere nolle, aliaque multa constanter responderet, pater furore incensus, iussit eam decollari; & cùm nullus tam crudele facinus vellet exsequi, ne Regis postea fortassis dolituri iram incurreret, ipsemet regalis nobilitatis & clementiæ oblitus, gladio, quo fuerat accinctus, sacrum caput virginis amputauit. Et relictâ sunt corpora
bestijs

bestijs terræ deuoranda; quæ postea à quibusdam iuxta habitantibus in specu sunt condita. Post multa verò annorum curricula, ob stupendam signorum exhibitionē, clerus & populus eorum corpora quæsiuerunt, eaque in duobus sarcophagis niue candidioribus repererunt. Quod opus Angelorum, vt Sancto-
rū castitas significaretur, esse it cognouerunt; cum non essent in regione illa nisi petrae fuligine nigrantes. Sic ferè Molanus in natalibus Sanctorum Belgij.

Est autem Beca populosum Campiniæ municipium, secundo lapide ab Herentalia Brabantia opido situm: in quo loco hodieque sacrum Beatae Dimpne corpus adseruatur à Canonicorum collegio. De ea vide Martyrologium Romanum.

CAPVT XCV.

SANCTI HADELINI COLLEGIVM

Visetense diœcesis Leodiensis ad Mosam

Fluuium.

SHAdelinus confessor, Aquitaniæ territorio ortus, in tenera ætate semper confortio senū interesse cupiebat. Inde relinquēs terram & cognationem suam, venit *Stabuletū* vbi magisterio vsus est S. Remacli Epif. Tūgrensis. Adeoq; fuit sanctitate & miraculorū gloria celebris, vt Eccl. Cellensis fratribus in valle ad Letiā fl. habitantib. multa prædia sint

M 2 collata,

collata, multiq̄ue reditus. Verùm anno 1137.
 Canonici verò S. Hadelini, quia à Domino
 Cellensi multum opprimebantur, & in Eccle-
 siæ libertate defraudabantur, clam cum fe-
 retro & sacro corpore Leodium aufugerunt.
 Quare Adulphus Marca Leodiensis Episco-
 pus habito consilio, corpus sanctum cum Ca-
 nonicis misit Visetum, quod tunc temporis
 ab Episcopo vallabatur nouis muris & turri-
 bus. Est autem ad ripam Mosæ inter Leodiũ,
 & Traiectum. Habetq̄ue collegium Viseten-
 se sæcularem Abbatem, Canonicum Leodiẽ-
 sem, cū ex prima fundatione verisimiliũs pu-
 tent sese Benedictinos fuisse, cū Cellæ resi-
 derent ad Letiam, sesquimilliarĩ à Dionanto,
 versus Arduennam. Videtur enim locus ille,
 à humili monasterio, Cellæ nomen accepisse.

vide infra
cap. 122.

Ceterũ Cellenses, apud quos in S. Hade-
 lini Ecclesia Præpositura remansit, pingunt
 eum vt eremitam, quia eremiticam vitam a-
 pud ipsos egit eo videlicet in loco, vbi in hũc
 vsque diem locus sepulturæ eius cernitur, su-
 perexstructa ædicula, quam in memoriam
 eremiticæ eius vitæ anachoreta inhabitat.

Exstat de hoc viro, adhuc in Cella quies-
 cente illustre Nodgeri Leodiẽsis Episcopi te-
 stimoniũ. Scribit enim Remaclũ ipsi futura
 conuersationis & quietis locum, fontẽque hu-
 manis vsibus opportunum indicasse. *Quæ res,*
subdit, hodie omnibus minimè obscura est, quando

1160

in eodem loco corpore quiescit, & spiritu presens, innumera illic quotidie credentibus beneficia prestare non cessat.

CAPVT XCVI.

COLLEGIUM CANONICORVM

Aula Comitis apud Valentianas.

BAlduinus III. cognomēto Magnanimus Hannoniæ ac Valētiarum Comes in ipsa Vrbe Valentiana Palatium insigne exædificauit, quod Aulæ Comitis nomen etiamnum retinet. Quo in Palatio Collegium Canoniorum anno circiter millesimo cētesimo nonagesimo secundo collocauit diplomate ea de re dato. Ita Iacobus Guisus in Hannoniæ Chronicis libro tertio capite quingentesimo vndecimo.

CAPVT XCVII.

MONTIS-BRISONIS CANONICORVM

collegium in diœcesi Lugdunensi, in Gallia.

Mons Brisonus est Vrbs primaria Prouinciæ Forensis in regno Galliæ: in qua vrbe *Guigo*, siue *Guido* IV. Comes Forensis & Niuernensis insigne Canoniorum Collegium anno millesimo ducentesimo vigesimo tertio fundauit, ac dotauit. Raynaudo Lugdunensi Archiepiscopo approbante.

Diploma foundationis sic habet: *Guigo Co-*

M 3

mes

mes Forensis &c. Nos ad honorem Dei & beatae
semper virginis Mariae, auctoritate dioecesani nostri
Venerabilis Lugdunensis Archiepiscopi, patrum nostri,
Ecclesiam construximus apud montem-brisonem in
Parochia Modoni siue praedictis iuris alieni, & in e-
adem Ecclesia tredecim Canonicos instituímus, qui
divinis officijs mancipati Deo & Beatae Virgini Ma-
riae perpetuo deseruirent. Ex quibus vnus Decanus,
alter cantor, alius sacrista, sequens Magister chori
essent. haec omnia in praesentia venerabilis patris in
Christo Domini R. Lugdunensis Archiepiscopi. Actū
anno millesimo ducentesimo vigesimo tertio. Immu-
nitates item & priuilegia eidem Ecclesiae con-
cessa sunt à praefato Guidone anno millesimo
ducentesimo vigesimo nono. Statuta circa di-
uina publicata sunt à Ioanne Archiepiscopo,
anno millesimo tricentesimo octogesimo
quinto. Eadem priuilegia cum statutis legun-
tur approbata per Franciscum primum Re-
gem Galliae anno millesimo quingentesimo
trigesimo quinto.

CAPVT XCVIII.

COLLEGIA CANONICORVM DI-
oecesis Aurelianensis in regno Galliae.

Collegium Cathedrale S. Crucis.

Collegium S. Aniani.

Collegium S. Petri, Virorum.

Collegium S. Petri, puellarum

Collegium S. Auiti.

Colle

Collegium Sanctæ Mariæ Cleriacensis.

Collegium Sancti Lifardi in opido Magdu-
nensi.

Collegium Sancti Verani, olim S. Crucis in
opido Gergolio.

Collegium S. Itherij in opido Suliaco.

Collegium Sancti Georgij in opido Pithue-
ris.

Collegium Sanctæ Mariæ in opido Riuomo-
rantino.

Collegium Sanctæ Mariæ in Castello veteri,
quod est municipium muris non clausum.

Ceterum Aurelianenses tradunt, Basilicam
Cathedralem Aurelianensem, in honorem
Sanctæ Crucis cōstructam ac dedicatam tem-
pore Constantini Magni Imperatoris. quo
regnante crux dominica diuinitus per ma-
trem eius *Sanctam Helenam* reperta fuit atque
exaltata. Quo factum vt & ipse Constanti-
nus, & alij passim Christiani multas ijs tem-
poribus Basilicas in honorem Sanctę Crucis
excitarent. Aliter tamen Rigordus in histo-
ria sua manu scripta de vita Philippi se-
cundi cognomento Augusti Franciæ Regis,
qui anno millesimo centesimo octogesimo
secundo Iudæorum synagogas per Galliam e-
xistentes iussit in templa Christi commutari.
Rigordi verba sunt ista: *Regis ad præceptum, &
exemplum Aurelianenses ciues in Ecclesia sua,
que quondam Aurelianis fuerat Synagoga,*

*Stäpense
Collegiū.*

præbendas perpetuò instituerunt, vbi clerici ordinati die ac nocte diuina celebrant officia. Similiter in Ecclesia Stampensi, quæ fuerat Synagoga factum fuisse vidimus.

Est autem hodieque collegiata Ecclesia S. Crucis in opido Saptis Gallicè *Estampes* inter Lutetiam Parisiorum & Aurelianum sito.

CAPVT XCIX.

EDELSTETENSE COLLEGIUM, Canonissarum, in Sueuia, Germaniæ prouincia.

Edelstetum, quasi nobilis locus, vel nobilium puellarum locus, aut vt in quibusdam vetustis chartis legi, *Ottlinstettum*, Canonissarum liberarum & ab omni professione immunium, in Sueuia pulcherrimum est collegium, Urspergenti cœnobio vicinum medio ferè itinere inter Augustam & Ulmā, Sueuiæ vrbes. Cuius loci virginibus liberum est egredi ac nubere; soli verò Abbatissæ propter benedictionem, integrum non est. Fundatum & liberalissimè dotatum est istud collegium anno Christi millesimo centesimo vigesimo sexto à *Gisela*, *VVernheri* Comitis de Schwaberg & Baltzhufen, fundatoris Urspergentis Germana sorore, quæ apud Laugingiacum etiam xenodochij fundatrix & ædificatrix fuisse celebratur. Sic ferè Bruschius in *Chronologia monasteriorum Germaniæ*.

CAPVT

CAPVT C.

COLLEGIVM S. MARIAE DE ROSCIDA
valle, in Nauarra.

Sanctius Vasconū, siue Nauarræ Rex, ex-
struxit sumptuosum Deiparæ templum
ac collegium in loco *Roscida Vallis* nuncupato;
in quo ipse mortalis vitæ anno 1234. 7. Idus
Aprilis vinculis est expeditus. Locum hunc
Canonici diuinas laudes perpetuò concenturi
excolendum acceperunt. Vide Marianam li.
12. c. 16. Rerum Hispaniæ.

CAPVT CI.

S. MARIAE ET S. LEBVINI COL-
legium Cathedrale Dauentriense, in Ger-
mania inferiore, & alia collegia d.
Dauentriensis.

AMultis retrò seculis fuit insigne apud
Dauentrienses collegium Canoniorū:
in qua vrbe & Episcopi Ultraiectini aliquan-
do sedem suam habuerunt, temporibus præ-
fertim periculosis, vt Ioannes Becanus in hi-
storia Episcoporum Ultraiectensium tradit.
Quapropter vt Middelburgi, sic etiam Da-
uentriæ, Episcopali duntaxat dote opus fuit,
ad Cathedram Episcopalem an. 1559. erigen-
dam. In quam dotem Philippus II. Rex Ca-
tholicus adsignauit monasterium Canoniorū

M 5 Regu-

SANCTI CLEMENTIS COLLEGIVM

Steinuicicum.

Steinuicum opidum est Frisiæ occidentalis, in quo collegium duodecim Canoniorum fundavit *Henricus* Episcopus Ultraiectinus, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo.

CAPVT CII.

SANCTAE MONEGVNDIS COLLEGIVM

Chimacense, in Hannonia.

SMonegundis Virginis historiã S. Gregorius Turonensis descripsit. Natale eius tãquam festum solenne Chimaci celebratur secundo die Iulij postposito festo Visitationis Mariæ; eo quod collegiata dictæ vrbis Ecclesia consecrata sit in honorem D. Monegundis, eiusq; reliquijs exornata fuerit, quas duo Canonici in solemnibus processionibus circũferre solent in loculo argẽteo deaurato.

Simili ferè pietate S. Priscæ dies natalis ad diem 18. Ianuarij colitur, & reliquiæ in argenteo portabili loculo honorabantur. Sed vtriusq; reliquiæ sub Caroli Quinti imperio perierunt, anno quinquagesimo secundo, Francis urbem incenditibus. In medio tamen chori sculptura superest Gallicis verbis, quæ Latinè sonant, *Hic iacet nobilis homo Iannes, Comes Suesionensis dominus Chimac-*

Chima-

Regularium vulgò, *Borclooster* nuncupatum, præpè Suollá, Transifalanæ prouinciæ opidū.

Sunt autem in dicecesi Dauentriensi opida subsequenti.

Dauentria, Zutphania, Suollæ, Campi, Harderuius, Elburgum Hattemium, Drufoburgum, S. VValburgi sacrū siue Donsburgū, Herenbergæ, Dontechemium, Haisletum, Gora, Lochemium, Bredefortum, Vollenhouia, Hardenbergæ, siue Hardenburgum, Almeloæ, Eufceda, Linga, Steinuicus, Otmarsum, Grolla, Delda, Oldezalia, Omnia, Dipenheimium.

SANCTI PLECHELMI COLLEGIVM
Oldensaliense.

FVndatum est Collegium istud in veteri Saliorum opido à *Balderico* Episcopo Ultraiectino, qui & ipsum opidum muris cinxit.

S. VVALBURGIS COLLEGIVM
Zutphaniense.

Zutphania insigne est opidum Comitatus titulo nobile, quod cum suo territorio facit vnam ex septendecim prouincijs Belgicis. In hoc opido vetus est Canonicoꝝ collegium, quod habet Præpositum, Decanū, & Scholasticum. De sancta VValburge seu VValburga Martyrologium Romanum & Molani natales Belgicos.

S. CLE-

SANCTI CLEMENTIS COLLEGIVM

Steinuicatum.

Steinuicus opidum est Frisiæ occidentalis, in quo collegium duodecim Canoniorum fundavit *Henricus* Episcopus Ultraiectinus, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo.

CAPVT CII.

SANCTAE MONEGVNDIS COLLEGIVM

Chimacense, in Hannonia.

SMonegundis Virginis historiã S. Gregorius Turonensis descripsit. Natale eius tãquam festum solenne Chimaci celebratur secundo die Iulij postposito festo Visitationis Mariæ; eo quod collegiata dictæ vrbis Ecclesia consecrata sit in honorem D. Monegundis, eiusq; reliquijs exornata fuerit, quas duo Canonici in solemnibus processionibus circũferre solent in loculo argæteo deaurato.

Simili ferè pietate S. Priscæ dies natalis ad diem 18. Ianuarij colitur, & reliquiæ in argenteo portabili loculo honorabantur. Sed vtriusq; reliquiæ sub Caroli Quinti imperio perierunt, anno quinquagesimo secundo, Francis urbem incendentes. In medio tamen chori sculptura superest Gallicis verbis, quæ Latinè sonant, *Hic iacet nobilis homo Iannes, Comes Suesionensis dominus Chimac-*

Chima-

Chimaci, qui apportauit corpus Sanctæ Priscæ de partibus Romæ, qui obiit anno millesimo ducentesimo octogesimo secundo.

Est autem Chimacum vulgò *Chimay*, Hannoniæ opidum diœcesis Leodiensis, duabus filuis, Fania & Theoracia interclusum, Principatus titulo nobile, quod hæctenus gentis Croyæ, nunc est Arenbergicæ de Lingne.

CAPVT CIII.

SANCTI PETRI COLLEGIUM CA-
thedrale Middelburgense, & alia in
Zelandia.

Collegium istud Canoniorum quatuordecim, & vnius Decani, institutum est anno millesimo trecentesimo vndecimo in honorem Sancti Petri à *Guilielmo* Imperatore, eodemque Hollandiæ, ac Zelandiæ Comite, vt tradit Ioannes Becanus Canonicus Ultraiectinus in historia Episcoporum Ultraiectensium. & Comitum Hollandiæ anno millesimo sexcentesimo duodecimo. Franequerę in Frisia typis edita.

Porro donatum est istud Collegium Cathedra Episcopali anno millesimo quingentesimo quinquagesimo nono. per Paulum III. Pontificem Maximum petente Philippo Rege Catholico, eodemque Hollandiæ ac Zelandiæ Comite.

Primus Episcopus Middelburgensis fuit
Nicolaus

Nicolaus à Castro, patria Louaniensis, olim collegij Buslidiani in ea Acadamia præses, qui anno millesimo quingentesimo septuagesimo tertio Middelburgi obiit.

Secundus fuit, *Ioannes à Stryen*, Zelandus, qui regio pastorum seminario Louanij Præfectus ibidem obiit.

Tertius fuit *Philippus Rodoarius Berlegemius* vir generis nobilitate, alijsque virtutibus clarus, qui postea factus est Episcopus Bruggensis.

Sunt autem in diœcesi Middelburgensi oppida subsequentiâ: Middelburgum, Vlissinga, Vera, Goufa, Ziricæa, & Romersvvalia cum Tola insula.

SANCTI MARTINI COLLEGIVM
Middelburgense in VVestmunster.

COLlegium istud duodecim Canonico-
rum fundatum est à Maximiliano Im-
peratore & *Maria* eius coniuge anno millesi-
mo quadringentesimo septuagesimo nono
7. Idus Iunij.

SANCTI LIVINI COLLEGIVM
Ziricæum

FVndatum est collegium istud XXIV.
Canonicorum ab *Auberto* Bauaro, Hol-
landiæ & Zelandiæ Comite, anno trecētesimo
septuagesimo octauo.

S. M A-

190 DE CANONICORVM
SANCTAE MARIAE COLLEGIVM
Veriense.

VEra siue Veria opidum est Zelandiæ, quod vna cum Vlissinga, à Carolo V. ornatum est titulo Marchionatus. Veriense collegium canonicorum instituit *Henricus de Borsele*. Dominus Veriensis & comes de Grand prè anno 1474. Habitarunt autem olim canonici isti in *Zandtbych*, pago Domini Veriensis.

TOLENSE COLLEGIVM.

TOlæ, quæ vna est Zelandicarum Insularum, canonicatus aliquot instituit *Ioannes Bellimontius*, comes Boloniensis, filius Ioannis comitis Hannoniæ, Hollandiæ, & Zelandiæ, Frisiæ, circa annum 1305.

SANCTI MARTINI AGGERENSE
Collegium.

IN Aggere Sancti Martini, vulgò *S. Martens dyel* Zelandiæ municipio, collegium canonicorum fundavit *Florentinus de Bersela*, eius loci Dominus, eiusque coniunx *Maria de Bergis*, anno 1400. Auxit postea præbendas *Fridericus de Borsele* anno circiter millesimo quadringentesimo quinquagesimo.

COLLEGIVM NEO-ECCLESIENSE.

IN Neo-Ecclesia, vulgò *Nyeutlerkerck*, Duuelandiæ Insulæ vico, collegium canonicorum

corum fundauit *Anna Burgundica* vidua *Adolfi Cliuensis*, Domini de *Rauenstein*, circa annum millesimum quadringentesimum nonagesimum.

CAPELLENSE COLLEGIVM

IN *Zuytbeuerlandia Zelandiæ* Insula, in *Capellen* dicto, collegium XI. Canonicoꝝ fundarunt *Anna Burgundica* & *Colardus* Dominus de *Likerclien* anno circiter millesimo quingentesimo tertio.

CAPVT CIV.

ESSINGENSE COLLEGIVM IN
Bauaria.

IN vico *Efsing*, sub arce *Randeck*, id fundauit *Vlricus* senior de *Abensperg*, vnà cum filijs suis, *Dietrico*, Canonico *Ratisbonensi*, *Ioanne*, *Vlrico*, *Alberto*, & *VVilhelmo*, constituitque ibi sex Canonicos sacerdotes. Fundauit simul xenodochium, in quo duodecim valetudinariæ personæ sustententur. Ius verò præsentandi illas personas reseruauit maximo natu suæ familiæ, vt testantur litteræ foundationis datæ anno 1367. *Auentinus* ponit septem Canonicos, & annum 1363. sed verisimilior est copia Litterarum dictarum.

Ad prædictā foundationem dederunt aliqua prædia & bona *VVolfhart ab Ouensteten*, *Berchtholdus Vlraniel*, & *Albertus ab Erlach*, vt testatur
litteræ

litterę datę anno millesimo trecentesimo sexagesimo primo.

Stephanus, Fridericus, & Ioannes, Bauarię Duces fundarunt ibidem anniuersarium, & dederunt Ecclesiam Emptenbach, cum aliquibus redditibus anno 1380.

Ceterum vicus Essing, pertinet ad possessores dominię Randeck, qui olim erant de familia Abenspergęsi; quibus deficientibus successerunt Duces Bauarię. VVilhelmus, Dux Bauarię dedit hunc vicum, ob fidelia seruitia, *Leonardo ab Eck*, Doctori & Consiliario suo intimo, cuius filius *Osvvaldus*, id postea vendidit *Ottoni Henrico*, Comiti à Schvvartzenburg, Sic ferè Hundius in sua Metropoli Salisburgensi.

CAPVT CV.

S. MARIAE DORDRACENVM
Collegium in Hollandia.

Dordracum vrbs est in diœcesi Ultraiectensi, metropolis ciuitatum Hollandię, in qua *Sancta Sura*, siue *Soter* virgo honestissimis parentibus orta, maioris Ecclesię fundatrix celebratur: fertur enim singulari affectu venerata esse imaginem Deiparę Virginis, ad arborem super riuum *Dordrech* pendentem: & quidquid lucrabatur, id pauperibus erogasse. Cùm autem optaret Ecclesiam ædificare, ab Angelo didicit magnitudinem: & tri-

& tribus operarijs totidem denarijs, dictis *Copkens*, parvæ quantitatis, sed magni valoris, satisfecit. Ex quo, quod pecuniosa putaretur, vitæ præsentis vsurâ per latrones amisit, eo in loco vbi hodie amœnissimus fons, febricitantibus medicina, emanat. Cuius etiam *Guilielmus Lindanus* in Apologetico ad Germanos meminit. Capti ad iudicis prætorium ducti sunt; sed Martyr cum cicatrice recenti in collo apparens, (erat enim guttur cultello transfossus) pœnitentibus veniam impetrauit. Ecclesia iam dicta Soterem eam nominat, & per Collectam memoriam eius celebrat in die S. Scolasticæ Virginis. Sed ignoro à quo tempore, & cuius auctoritate, hæc commemoratio & applicatio Collectæ de Sancto Sotere, Virgine orientis, in Beatum Sotorem Dordracensem fiat; quam sic transnominatam opinor ob salutem præstitam miraculis.

Ita ferè Molanus in natalibus Sanctorum Belgij.

Ceterum Dordracense collegium istud duodecim Canonicorum excitavit *Albertus Bauarus* Hollandiæ Zelandiæque Comes anno millesimo trecentesimo sexagesimo sexto.

Templi autem auspicia referunt incolæ ad Sanctum Soterem, vt ex Molano iam retuli.

N

CAPVT

SANCTAE CATHARINAE EGMUNDANUM Collegium, in d. Harlemensi, & alia
Hollandiae collegia.

EGmunda celebris est Hollandiae pagus à quo nobilissima Egmundanorum Comitum familia nomen habet. *Ioannes XX*, Egmundæ Dominus seu Toparcha, ibidem collegium sex Canoniorum anno 1451. instituit ubi & sepultus est anno eodem.

Huius Ioannis filius fuit *Arnoldus*, qui primus è familia Egmundana, factus est Dux Geldriae.

Fuit olim quoque celeberrima Egmundæ Benedictinorum Abbatia, Episcopatus Harlemensi post incorporata.

SANCTI NICOLAI COLLEGIVM
Ifelsteinense.

Collegium istud octo Canoniorum crexit *Arnoldus Dominus* de Egmunda & Ifelstein anno 1398.

HORSTENSE COLLEGIVM PROPE
Renen opidum.

Collegiū istud quatuor Canoniorum crexit *Ioannes de Arckel* Episcopus Vltraiectinus anno 1347.

VILHOVENSE COLLEGIVM IN BAVARIA:

SIta est ista collegiata Ecclesia ad ostium
Vilsi fluminis excurrentis in Danubium,
in vrbe

in vrbe *Vilshouen*. Auentinus de fundatione huius collegij sic ferè scribit in Annalibus lib. septimo: *Circa annum millesimum trecentefimum sexagesimum sextum Henricus Tuschl cum filio Schvitzhero duodecim mystarum Collegium in Vilshouen instituit, & sequenti anno XII. Kalendis Octobris deceffit.* Quod non omnino conuenit cum scriptura ad parietem chori ibidem affixa, quæ habet anno millesimo trecentefimo octogesimo octauo obiisse militem *Henricum*, dictum *Tuschl* fundatorem collegij in *Vilshouen*, quod *Schvvikherus* filius cõsummauit. Sic ferè *Hundius* in *Metropoli Salisburgensi*:

CAPVT CVIII.

SANCTI VINCENTII COLLEGIUM
Gorcomiense & alia in Hollandia.

Collegium istud tredecim Canonico-
rum fundauit *Otto* Dominus de *Artkel*
anno millesimo trecentefimo septuagesimo
octauo, odie duodecima Iunij. Ex his Canoni-
cis decimus tertius est Collegij Decanus.

SANCTAE MARIAE COLLEGIUM
Hagenfe.

Haga-Comitis est pagus *Hollandiæ*
amplissimus, *Hollandiæ* Comitum o-
lim sedes ac domicilium. In Palatio *Hagenfe*
N 2 colle-

196 DE CANONICORVM

collegium Canonorum excitauit *Albertus Bauarus*, Hollandiæ Comes anno millesimo trecentesimo sexagesimo octauo.

SANCTI ADRIANI COLLEGIVM
*in Naeldvich tertio lapide ab Haga
Comitis.*

FVndatum est collegium istud à *Guilielmo de Naeldvich*, milite, hoc est, vt nos hodie loquimur Equite, anno millesimo trecentesimo septimo in honorem Sancti Adriani & vsum sex canonicorum, vt patet ex Diplomate eiusdem *Guilielmi*, anno eodem dato, & à *Guidone* Episcopo Ultraiectensi confirmato; itemque à *Guilielmo de Couster* Præposito & Archidiacono Ultraiectensi.

Ceterum anno millesimo trecentesimo sexagesimo nono datum est diploma à *Ioanne de Viernenburch*, Episcopo Ultraiectensi, quo concessum fuit, vt aueretur numerus præbendarum ad duodecim: petente *Guilielmo de Naeldvich* armigero dicti *Guilielmi* nepote.

SANCTI PANCRATII COLLEGIVM
Leidense.

LEida siue Lugdunum Batauorum amplum est Hollandiæ opidum, in quo collegium viginti quatuor canonicorum fundauit *Ioannes de Vernenborch*, Episcopus Ultraiectinus anno 1366. Hodie Leida habet Academiam.

SANCTI IOANNIS BAPTISTAE
Collegium Hastense.

Collegium octo canonicorum in *Hasten*
excitavit *Otto* dominus eiusdem loci
anno millesimo trecentesimo nonagesimo
nono.

SANCTAE BARBARAE CVLENBURGENSE
Collegium.

Culenburchum opidum est Comitatus
titulo nobile, in quo collegium decem
canonicorum fundavit *Humbertus* Dominus
Culenburchensis anno millesimo quadringen-
tesimo vigesimo secundo.

AMERSFVRTENSE COLLEGIVM.

AMersfurtum opidum est ditionis vl-
traiectinæ, in quo collegium duode-
cim canonicorum fundavit *Ioannes de*
Diest, Episcopus Ultraiectinus anno millesi-
mo trecentesimo trigesimo septimo, die vige-
sima prima Augusti.

SANCTI IOANNIS BAPTISTAE
Collegium Vicanum.

In *VVich*, ditionis Ultraiectinæ opido,
quod veteres *Dorestatum* appellarunt col-
legium duodecim canonicorum fundavit
Gisbertus, Dominus de Abcauda anno mil-
lesimo trecentesimo sexagesimo sexto.

198 DE CANONICORVM
SANCTAE CATHARINAE BRILA-
num Collegium.

BRila opidum est Hollandiæ, in quo Collegium Canonorum fundatum est à Domino seu toparcha de Voorne.

Est & collegium Canonorum in *Abbenbroek*, in *VVesterzalburch*, in *Oostvorna*, & alibi alia in Hollandia.

CAPVT CIX.

COLLEGIA VARIA CANONICORVM
in regno Gallie.

Collegium S. Mariæ *Molinensis* in Borbonia anno millesimo trecentesimo octogesimo sexto fundauit Ludouicus Dux Borboniæ.

Collegiũ B. Mariæ Cleriacensis circa an. 1200. fundatum est à viro nobili Domino Salæ: quod redditibus multisq; priuilegijs auxit Ludouicus XI. Gallie Rex: cuius & sepulcrũ marmoreum eo loco vidimus aliquando.

Collegium S. Petri Macerientis, vulgò *de Maisieres*, quod est opidum Mosæ fluminis aditum, fundauit *Manasses*, Comes Registensis anno 1176. pro XII. Canonicis: teste Choppino lib. II. Monast. tit. vlt.

S. Geruasij, Lectorense collegium.

S. Cæciliæ, Albigense.

S. Mariæ, Rouermense.

S. Mariæ, Samathanense.

S. Mar-

- S. Marcelli, apud Parisios.
 S. Quiriaci, *de Prouis, en Brie.*
 S. Vedasti Suefsionense.
 S. Gerris, Lemonicense.
 S. Spiritus, propè Baionam.
 S. Petri & Sancti Maximiani, Barri-ducense,
 in Lotharingia.
 Sancti Saluatoris, Metense, in Lotharin-
 gia.
 Sancti Petri, *de la Court du maus.*
 Beati Tugalli, *de Laual.* in dicecesi Cenoma-
 norum.
 Sancti Martini, Andegauense.
 Sancti Laudi, Andegauense.
 Sancti Eusebij Antisiodorenses.
 Sanctæ Mariæ, Pictauiense.
 Sancti Nicolai, *de Commercy.*
 Sancti Nicolai, de Craon.
 Sancti Clodoualdi, apud Parisios.
 Sancti Martini de *Champeaux* in dicecesi Pari-
 siensi.
 Sanctæ Mariæ Meduntense.
 Sanctæ Mariæ, Melodunense.
 Sancti Sepulcri, Parisiense.
 Sancti Asterij, Petracoricense.
 Sancti Geraldij, Douillac, in Aruernia.
 Sancti Ioannis, de *Chalmont.*
 Sanctæ Mariæ Claromontense.
 S. Mariæ Borboniense.

- S. Mariæ, Augustoduense.
 S. Mariæ, & Stephani Cabillonense.
 S. Georgij, Cabillonense.
 S. Eulaliæ Lugdunense.

CAPVT CX.

MEDIOLANENSIS VRBIS COLLEGIA CA-
 nonicorum, in Italia.

Mediolanum Insubriæ caput, præclara
 olim Imperij sedes, habet vndecim
 collegia Canonorum. Inter quæ Metro-
 politanū, Deiparę Virgini est sacrum, quod au-
 spicia sua debet S. Barnabæ Apostolo, quem
 constat sacrosanctum Euangelium huc attu-
 lisse. Id tradit Dorotheus Episcopus Tyri,
 Græcus auctor in Synopsi, itemque Hippoli-
 tus Martyr, & ex his Sigonius, Baronius, ce-
 terique recentiores scriptores. Ceterum inter
 mundi hodie miracula censetur amplissima
 Basilica metropolitana Mediolanensis, quam
 anno millesimo trecétesimo octogesimo sex-
 to *Ioannes Galvatius* Dux Mediolanensis eri-
 gendam curavit, cuius longitudo ab ortu
 ad occasum 250. latitudo verò 130. cubitos
 protenditur, maior testudo 800. cubitorum
 altitudinem pertingit, in medio quinque na-
 uium, longitudinis ac latitudinis 3.

CAPVT

CAPVT CXI.

BONONIENSIS VRBIS COLLEGIA
in Italia.

Bononia Vrbs & Academia totius Italiae celeberrima, primū Episcopum habuit *Sanctum Zamam*, qui anno Christi ducentesimo septuagesimo à Sancto Dionysio Papa ordinatus, Bononiam venit, & Euangelij doctrinam propagare cœpit. In ea vrbe sunt tria Canonorum collegia, nimirum *S. Petri, S. Petronij, & S. Mariae Maioris.*

Sancti Petri templum exstruendum curauit dictus *Sanctus Zama*, qui & Presbyteros ibidem pro illorum temporum ratione constituit.

CAPVT CXII.

COLLEGIA CANONICORVM VRBIS
Bituricensis in Gallia.

Biturigæ, vulgò *Bourges*, Vrbs vetus & Archiepiscopalis est in regno Gallia, quæ ambitu suo, præter varia monasteria, cōplectitur sex collegia Canonorum. Sunt autem ista :

S. Stephani collegium cathedrale.

Collegium Sacrae Capellæ circa annum 1405.

à *Ioanne* Duce Bituricensi fundatum.

Collegium S. Vrsini.

Collegium nostræ Dominæ de Sala.

Collegium Medij Monasterij dicatum Beatæ Mariæ.

Collegium S. Petri, puellarum.

Præter ista sunt insuper varia Canonico-
rum collegia in opidis ac pagis diœcesis Bitu-
ricensis: vt

Collegium Sancti Etherij in opido Aiaco.

Collegium Sancti Cyrici in opido Exolduno
& Sancti Ioannis in eodem opido.

Sancti Dionysij in suburbio Exoldunensi.

Sanctæ Mariæ in Gracayo.

Sancti Austregisili in eodem opido.

Sancti Germani opido Castrensi fundatum
per Dominos de Chauuignij.

Sanctæ Mariæ in castro Meilhani.

Sanctæ Mariæ in opido Magduno, quod est
aliud à Magduno opido diœcesis Aurelia-
nensis.

Sancti Aniani, in opido eiusdem nominis,
quod titulo comitatus ornauit Franciscus
primus Galliaë Rex.

S. Siluani in opido Leproso. *Leuroux.*

Sancti Lauriani in opido Vastino per Gui-
donem Comitem Blesensem,

Sancti Cyrici in agro Bituricensi apud Cha-
steauroux.

Est item collegium Canonico-
rum in opido de *Linieres*, & alterum in opido de
Chasteauneuf, quorum Patronos
nondum comperi.

CAPVT CXIII.

COLLEGIACANONICORVM DIOE-
cesis Cornutensis in Gallia.

Sanctæ Mariæ collegium Cathedrale ha-
bet 72. præbendas qui numerus institutus
fertur tempore S. Lubini, Episcopi XVI. Car-
nutensis.

Collegium S. Andreae in eadem vrbe.

S. Mauritij ibidem.

Sancti Aniani ibidem.

Sancti Piaty ibidem.

Sancti Ioannis de Nogento Retrodoi, quod
Opidum sic dicitur, ad distinctionem ali-
orum Nogentorum.

Sancti Andreae in Castroduno opido.

Capellæ Regalis ibidem.

Sancti Saluatoris, in opido Blesensi ad Lige-
rim fluuium.

Sancti Iacobi, ibidem.

Sancti Georgij Collegium in vrbe Vindoci-
nensi vulgò *Vendosne*, (quæ gaudet titulo
Ducali) ab vxore Godefridi Martelli fun-
datum.

S. Stephani in opido *Dreux* nuncupato.

Sancti Nicolai in opido, quod Mons Mirabi-
lis dicitur.

Est insuper collegiū Canonicoꝝ in Castro
de *Maintenō*, itē in opido Pisiaco, vulgò *Poissey*
item in opido *Mendon*.

CVPVT

COLLEGIA CANONICORVM REGII
patronatus ac fundationis in regno
Gallie.

- S**anctæ Capellæ Palatij Parisiensis, *La S. Chapelle du Palais de Paris.*
- S. Capellæ palatij Diuionensis, *de Digdon.*
- S. Capellæ Sancti Ludouici in palatio Senonensium, *de Sens.*
- S. Capellæ Bituricensis, *de Bourges.*
- S. Capellæ Viuariensis in Bria, *du viuier en Brie.*
- S. Capellæ Vicicomitis, *de Vicle Comte.*
- S. Capellæ Delphmatis, quæ est Ecclesia Sancti Andreæ Gratianopolitani, *la S. Chapelle de Dauphinè, qui est leglise de S. Andre de Grenolle.*
- S. Capellæ Borboniensis, *de Bourbon.*
- S. Capellæ Saltus Vicennarum, *du Bois de Vicennes.*
- S. Capellæ, Siluanectensis, *de S. Frambourg à Senlis.*
- S. Capellæ Vitriacensis, *de Vitriç.*
- S. Capellæ S. Stephani Trecentis, *S. Estienne de Troyes.*
- S. Saluatoris Blesensis. *S. Samieur à Bloys.*
- S. Meloni Pontisarenensis. *S. Meloy de Pontoyse,*
- B. Mariæ in S. Quintini opido. *S. Quintin.*
- B. Marię Pisiacensis.
- B. Fursei Peronensis. *S. Fursy à Reronne.*
- S. Vul-

S. Vulframmi Alleuillani. S. *Vulfran de Alle-
nille.*

S. Florentij Royensis. S. *Florentin de Roye.*

Diuæ Virginis Clariacensis, *de Clery.*

S. Petri Cenomanensis, ibidemque Sacelli
in vado Maluei, S. *Pierre de la Couxt dit
Maus & de la Chapelle du gue de Mauluy.*

B. Spiri & Deiparæ Virginis Corboliensis S.
Spire & nostre Dame de Clery.

Ceterum S. Spiri Ecclesia fundata est per Ai-
monem Comitem Corboliensem, ibidem ad
aram summam sepultum.

B. Mariæ Stampensis, *de Estampes.*

S. Petri *du dorat.*

Ita Renatus Chopinus libro primo de sa-
cra Politia titulo primo.

In collegijs Canonicorum Sancti Marti-
ni Turonensis, & Sancti Mauritij Andegauē-
sis Rex Galliæ peculiari iure Canonicatum
obtinet, vt & in collegio Cabilonēsi, vt tradit
idem Chopinus, libro primo titulo quarto
de sacra Politia & libro de Dominio Franciæ.

CAPVT CXV.

COLLEGIA CANONICORVM COMITATVS
Burgundiæ, & diocesis Vesontionensis.

Vesuntio vetus Sequanorum Vrbs, Iulio
Cæsari alijsque nota Gallicæ *Besanzon*,
hodiè vulgò *Bisuntium*, latinè dicitur. In hac
vrbe Archiepiscopali sunt tria Canonicorum
collegia,

collegia, nimirum *Sancti Ioannis Euangeliste Metropolitanum*, item *Sancti Stephani & Sanctae Mariae Magdalena*. Duo priora Collegia, nimirum *Sancti Ioannis & Sancti Stephani*; etsi diuersis locis domicilium habeant: censentur tamen vnum idemque corpus seu Capitulum conficere.

Salinae opidum est Comitatus Burgundiae fodinis saliferis clarum, in quo tria sunt collegia Canonorum, scilicet *Sancti Anatholy Sancti Michaelis, & Sancti Mauritij*.

Dola est caput Comitatus Burgundiae, in qua sedem habet Senatus illius Prouinciae, itaque Academia. In ea vrbe est insignis Basilica collegiata *Beatae Mariae*.

Champlitum opidum habet collegium Canonorum *Sancti Chrystophori*.

In opido Graijo arx est munita & in ea collegium *Beatae Mariae*.

Nozaretum opidum celebre est collegio Canonorum *Sancti Antonij*.

In Polignaco opido est collegium Canonorum *S. Hippolyti*.

CAPVT CXVI.

BINCHIENSE COLLEGIUM IN
Comitatu Hannoniae.

Collegium istud Clericorum siue Canonorum olim sedem habuit in *Lobienfi Abbatia*, ex qua, *Binchium* (quod est *Hannoniae*

noniæ opidum) anno millesimo quadringentesimo nono, translatum est, cum octo sanctorum corporibus: videlicet *Vrsuari, Ermini, Abelis, Vulgisi Amolunij*, & aliorum quæ capsulis argenteis inclusa, hodieque Binchij in collegiata Basilica adseruantur.

Est autem Lobium illustris ac vetus Abbatia monachorum Sancti Benedicti, cuius loci monachus vnus perpetuò obtinere solet Canonicatum Binchiensem, & tanquam Canonicus Binchij residere.

CAPVT CXVII.

MATICHOVENSE COLLEGIVM VEL
Monasterium, in Boiaria Noricorum.

IOannes Kuchler, cum vxore *Catharina* Matichouia (vbi quondam Regum Boiariae prætorium fuisse vetusta indicant diplomata) collegium mystis Augustinianis instituit, circa annum 1413. teste Auentino in *Annalibus*.

CAPVT CXVIII.

ORIOLANVM COLLEGIVM CATHE-
drale in Hispania.

ORiolum, vulgò *Orisuela*, vrbs est Episcopalis in prouincia & regno Valétino. Oriolanam Ecclesiam collegio Canonicorum an. 1413. ornauit *Benedictus XIII.* qui se Pontificè gessit. Eamdè dignitate Episcopali an. 1513. deco-

deco-

decorauit *Iulius II.* Papa, sed obsistentibus Murcia & Carthagine ciuitatibus illustribus, res ea difficultatem habuit, donec tandē Philippo II. Regi Catholico visum fuit, ad maius Ecclesię bonū nominare *Gregorium Gallum*, doctorem Theologum Salmanticensem, vt esset primus Episcopus Oriolanus : teste Garibayo.

CAPVT CXIX.

S. VVERENFRIDI COLLEGIVM
Elstense in Geldria.

Sanctus VVerenfridus presbyter, cum B. *VVillibrordo* venit Ultraiectum, & verbū Dei potissimum apud Medenblicum & Durostadium prædicauit. Postmodum verò dictus Beatus *VVillibrordus* Archiepiscopus Ultraiectensis in medio insulæ Batuæ, quæ Rheni fluminis alueo circumcingitur locum *Elste* ipsi commendauit. Sed & Ecclesiam in villa *VVester-voert* gubernandam commisit. Cumque populum his duobus in locis ad fidē conuertisset, infinitis clarificatus miraculis, tā in vita, quàm in morte apud prænominatum virum *VVester-voert* in pace quieuit. sed miraculosè in *Elste* est tumultatus, vbi pro morbi articularis remedijs frequentatur, in sui nominis collegiata Ecclesia. *VVester-voert* est ex opposito Arnheimi extra Batuam. *Elste* autem est in Batua, media ferè via inter primarias Geldriæ

Geldriæ vrbes, Neomagum, & Arnhemum :
 Quod Carolus Martellus S. Villibrordo
 donauit. Legitur enim in pagina traditionis :
Carolus maior domus, pro remedio anime sue tradi-
diffe Villibrordo Episcopo in pago Batua villam iu-
ris sui Eliste nuncupatam, qua alio nomine Mari-
thaim vocatur, & quidquid in ea Euerardus Regi
Ghildeberto infidelis possederat.

Ceterum Elstense collegium, octo præbe-
 darum, fundauit *Baldericus*, Episcopus Ultra-
 iectinus, quibus alias quatuor adiecit *Henricus*
Ingennlant armiger anno millesimo quadrin-
 gesimo quinquagesimo quinto.

CAPVT CXX.

AVERNENSE COLLEGIUM IN
Hannonia.

A Vesnæ siue Auenne opidum est Hāno-
 niæ, finibus regni Galliæ proximum,
 quod olim ad gentem Croijam spectauit. Cu-
 ius opidi loco Bellus-Mons, itidem Hanno-
 niæ opidum, sed à finibus regni Galliæ paullo
 remotius, à Philippo II. Rege Catholico gen-
 ti Croijæ est datum. In opido autem Auen-
 nensi collegiū Canoniorum fundauit *Ludo-*
uica Albretia, Vxor Caroli Croij primi Prin-
 cipis Chimacensis.

Est quoque in dicto opido Bellomontano
 collegium insigne Canoniorum.

O

CAPVT

SANCTAE MARIAE COLLEGIVM

in Monachio Bauariae vrbe.

Collegium istud Canonicoꝝ, an. 1495. instituit *Albertus* Bauariae Dux, ac dotauit annuis censibus monasteriorum nunc extinctorum Schlirensis & Ilmunsteriensis, Romano Pontifice adprobante. Vide Originēs nostros Augustinianos cap. 18.

PAFFENMVNSTERIENSE COLLEGIUM *Germanicè Pfaffenmunster, nunc in opido Straubinga, apud Bauaros.*

Collegiata ista Ecclesia Canonicoꝝ, supra Straubingam fundata est, cum septem monasterijs per Vtilonem Ducē Bauariae, instinctu S. Pirminij, Metensis Episcopi, qui eam dedicauit in honorem Sancti Tiburtij. Otto Argentinensis Episcopus monachos Sancti Benedicti illic constituit, circa annum Domini 742. Henricus Dux Bauariae Canonicos in Meten habitantes transtulit ad hanc Ecclesiam Monasteriesem; & monachos e contra collocauit in Meten, circa ann. 1156. Hæc Ecclesia aliquoties igne consumpta, desolata, & paulatim rursus erecta legitur. Testantur hoc vestigia murorum. *Vilhelmus* piissimus ac Catholicissimus Bauariae Dux pro zelo, cum consensu Summi Pontificis, & ordinarij Ratisbonensis Episc. transtulit collegium

gium istud Straubingam, & cum parochiali Ecclesia ibi vniuit, iisdem ferè statutis, regulis ac priuilegijs, quibus collegiata Monachij floret Ecclesia anno 1581.

Sic ferè Hundius in Metropoli Salisburgensi.

CAPVT CXXII.

DE ABBATIBVS SECVLARIBVS
quorundam Collegiorum Canonicalium.

Sunt quædam Canonicorū collegia quorum Rectores sex præfecti vocantur, & sunt Abbates sæculares. Sic in Ecclesia collegiata *S. Petri du dorat*, in inferiori Pictonum Marchia, in Ecclesia *S. Martini* Turonensis; *S. Hilarij* Pictauiensis, *S. Maria* Pictauiensis, *Sanctæ Maria* Corboniensis, in d. Parisiensi, & alijs Ecclesijs Abbates primam obtinent inter Canonicos dignitatem secularium. Sic Ostiensis memorat Abbatem secularem Sancti Felicis Valentini idemque Claromontane Aruernorum Basilicæ: & addit multos eius generis Abbates in Hispania reperiri.

Sunt item multorum collegiorum Priores seculares: de quibus vide Chopinum lib. 1. de sacra Politia titulo primo.

In diœcesi olim Leodiensi ante multiplicatos in Belgio Episcopatus, duodecim illius generis Abbates sæculares numerabantur, videlicet.

S. Mariæ & S. Lamberti, Leodiensis.

O 2

S. Mariæ

Sanctæ Mariæ & SS. Harlindis & Renulæ Eikenfis.

Sanctæ Mariæ, Sancti Georgij, & Sanctæ Odæ Amanicensis.

Sanctæ Mariæ & S. Donatiani, Hoyensis.

Sanctæ Mariæ & S. Seueri, Meffiensis.

Sanctæ Mariæ Cennacensis.

Sanctæ Mariæ & Sancti Hadelini Cellensis
vide supra capite 95.

Sanctæ Mariæ Namurcensis.

Sanctæ Mariæ & S. Perpetui, Dronantensis.

Sanctæ Mariæ & S. Petri, Alnensis.

Sanctæ Mariæ & Sancti Theodardi, Tudinensis.

Sanctæ Mariæ & S. Rumoldi Mechliniensis.

Huiuscemodi autem sæculares Abbates, & si Abbates dicantur, nullum tamen ferunt abbatialem habitum, nec mitram, nec pedum. Sic ferè legitur in vetustis Chronicis Episcoporum Leodiensium, capite quadragesimo tertio de Richario Episcopo, & apud Molanum libro de Canonicis.

CAPVT CXXIII.

DE MONASTERIIS IN CANONICORVM *secularium collegia conuersis.*

Multa Canonicorum collegia olim fuerunt mera monachorum Benedictinorum, aut Canonicorum regularium cœnobia, quæ voto monastico per Pontifices Romanos

manos sunt exempta. Sic Clemēs V. complures monachorum conuētus seculari veste donauit, vt Metropolitim Ecclesiæ *Burdigalensis* *S. Andreae* & collegia *S. Seuerini* & *S. AEmiliani*, quorum Abbates conuertit in Decanos.

Sic anno 1476. monachi Benedictini Capituli cathedralis, *S. Flori*, in Aruernia facti sunt Canonici sæculares, per Sixtum quartū Papam, petente Ludouico XI. Gallix Rege.

Idem Sixtus *Auenionensem* Ecclesiam Cathedralē *S. Mariæ* quæ prius fuerat regulariū canonicorum, ad statum sæculariū traduxit.

Leo X. *Lemouicense* Capitulum cathedrale *S. Stephani* à voti monastici professione absoluit. anno 1513.

Idem Iulij secundi rescriptum confirmauit quo inter sæculares retulerat metropolitani templi *Tholosani*, *S. Stephani* Canonicos, antea regulares ordinis Augustiniani.

Anno 1542. Paulus III. *S. Sagiensis* templi cathedralis *SS. Geruasij* & *Protasij*. Canonicos regulares declarauit sæculares.

In *Malacensi* Pictonum Ecclesia cœnobium fuit à Guilielmo Aquitaniæ Duce anno 1003. fundatum, quod Episcopali dignitate auctū, & monastica lege solutum est à Ioanne XXII. anno 1333.

Magalonensis Ecclesia cathedralis quæ fuit regularis, in secularem transijt anno 1536. & Montem Pessulum translata est.

O

Anno

Anno millesimo quingentesimo quinquagesimo nono destructa Teruana veteri Minorū vrbe, cū Episc. sedes Bononim ad mare Oceanum esset translata, Abbatia B. *Mariæ* Canoniorum regularium facta est Ecclesia Cathedralis, & regulares sunt secularizati, vt vulgò loquuntur.

Lucionensis Pictonum familia monastica à regularis vitæ statu ad secularem, atque vnà ad fastigium Episcopale transijt auctoritate Ioannis Papæ XXII.

Beatæ Mariæ cœnobium *Vizeliacense* ordinis D. Benedicti Paulus III. in Canoniorū collegium commutauit anno 1537. Eodē permittente *Costiensis* Ecclesia regularis, seculare habitum induerat anno 1536.

Condomienses in Vasconia Canonici cathedrales S. Petri monasticum habitum exuerūt, anno 1548. permittente Paulo III.

Ecclesia collegiata Sancti Petri *Matisconensis* fuit prioratus monachorum vsque ad annū 1556.

S. Amabilis *Riomenses* monachi in Arueria, facti sunt seculares canonici anno 1548. auctoritate Paulli III.

S. *Mauri* Abbatia Benedictina in agro Parisiensi anno 1544. mutata est in collegium Canoniorum secularium.

De his & alijs vide Chopinum lib. Primo de Politia sacra titulo tertio.

De

De Ecclesia *Cesaraugustana* in Hispania, quæ olim fuit Canoniorum regularum, item de Cathedrali Basilica Gandensi, quæ olim fuit Benedictinorū in Belgio, vide suis infra locis.

CAPVT CXXIV.

S. BAVONIS COLLEGIVM CATHEDRALE Gandense, in Flandria.

SANCTI Bauonis monasterium fundauit S. *Amandus*, Traiecti Ad Mosam Episcopus, idque potissimum eiusdem S. *Bauonis* opibus. Initio tamē non monachos sed clericos simul viuentes instituit: quibus amotis, quod licentius viuerent, monachos S. Benedicti collocauit, sub Abbate S. *Florberta*. Qui cū multum sanctitate & doctrina clarerent, multis bonis & priuilegijs dotati sunt, ab Imperatoribus, Carolo Magno, Ludouico Pio, Othone secūdo & alijs. Inter hos *Hildebertus* octauus fuit Abbas Gandensis, qui contra Fautores Imperatoris Constantini Copronymi, non modò verbis, sed etiam sanguinis ac vitæ profusione confirmauit pium imaginum cultum. Rursus, inter hos fuit *Einardus* siue *Eginhartus* Caroli Magni Cancellarius doctissimus; qui fama monasterij clarissima inuitatus, habitum in eo religionis suscipere non dubitauit, factusque est decimusquintus Abbas.

Idem præclarissimas reliquias sanctorū *Petri & Marcelli* ex vrbe Roma Gandensi suæ

Ecclesiæ procuravit. At post felicia Einardi tempora, Normanni barbara crudelitate Gādense monasterium cum alijs concremarunt, totamque Flandriam vastarunt. Tunc monachi S. Bauonis, cum sancto corpore & Ecclesiæ munimentis confugerunt Andomaropolim, inde Laudunum, & aliò. Centum prope modum annos exularunt; semper tamen, quantum licebat, in communi viuebant, sub vnus capituli obedientia; & corpus S. *Bauonis*, seu pretiosissimum thesaurum secum cōferebāt, Tandem circa annum 940. relato corpore, facta est cœnobij instauratio per *Arnulphum* Flandriæ Comitem & *S. Gerardum* Broniensem Abbatem, virum eximium, qualem omnino illa tempora postulabant; qui XX. Abas cœnobio præfuit annis plus minus quindecim. Etsi verò hoc monasterium multis bonis exutum sit Normānorum direptione, monachorum exilio, maris inundatione, Principū quorundam iniuria ac violentia, alijsque modis, Dei tamen fauore, & præsentium Sanctorum suffragijs, atque intercessione non penitus exhaustum est. Nam ex eius prouentibus clerus cathedralis Ecclesiæ Sancti Bauonis Gandensis in hodiernum vsque diem honestè sustentatur. Est enim monasterium anno 1535. per Paulum III. (procurante id Carolo V. Imperatore cui Patria fuit Gādauum) reductum ad Canoniorum statum, quem primitus habuit.

Qui

Qui anno 1540. (cum monasterij locus arci exstruendæ aptaretur) transmigrarunt ad parochialem Ecclesiam Sancti Ioannis, quæ nunc est cathedralis S. Bauonis. Sic ferè Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.

Est autem Gandavum ornatum cathedra Episcopali anno 1559. per Paulum IV. Papam petente Philippo secundo Rege Catholico.

CAPVT CXXV.

SANCTI MARTINI COLLEGIUM
Cathedrale Iprensè in Flandria.

BEatus Ioannes Morinensis seu Teruanensis Episcopus obiit anno 1130. Is triginta annis Episcopatum sanctissimè rexit, iudiciorum, pauperum, Ecclesiarum, bibliothecarum, & dilatandæ religionis sedulus obseruator. Qui, in libro vitæ, numero Sanctorum piè creditur ascriptus; quamquam non sit per Romanam Ecclesiam canonizatus. Vita eius in monasterio Sancti Bertini manuscripta habetur. Hic Ipris ad Sanctum Martinum Canonicos regulares ordinis Sancti Augustini instituit; qui quidem anno 1559. per Paulum IV. Papam facti sunt Canonici sæculares, cathedra Episcopali noua in eodem Sancti Martini templo collocata.

SANCTI MARTINI COLLEGIVM
Cathedrale Groningense.

Collegium istud est Canoniorum no-
uem, præter Episcopum, qui decimus
censetur. Cui capitulo sustentando, anno
1568. adsignatum est monasterium Ezense,
ordinis S. Augustini & *Vitteurumense*, cum
suis prouentibus; Episcopo autem seorsim
attributa est cum suis redditibus *Abbatia Audar-*
diensis, ordinis Cisterciensis propè Gronin-
gam. Constitutum est autem collegium istud
Cathedrale in Ecclesia olim parochiali Sancti
Martini Groningensis.

Primus Episcopus Groningensis fuit, *Ioan-*
nes Knysius, patria Ultraiectinus, ex ordine fra-
trum Minorum de obseruantia, qui an. 1568.
pridie S. Francisci solenniter introductus est
Groningam,

Ceterum opida diœcesis Groningensis sunt
ista: Groninga, Dammum, & Couordia.

SANCTI VITI COLLEGIVM CATHEDRALE
Leouardiense, in Frisia.

Collegium istud Canoniorum decem
sex monasterio Mariæ Gardensi anno
1570. est erectum, per Cunerum Petri I. Episc. Le-
ouardiensē, monachis veste monastica liberatis,
primisq; Canonicis Leouardię cōstitutis. His
idē Episc. sex canonicos adiecit, in eorū sub-
fidia

fidia totidem Capellanijs, ad S. Vitum, in Canonatus transformatis; & sic in hoc Capitulo vnà cum Episcopo sedecim solent esse Canonici; vt tradit Suffridus Petrus in Appendice ad Ioannis Becani historiam Episcoporum Ultraiectinorum.

CAPVT CXXVIII.

S. BAVONIS COLLEGIVM CATHEDRALE
Harlemense in Hollandia.

Capitulum istud Cathedrale constitutū fuit, ex monasterio *de Heylo* Canonico-regularium prope Alcmariam, & ex Capitulo Canonico-regularium in *Geervliet*. Quod quidē Capitulū ex *Geervlito* Harlemū an. 1571. transtulit Godefridus à *Mirlo* II. Episcopus Harlemensis.

Opida diœcesis Harlemensis sunt ista: Harlemum, Amstelodanū, Alcmaria, Beuervvicum, Monichedamum, Edamum, Purmerenda, Horna, Enchusa, & Medenblicum.

Primus Episcopus Harlemensis fuit. *Nicolaus de noua terra*, Georgij Egmondani, Ultraiectensi Episcopi olim suffraganeus, qui cū annis decem præfuisset, ob aduersam valetudinem, Episcopatu cessit.

Nicolao anno 1571. successit est *Godefridus à Mirlo natus*, in pago Campiniæ Brabantinæ, eiusdem nominis, ex ordine Fratrum Prædicatorum conuentus *Silux-ducensis*.

S. MA-

220 DE CANONICORVM
SANCTAE MARIAE COLLEGIVM
Gerulitanum in Hollandia.

Collegium Beatæ Mariæ in Geeruliet,
Hollandiæ vico, quod est quindecim
Canonicorum, fundauit *Nicolaus* Dominus
de Putten & Stryen, qui obiit anno millesimo
trecentesimo vndecimo.

CAPVT CXXIX.

CAESARAUGUSTANVM COLLEGIVM ME-
tropolitanum in Hispania.

CAesaraugusta, Ptolomæo Cæsarea Au-
gusta ab Octauiano Augusto Cæsarea
sic dicta, hodie *Saragoza* ad Iberum fluuiũ, re-
gni Aragoniæ Metropolis, habuit olim Epif-
copum Torraconēsi Archiepiscopo Suffraga-
neum, sed Ioannes XII. eam Archiepisco-
pali dignitate auxit, vt Mariana libro 15. c. 15.
Rerum Hispaniarum tradit. Ecclesia ipsa Ar-
chiepiscopalis Cæsaraugustana, solet esse re-
gularis, id est Canonicorum regularium or-
dinis S. Augustini; sed nostra ætate Canonici
regulares facti sunt sæculares, vt vocant, au-
ctoritate Pontificia, idque petente Philippo
secundo Rege Catholico.

CAPVT CXXX.

SANCTAE FIDEI COLLEGIVM
Metropolitanum in America.

Sanctæ Fidei ciuitas, vulgò *Sancta Fè de By-
gota* in nouo regno Granatensi (quod est
pars

pars Americæ meridionalis) in continēti sita, Proregis Hispani & Senat⁹ sedes, vrbs est Archiepiscopalis cui suffraganei sunt Episcopi *Carthaginensis* & *Popaianensis*, vt arbitror. In eadem vrbe insigne est collegium cathedrale Canonorum, item collegium Soc. IESV, & monasteria Dominicanorum, Franciscanorū, & Augustinianorū, cum aliquot monialium cœnobijs. Dicitur autem vrbs *Sanctæ Fidei de Bogota*, ad discrimen alterius opidi S. Fidei, quod in eadem America Septentrionali ad mare situm est haud procul ab opido Cumano ex opposito Margaritæ insule, Margaritis, gemisq̄ue ditissimæ.

Sunt & alia plurima Canonorum collegia cathedralia per Indiam occidentalem, à Catholicis Regibus Philippo II. & tertio fundata: quæ suos habent Decanos, Archidiaconos, aliasq̄; dignitates Ecclesiasticas, vt in orbe nostro Euro-
pæo.

F I N I S.

INDEX.

I N D E X.

A.

A ggerense S. Martini, in Zelandia.	cap. 103
Alostanium S. Gangerici in Flandria.	cap. 31
Amariense S. Oda, in d. Leodiensi.	cap. 24
Amersfurtense, in d. Ultraiectina	cap. 108
Americanum S. Fidei de Bogota, Metrop.	cap. 130
Andennense S. Begge Canonissarum, in comitatu Namur- censi.	cap. 19
Anderlacense S. Guidonis, apud Bruxellā, in Brabantia	cap. 90
Andolouuense Canonissarum, in Germania:	cap. 39
Antuerpiense S. Mariæ cathedrale, in Brabantia.	cap. 91
Aquisgranensis vrbis collegia, in Germania.	cap. 29 30
Ardenburgense S. Mariæ, in Comitatu Flandriæ.	cap. 43
Argentinenfis v. b. s. collegia, in Germania.	cap. 11
Atrebatense S. Mariæ, in Comitatu Artesia.	cap. 10
Andomaropolitanum Sanctæ Mariæ, & Sancti Andomaci, in Artesia.	cap. 1
Auentionense S. Mariæ, in Gallia.	cap. 123
Auemiense in Hannonia.	cap. 120
Augustanum Sancti Stephani Canonissarum, in Germania:	cap. 53
Aurelianensis vrbis & diœcesis collegia.	cap. 98. 123

B.

Bambergensense, in Germania.	cap. 69
Belisense Sanctorum Amoris & Landrada, in diœcesi Leo- diensi.	cap. 34
Bellijocense Sanctæ Mariæ in diœcesi Matisconensi in Gallia.	cap. 85
Bellomontanum in Hannonia.	cap. 120
Bethuniense S. Bartholomæi, in Artesia.	cap. 51
Bachrense in Hannonia.	cap. 116
Bauricensis vrbis & diœcesis collegia, in Gallia.	cap. 112
Bomeliense Sancti Martini in Geldria.	cap. 94.
Bononiense	

I N D E X.

Bononiense S. Mariæ in Gallia.	cap. 123
Bononiensis Urbis collegia in Italia.	cap. 111
Bredanum B. Mariæ, in Brabantia.	cap. 92
Bremense in Germania.	cap. 37
Brilanum S. Catharinæ in Hollandia	cap. 108
Brioudense S. Iuliani, in Ajuernia.	cap. 9.
Brugensis urbis collegia, in Flandria.	cap. 42. & 43
Bruxellense S. Gudilæ, in Brabantia.	75
Buchouienſe Canoniffarum in Suevia.	cap. 76
Burgense Metropolitanum, in Hispania.	cap. 83
Burgundie Comitatus collegia varia.	cap. 115

C.

Cacægiense Canoniffarum in Germania:	cap. 25
Cesaraugustanum Metropolitanum, in Hispania.	cap. 129
Cameracensis urbis collegia.	cap. 8
Canonicorum collegiorum secularium Abbates seculares, in d.	
Leodiensi & alibi.	cap. 122.
Canonicorum & Canoniffarum Regula, in Concilio Aquif-	
granensi præscripta anno 817.	cap. 35
Cappellense, in Zelandia.	cap. 103
Capellæ Veteris, in Germania.	cap. 67
Cornutiensis urbis & diœcesis collegia, in Gallia.	cap. 40. &

113

Casletense Sancti Petri, in Flandria.	cap. 81
Casliense in Gallia.	123
Chimacense Sanctæ Monegundis, in Hannonia	cap. 102
Cleriacense Sanctæ Mariæ, in Gallia.	cap. 109
Coloniensis urbis collegia.	cap. 1
Condatense S. Mariæ & S. Vvasnulphi, in Hannonia	cap. 16
Condoniense S. Petri, in Gallia.	cap. 128
Constantiensis urbis & diœcesis collegia in Germania.	cap.

33.

Cortracense S. Mariæ in Flandria.	cap. 22
Culenburgense S. Barbaræ in Hollandia.	cap. 108

D.

Dauentriense Sanctæ Mariæ & Sancti Lebuini in Germania	
inferiore	

I N D E X.

<i>inferiore.</i>	cap. 101
<i>Dordracenum S. Mariæ, in Comitatu Hollandiæ.</i>	cap. 105
<i>Duacensis vrbis Collegia, in diœcesi Atrebatensi.</i>	cap. 50
E.	
<i>Edelstetense Canonissarum in Germania.</i>	cap. 99.
<i>Egmondanum S. Catharinæ, in Hollandia.</i>	cap. 106
<i>Elstense S. VVerenfridi, in Geldria.</i>	cap. 119
<i>Esingense, in Bauaria.</i>	cap. 104
F.	
<i>Sancti Flori in Gallia.</i>	cap. 123
<i>Florinense S. Gengulphi in d. Leodiensi.</i>	cap. 87
<i>Fossense S. Foillani, in Comitatu Namurcensi.</i>	cap. 62
<i>Frauenmunsteriense Tigurinum, apud Heluetios</i>	cap. 36.
<i>Frisingensis vrbis collegia in Bauaria.</i>	cap. 72
<i>Furnense. S. VV alburgis, in Flandria.</i>	cap. 38
G.	
<i>Galliæ regni collegia varia.</i>	cap. 86. 98. 109. 114. 123
<i>Gandensis vrbis collegia, in Flandria.</i>	cap. 23. & 124
<i>Gandecheymiense, in Ducatu Brunsvicensi.</i>	cap. 36
<i>Geerulitanum S. Mariæ, in Hollandia.</i>	cap. 128
<i>Gelense S. Martini & S. Dymphnæ in Brabantia.</i>	cap. 94
<i>Gorcomiense S. Vincentij in Hollandia.</i>	cap. 108
<i>Groningense S. Martini apud Frisios.</i>	cap. 126.
H.	
<i>Hastense S. Ioannis Bâptistæ, in Hollandia.</i>	cap. 108
<i>Hagense S. Mariæ, in Hollandia.</i>	cap. 108
<i>Hamburgense, in Germania.</i>	cap. 73
<i>Harlebecanum S. Saluatoris, in Flandria.</i>	cap. 22
<i>Harlemense S. Bauonis, in Hollandia.</i>	cap. 128
<i>Haybacense in Germania.</i>	cap. 88
<i>Heusdanum S. Catharinæ, in Hollandia.</i>	cap. 94
<i>Hiluari-Becanum S. Petri, in Brabantia.</i>	cap. 94
<i>Horstense, in d. Vltraiectina.</i>	cap. 106
<i>Hugardiense, S. Gorgonij in d. Leod.</i>	cap. 79
	<i>Huyense</i>

I N D E X.

	<i>Huyense S. Mariæ, in d. Leodiensi</i>	cap. 84.
	I.	
	<i>Insulense S. Petri, in Flandria</i>	cap. 73
	<i>Ipreuse S. Martini, in Flandria</i>	cap. 125
	<i>Iselsteinense S. Nicolai, in Hollandia</i>	cap. 106
	<i>Ismense, in Bauaria</i>	cap. 72
	L.	
	<i>Leidense S. Pancratij, in Hollandia</i>	cap. 108
	<i>Lemouicense S. Stephani</i>	cap. 123
	<i>Leniensis S. Vulgani, in Artesia</i>	cap. 69
	<i>Leodiensis vrbis collegia</i>	cap. 21. 51. 58. 59. 60. 61. 66
	<i>Leoardiense S. Viti, in Frisia</i>	cap. 127
	<i>Lindauense Canonissarum, in Germania</i>	cap. 32
	<i>Liranum S. Gummari, in Ducatu Brabantie</i>	cap. 92
	<i>Louaniensis vrbis collegia, in Brabantia</i>	cap. 74
	<i>Lugdunensis vrbis collegia, in Gallia</i>	cap. 9. 12
	<i>Lucionense S. Mariæ, in Gallia</i>	cap. 123
	<i>Lutosanum S. Badilonis, in Hannonia</i>	cap. 70
	M.	
	<i>Maceriense S. Petri, in Gallia</i>	cap. 109
	<i>Magalonense, in Gallia</i>	cap. 123
	<i>Magdeburgense, in Germania</i>	cap. 54
	<i>Maleacense S. Regimeri, in Gallia</i>	cap. 123
	<i>Malbodiensis vrbis collegia, in Hannonia</i>	cap. 49
	<i>Maseikense S. Harlindis ad Mosam flu. in d. Leodiensi</i>	c. 44
	<i>Matiscouense S. Petri, in Gallia</i>	cap. 123
	<i>Matshouense, in Bauaria</i>	cap. 117
	<i>Marseense, in Germania</i>	cap. 26
	<i>Mechliniense Metropolitanum, in Brabantia</i>	cap. 74
	<i>Mediolanensis vrbis Collegia, in Italia</i>	cap. 110
	<i>Messenense S. Sidronij, in Flandria</i>	cap. 81
	<i>Middelburgense S. Petri, & alia in Zelandia</i>	cap. 103
	<i>Middelburgense, in Flandria</i>	cap. 43
	<i>Moguntinæ vrbis Collegia, in Germania</i>	cap. 2
	<i>Molhauense S. Elmeri</i>	cap. 80
	<i>Molinense S. Mariæ, in Borbonia</i>	cap. 109
	<i>Monachiense S. Mariæ, in Bauaria</i>	cap. 121
	P	
		Mona-

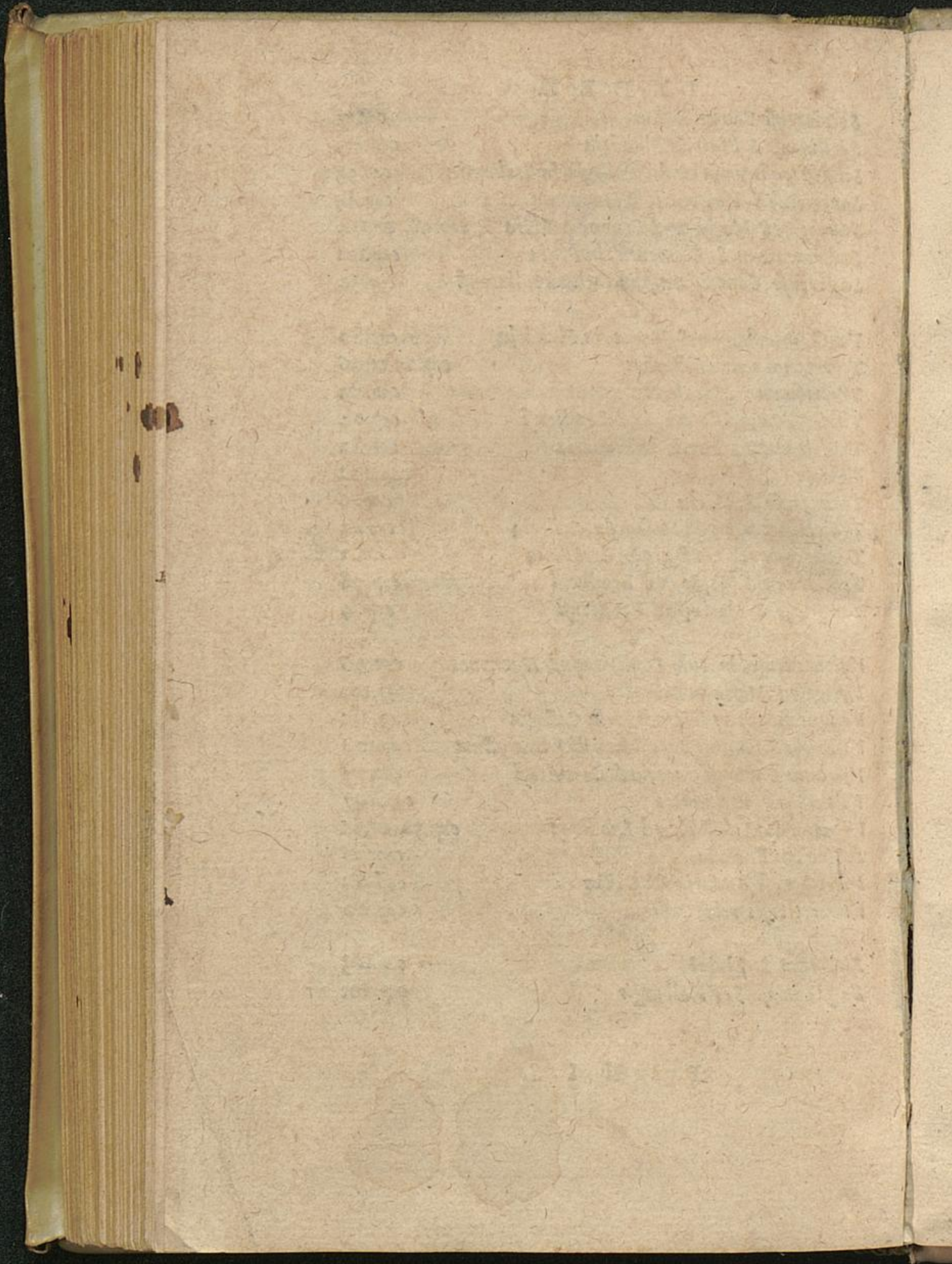
I N D E X.

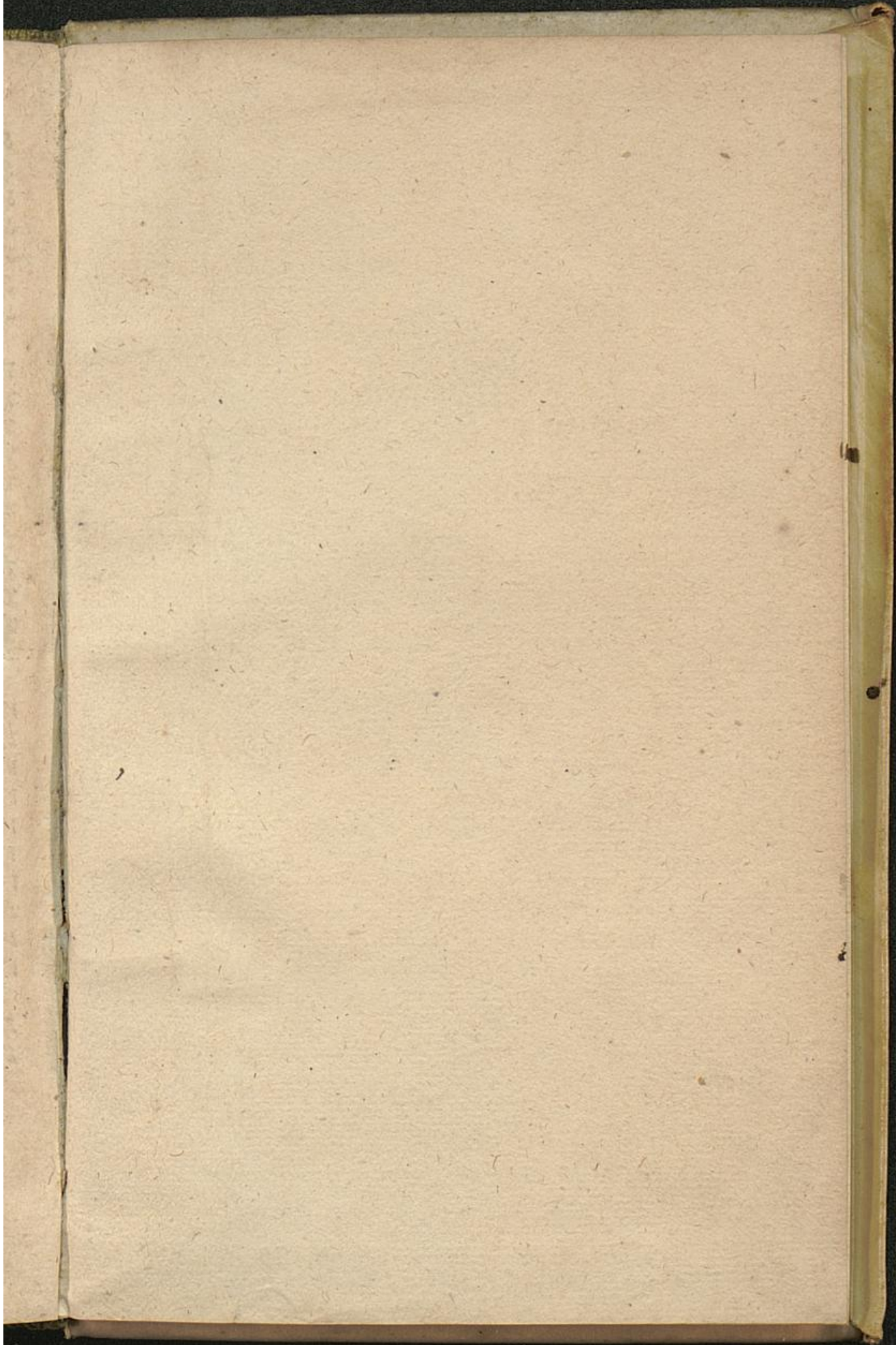
<i>Monasteriense S. Fredegandi Canonissarum, in Comitatu Namurcensi</i>	cap. 17.
<i>Monasteriense S. Mariae, in Westphalia</i>	cap. 31.
<i>Montense S. Germani, in Hannonia</i>	cap. 47.
<i>Montense S. Valde-trudis Canonissarum, in Hannonia c. 46.</i>	47.
<i>Montis-Brisonis, in Gallia</i>	cap. 97.
<i>Mospurgense, in d. Frisingensi</i>	cap. 63.
N.	
<i>Naeldvicenum S. Adriani, in Hollandia</i>	cap. 108.
<i>Namurcensis orbis Collegia</i>	cap. 71.
<i>Nassouense S. Maronis, in d. Leodiensi</i>	cap. 80.
<i>Neo-Ecclesiense, in Zelandia</i>	cap. 103.
<i>Niuellense Canonissarum, in Brabantia</i>	cap. 14.
O.	
<i>Oirschotanum S. Petri, in Brabantia</i>	cap. 94.
<i>Oldensaliense S. Plochelmi, apud Frifos</i>	cap. 101.
<i>Oriolanum, in Hispania</i>	cap. 118.
<i>Otingense, in Bauaria</i>	cap. 28.
P.	
<i>Paffenmonasteriense in Germania</i>	cap. 121.
<i>Parisiensis orbis & diocesis Collegia</i>	cap. 115. 123.
<i>Peronense S. Fursei, in Picardia</i>	cap. 15.
R.	
<i>Ratisbonensis orbis Collegia, in Germania</i>	cap. 41.
<i>Regula Canoniorum & Canonissarum in Concilio Aquisgranensi praescripta anno 817.</i>	cap. 35.
<i>Resense S. Dentelini, in d. Colonienfi</i>	cap. 48.
<i>Riomense S. Amabilis, in Aruernia</i>	cap. 123.
<i>Rodanum S. Odae, in Brabantia</i>	cap. 94.
<i>Rossemense, in Geldria</i>	cap. 94.
<i>Roscidavallense S. Mariae, in Nauarra</i>	cap. 100.
<i>Rothnacense S. Hermetis, in Flandria</i>	cap. 13.
<i>Ruremundense, in Geldria</i>	cap. 57.
<i>Ruthense S. Eueruari, in d. Leodiensi</i>	cap. 56.
S.	
<i>Sagiense, SS. Gervasij & Protasij, in Gallia</i>	cap. 123.
<i>Sanctense, in Ducatu Iuliacensi</i>	cap. 7.
<i>Seccin-</i>	

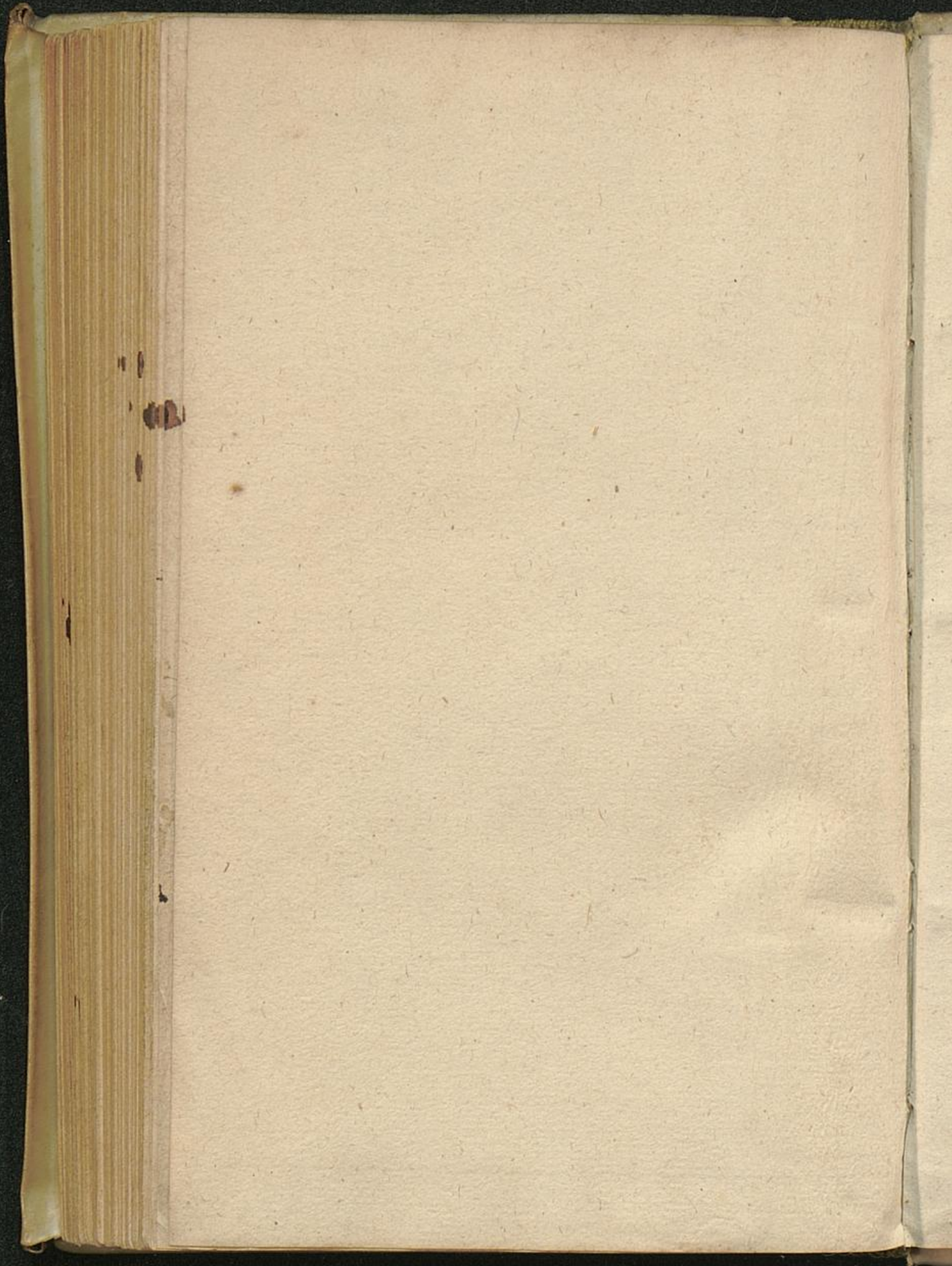
I N D E X.

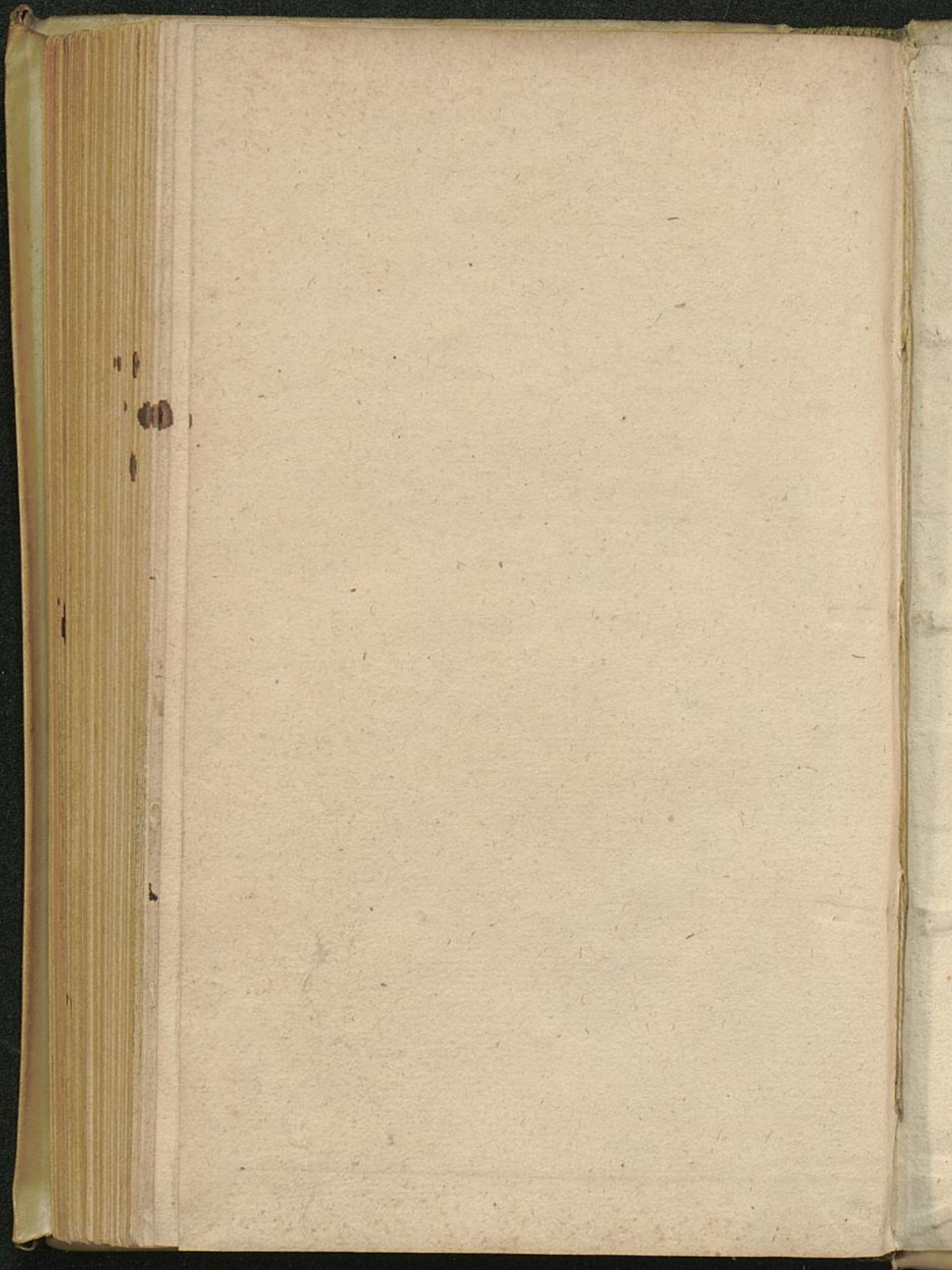
atu	<i>Seccingense Canonissarum</i>	cap 7
17	<i>Secliniense S. Piati, in Flandria</i>	cap. 40
31	<i>Siluiducensis urbis & d. Collegia, in Brabantia</i>	cap. 93
47	<i>Souegienſe S. Vincentij, in Hannonia.</i>	cap. 45
47	<i>Stampense S. Mariae & S. Crucis, in Gallia</i>	cap 98. & 114.
97	<i>Stein vicanum S. Clementis, in Frisia</i>	cap. 101
63	<i>Susterense Canonissarum, in Ducatu Iuliacensi</i>	cap. 52
	T.	
108	<i>Teneramundanum S. Mariae, in Flandria</i>	cap. 89
71	<i>Tigurinum apud Heluetios</i>	cap 27. & 36
80	<i>Tholosanum S. Stephani</i>	cap. 123
03	<i>Thorenſe Canonissarum, in d. Leodiensi</i>	cap. 64.
14	<i>Thoroltanum S. Petri, in Flandria</i>	cap. 82
	<i>Tolense</i>	cap. 103
94	<i>Tornacense S. Mariae</i>	cap. 6
101	<i>Traiectensis urbis ad Mosam flu. Collegia</i>	cap. 12
118	<i>Treuerensis urbis Collegia, in Germania</i>	cap. 3
28	<i>Trudonense S. Mariae, in d. Leodiensi</i>	cap 78
	<i>Tungrenſe S. Mariae, in d. Leodiensi</i>	cap. 4
	V.	
21	<i>Valencenense, in Aula-Comitis apud Hannonas</i>	cap. 96
23	<i>Veriense S. Mariae, in Zelandia</i>	cap. 103
15	<i>Vesuntionensis urbis & diœcesis Collegia</i>	cap. 115
41	<i>Vicanum S. Ioannis Baptistae, in d. Vltraiectina</i>	cap. 108
f-	<i>Vilecense Canonissarum, in d. Colonienſi</i>	cap. 77
35	<i>Vilshouense, in Bauaria</i>	cap. 107.
48	<i>Viſetense S. Hadelini, in d. Leodiensi</i>	cap. 78. & 95
23	<i>S. Viti, in Bauaria</i>	cap. 68
04	<i>Vizeliacense B. Mariae, in Gallia</i>	cap. 123
4	<i>Vltraiectensis urbis Collegia</i>	cap. 29
0	Z.	
13	<i>Ziricaunum S. Liuini</i>	cap. 103
7	<i>Zutphaniense S. VValburgis</i>	cap. 101
6		

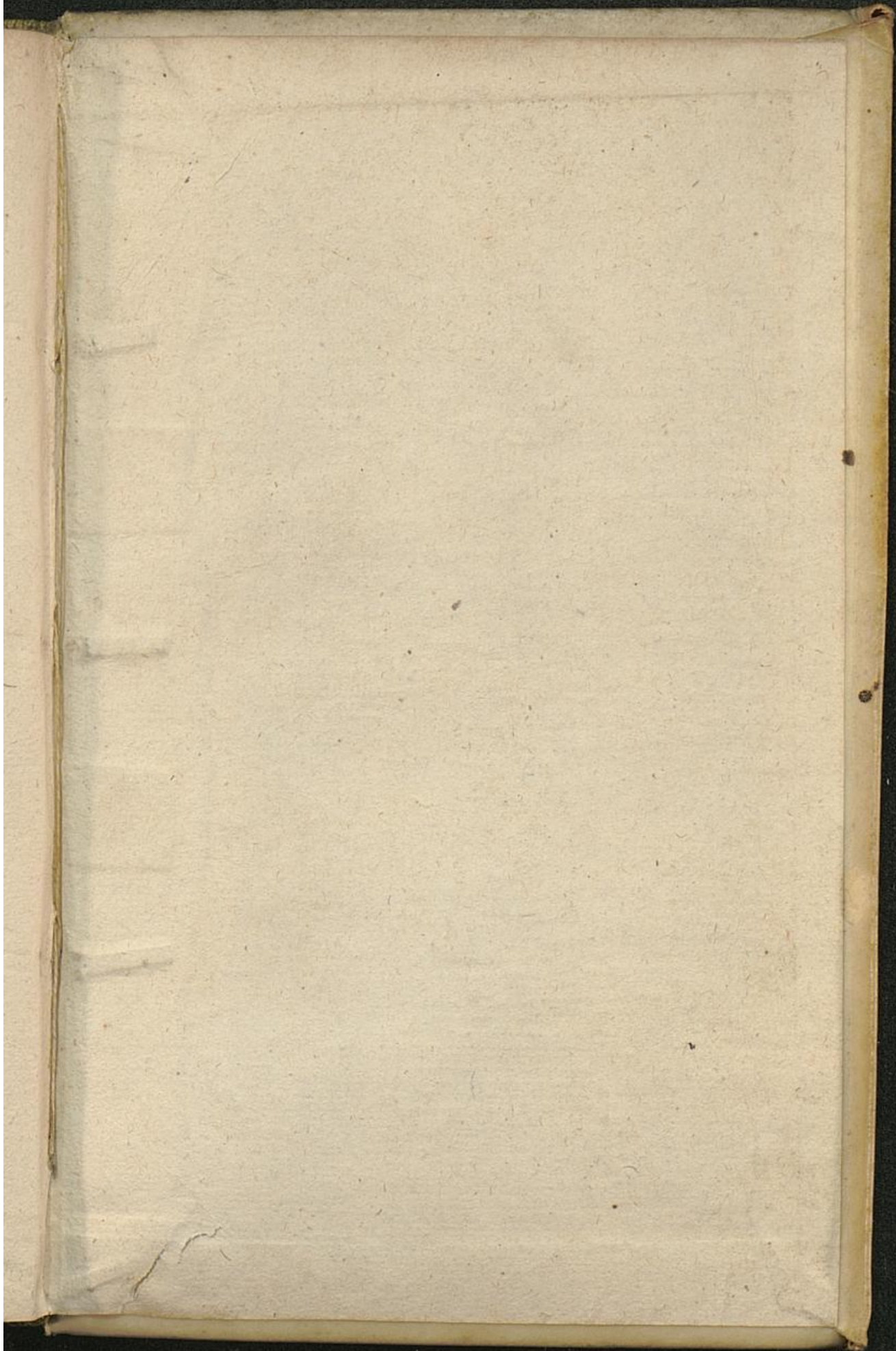
F I N I S.

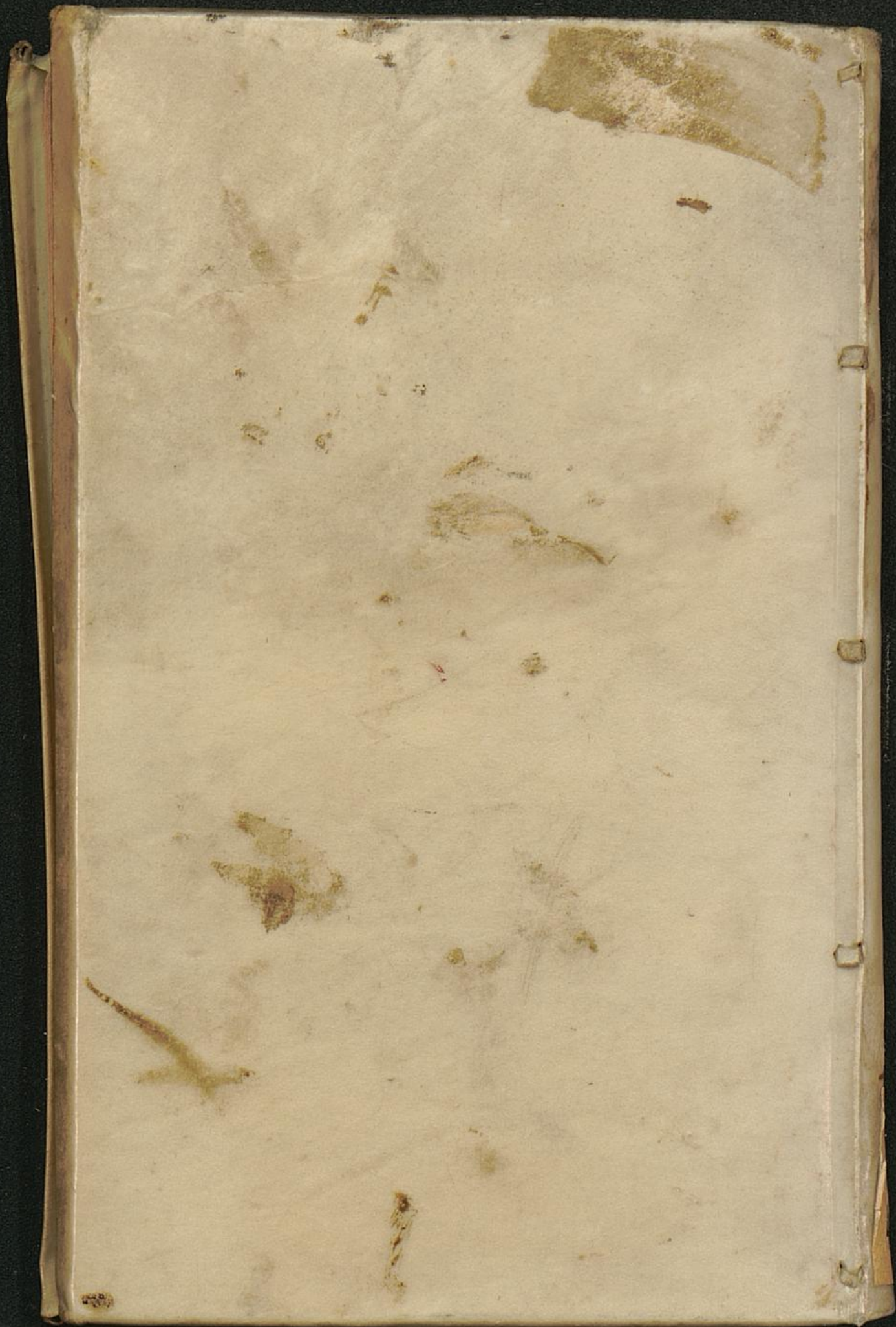

Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint handwritten number, possibly '17'.

Th
4915